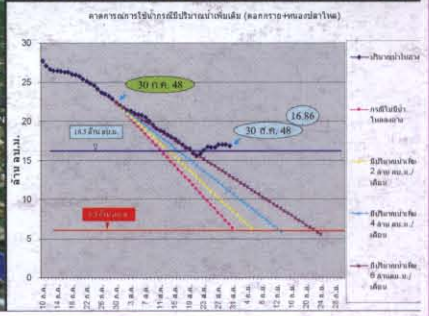
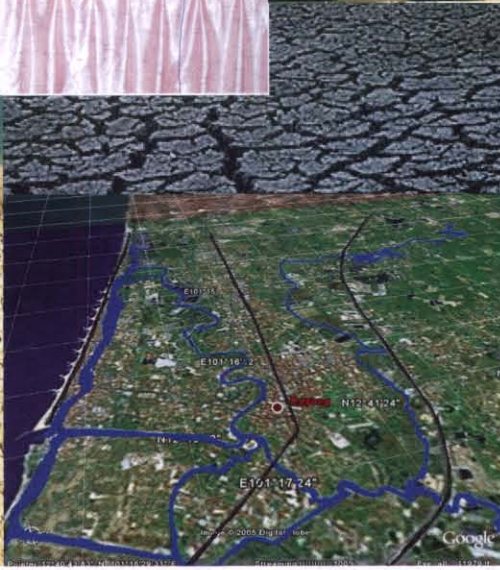
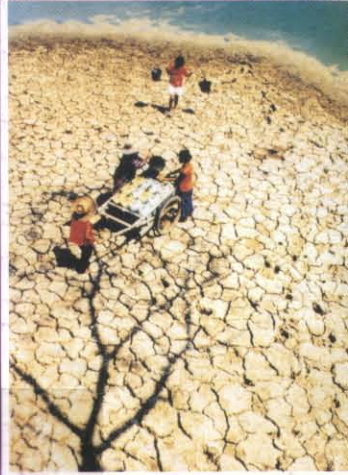

รายงานการศึกษาติดตาม เรื่อง การแก้ไขปัญหากภัยแล้ง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา พ.ศ. 2549

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961159032

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

นายจำเอน จิตรธร
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นายนิวัฒน์ พันธุ์
ประธานคณะกรรมการ

นายวิรพล วัชรประธิ์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

นายณรงค์สิทธิ์ เตริอรัตน์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นายปราโมทย์ ไม้มัด
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายสุรียน ภูมิรัตนประพิณ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่

นางพรหมจारी รัตนเศรษฐ์
เลขาธิการคณะกรรมการ

นายโอกาส รongเงิน
รองเลขาธิการคณะกรรมการ

นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง
โฆษกคณะกรรมการ

นายพนัส ทัดนิยานนท์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายเกษม ชัยสิทธิ์
กรรมการ

นายสมบูรณ์ ทองบุราณ
กรรมการ

นายสมัย ชมแสน
กรรมการ

นายอนันต์ ผลอำนวย
กรรมการ

นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี
กรรมการ

(สำเนา)

ที่ สว. 0009 / (ร 59)

วุฒิสภา

* 47061

ถนนอยู่ทองใน กทม. 10300

10 มีนาคม 2549

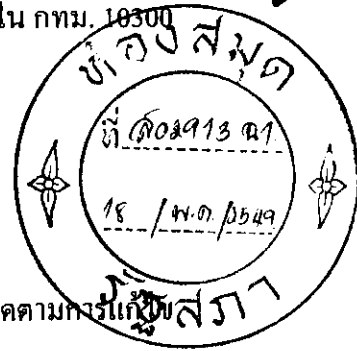
ร ๑

๕๒

๗-๓

๖๓๒.๑

๒๕๔๙

เรื่อง รายงานการศึกษา เรื่อง การติดตามการแก้ไขปัญหาย้ายแล้ง
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เรื่อง การติดตามการแก้ไขปัญหาย้ายแล้ง จำนวน 1 ชุด

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันจันทร์ที่ 12 กันยายน 2548 ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 75 ซึ่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา โดยคณะกรรมการฯ ได้ศึกษา เรื่อง การติดตามการแก้ไขปัญหาย้ายแล้ง ซึ่งคณะกรรมการฯ คณะนี้ ประกอบด้วย

1. นายนิวัฒน์ พันธุ์	ประธานคณะกรรมการ
2. นายปราโมทย์ ไม้กลัด	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
3. นายจำเอน จิตรธร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
4. นายวิระพล วัชรประทีป	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
5. นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
6. นายสุรียน ภูมิรัตนประพิณ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
7. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์	เลขานุการคณะกรรมการ
8. นายโอกาส รองเงิน	รองเลขานุการคณะกรรมการ
9. นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง	โฆษกคณะกรรมการ
10. นายพนัส ทศนียนานท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
11. นายเกษม ชัยสิทธิ์	กรรมการ
12. นายสมนурณ์ ทองนุราณ	กรรมการ
13. นายสมัย ฮมแสน	กรรมการ
14. นายอนันต์ ผลอำนาจ	กรรมการ
15. นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี	กรรมการ

สิ่งพิมพ์รัฐบาล
สมบัติห้องสมุดวุฒิสภา

รายงานการศึกษา เรื่อง การติดตามการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง
ของ
คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันจันทร์ที่ 12 กันยายน 2548 ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 75 ซึ่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา โดยคณะกรรมการฯ ได้ศึกษา เรื่อง การติดตามการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

บัดนี้ คณะกรรมการฯ ได้ศึกษาเรื่องดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการศึกษา เรื่อง การติดตามการแก้ไขปัญหาภัยแล้งต่อวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 189 และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 90 ดังนี้

1. การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ

คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการติดตามผลการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ประกอบด้วย

1. นายปราโมทย์ ไม้กลัด	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
2. นายจำเอน จิตรธร	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
3. นายวีระพล วัชรประทีป	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
4. นายสมบูรณ์ ทองบุราณ	เป็นอนุกรรมการ
5. นายสุรชัย หมั่นสังข์	เป็นอนุกรรมการ
6. นายสุทธิพงษ์ คุณทอง	เป็นอนุกรรมการ
7. นายกฤษณา สุทธิพิศาล	เป็นอนุกรรมการ
8. นายอดิศักดิ์ จารุรัตน์	เป็นอนุกรรมการ
9. นายชัยวัฒน์ ปรีชาวิทย์	เป็นอนุกรรมการ
10. นายวินัย สามารถ	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

ทั้งนี้ ให้มีที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

1. นายนิวัฒน์ พันธุ์	เป็นที่ปรึกษาที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
2. นายเกษม ชัยสิทธิ์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
3. นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
4. นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

5. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
6. นายพนัส ทศนียานนท์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
7. นายสุริยณ ภูมิตนประพัฒน์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
8. นายสมชัย ชมแสน	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
9. นายอนันต์ ผลอำนวย	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
10. นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
11. นายโอภาส รongเงิน	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
12. นายกษิณ สุวัฒน์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
13. นางสาวเกิ้ลัดฟ้า มุสิกวัน	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
14. นางสาวศศิภัค โดยพินิจ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
15. นางโฉมเฉลา พงษ์พัฒนศิริ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
16. นายพรธมไทย ไไทยชน	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
17. นายสมเกียรติ ถนอมกิติ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
18. นางสาววาสนา สุกระสร	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
19. นายธนิต บุญรอด	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
20. ดร. ยุคดี สาริระภูติ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
21. ดร. อรสา ไไทยนันท์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
22. นายสามารถ ไไทยนันท์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
23. นายวิเศษ ประเสริฐ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
24. นายทรงศักดิ์ วงศ์ภูมิวัฒน์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
25. นายเอกราช วิสารทสกุล	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
26. นายอำนาจ จำปาทอง	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
27. นางฉวีวรรณ คำพา	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
28. นายพานิชย์ ยศปัญญา	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
29. นายปิยรัตน์ ศุภวรรณ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
30. ดร. ชาตรี ประชาพิพัฒน์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
31. นายวิเศษ แสงกาญจนวนิช	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

1.2 ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ได้มีมติแต่งตั้ง นางอุมาพร สายสุวรรณ ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สำนักกรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 82 วรรคสาม

1.3 หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องที่คณะกรรมการฯ ได้เชิญมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ คือ

กระทรวงมหาดไทย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

1. นายสุนทร รุ่งเรือง	อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. นายบัณฑิตย์ เทวีทิวารักษ์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนงาน 8ว
3. นายสรรค์ชัย รุ่งเรือง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนงาน 6ว
4. นายสุรชัย รัชกวิน	ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์

กรมที่ดิน

1. นายสมศักดิ์ สลิลศรี	รองอธิบดีกรมที่ดิน
2. นางพิมพ์ชนช์ ลีลาชัย	นักวิชาการ 8ว

กรมการปกครอง

1. นายชาญศักดิ์ ถวิล	หัวหน้ากองวางแผนอัตรากำลังและพัฒนาระบบงาน
2. นายทิวากร พิศาลสถกษุติกรรม	ปลัดอำเภอช่วยราชการ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

1. นายวิรัตน์ ทำนุราศรี	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการมีส่วนร่วม
2. นายชัยสิทธิ์ พานิชพงศ์	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
3. นายวัฒนพงษ์ ว่องวรธากุล	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7ว

กรมโยธาธิการและผังเมือง

นายวิชัย เจริญเรืองวานิชย์	โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดนครราชสีมา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1. น.ต. ศิธา ทิวารี	เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. นายอรรถพงษ์ ฉันทานุมัติ	ช่วยราชการเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายธีระ วงศ์สมุทร	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
-------------------	------------------------------------

กรมชลประทาน

1. นายละเอียด สายน้ำเขียว	รองอธิบดีกรมชลประทาน
2. นายธัญชัย ธรรมภิรมย์	ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน
3. นายสุพัตร วัฒนุญ	ผู้อำนวยการกองแผนงาน
4. นายทวีชัย พิษณุกุล	วิศวกรชลประทาน 8วช
5. นายไพฑูรย์ ไชยภูมิสกุล	หัวหน้าฝ่ายวิศวกรรมโครงการชลประทาน จังหวัดนครราชสีมา
6. นายวิเชียร กองแก้ว	หัวหน้าโครงการเร่งน้ำและบำรุงรักษาลำตะคอง
7. นายกิตติชัย กัลยาเรือน	นายช่างชลประทาน
8. นายกมล เปี่ยมไพศาล	ผู้อำนวยการสำนักชลประทานที่ 6 จังหวัดขอนแก่น
9. นายรววัฒน์ ประवालπίทมกุล	หัวหน้าโครงการชลประทานกาฬสินธุ์
10. นายสมศักดิ์ ศรีจันทร์	หัวหน้าฝ่ายจัดสรรน้ำและปรับปรุงระบบ ชลประทานระยอง
11. นางสาวนันทิรา เดชโยธิน	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 5

กรมพัฒนาที่ดิน

1. นายฉลอง เทพวิทักษ์กิจ	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาที่ดิน เขต 11
2. นายไชยะ พลาตพ	ผู้อำนวยการกองช่าง

สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร

นายศิริบูรณ์ เล็กผลิผล	ผู้อำนวยการด้านวิเคราะห์และพยากรณ์อากาศ
------------------------	---

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมทรัพยากรน้ำ

1. นายสมชัย เจียมจินดารัตน์	รองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ
2. นายสมพล สุขโหด	รองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ
3. นายสุพจน์ โควิจักษณ์ชัยกุล	ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันวิกฤตน้ำ
4. นายธเนศ ดาวาสวรรณ	นายช่างใหญ่
5. นายนิรุติ คุณผล	ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศทรัพยากรน้ำ
6. นายชาญวิทย์ วรรณโสมรณ์	วิศวกร 8ว
7. นายบุญจง จรัสดำรงนิตย์	วิศวกรโยธา 7 วช
8. นายสิทธิพล หิรัญนพเจริญ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 ว

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

1. นายฉัฐวุฒิ อยู่สมบูรณ์	รองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล
2. นางสาวสมคิด บัวเพ็ง	รองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล
3. นายเผด็จ แสงสว่าง	ผู้อำนวยการส่วนวางแผน
4. นายโฆมพัสดร์ พัฒนกุล	ผู้อำนวยการส่วนช่วยผู้อำนวยการและโครงการพิเศษ
5. นายอภิชาติ จันทร์เพียร	นักวิชาการทรัพยากรน้ำบาดาล 7
6. นายชัยวัฒน์ คุณฤทธิพานิชย์	นักธรณีวิทยา 7ว
7. นายพิเชฐ ทรวงโพธิ์	นายช่างเครื่องกล 6

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นายวิษณุ วรรณารด	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. นางอรวรรณ ชุมทรัพย์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8
2. นายวิฑูร เอี่ยมโอกาส	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7

จังหวัดชลบุรี

1. นายปรีชา กมลบุตร	รองผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี
2. นางรุ่งอุษา คชมิตร	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี
3. นายบุญสม ยุติธรรมภิญโญ	นายช่างชลประทาน 7
4. นายประทีป เพชรงาม	หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จังหวัดระยอง

1. นายอุทัย สุวรรณ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง
2. นายสมจิตร จันทรผลึก	นายช่างโยธา 6
3. นายธนัชพร บุปผา	เจ้าหน้าที่ทรัพยากรธรณี

การประปาส่วนภูมิภาค

1. นายอุทริชัย จัยสิน	ผู้ช่วยผู้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาค
2. นายสามารถ ชะเอม	ผู้จัดการประปาระยอง
3. นายณรงค์ วงษ์พยัคฆ์	ผู้จัดการประปาชลบุรี
4. นายสุทัศน์ นุชปาน	หัวหน้างานอำนวยการประปาชลบุรี

เครือข่ายวิจัยสาขาวิศวกรรมการจัดการทรัพยากรน้ำ

รศ. ดร. สุวัฒนา จิตตลดากร	ประธานเครือข่ายวิจัยสาขาวิศวกรรมการจัดการ ทรัพยากรน้ำ

1.4 พิจารณาศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงจากการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น จำนวน 3 ครั้ง
ดังนี้

- ครั้งที่ 1 เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในจังหวัดภาคตะวันออกเดือนตุลาคม
ในวันที่ 2 ธันวาคม 2547 ณ จังหวัดสุรินทร์

- ครั้งที่ 2 เรื่อง แนวทางการพัฒนาเรื่องน้ำในจังหวัดนครราชสีมาแบบบูรณาการ ในวันที่ 17
สิงหาคม 2548 ณ จังหวัดนครราชสีมา

- ครั้งที่ 3 เรื่อง ยุทธศาสตร์แก้วิกฤตการณ์น้ำภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรีและระยอง)
ในวันที่ 13 มกราคม 2549 ณ จังหวัดระยอง

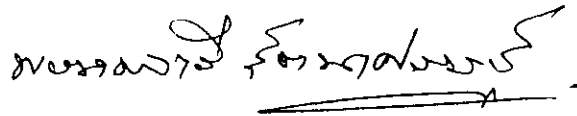
1.5 พิจารณาศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงจากการเดินทางไปศึกษาดูงาน ณ จังหวัดศรีสะเกษและ
สุรินทร์ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2547 ศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการน้ำภาคตะวันออก ในวันที่ 11 สิงหาคม
2548 และศึกษาดูงานเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำจังหวัดชลบุรีและระยอง ในวันที่ 12 มกราคม 2549

1.6 ในการดำเนินการศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ นอกจากการศึกษาดูงาน การเข้าร่วม
สัมมนาและร่วมประชุมแล้ว คณะอนุกรรมการฯ ยังได้ศึกษาจากเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

2. ผลการศึกษา

คณะกรรมการฯ ขอเสนอรายงานการศึกษา เรื่อง การติดตามการแก้ไขปัญหาย้ายแล้ง โดยคณะกรรมการฯ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการติดตามผลการแก้ไขปัญหาย้ายแล้ง ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ดำเนินการศึกษาในรายละเอียดของรายงานดังกล่าว

ในการจัดทำรายงาน คณะกรรมการฯ ได้พิจารณารายงานของคณะอนุกรรมการฯ ด้วยความละเอียดรอบคอบแล้ว และได้มีมติให้ความเห็นชอบกับรายงานดังกล่าว โดยถือเป็นรายงานการศึกษาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ โดยมีรายละเอียดตามรายงานท้ายนี้ เพื่อให้วุฒิสภาโปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับรายงานการศึกษาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาตามแต่จะเห็นสมควรต่อไป

(นางพรหมจารี รัตน์เศรษฐ์)

เลขานุการคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

วุฒิสภา

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
1.3 วิธีการศึกษา	1
1.4 ผลการพิจารณาศึกษา	2
2. ทรัพยากรน้ำและภูมิอากาศ	3
2.1 ทรัพยากรน้ำ	3
2.2 สภาพภูมิอากาศ	4
2.3 สัณยภาพแหล่งน้ำ	12
3. สถานการณ์ความแห้งแล้ง	19
3.1 สาเหตุการเกิดความแห้งแล้ง	19
3.2 สถานการณ์ภัยแล้งปี 2548	20
3.3 สถานการณ์น้ำของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่	22
3.4 สถานการณ์น้ำบาดาล	26
3.5 สถานการณ์วิกฤตน้ำขาดแคลนภาคตะวันออกเฉียง	26
4. การแก้ไขปัญหาภัยแล้งของหน่วยงานราชการ	29
4.1 กระทรวงมหาดไทย	30
4.2 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	34
4.3 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	36
4.4 สำนักนายกรัฐมนตรี	39
4.5 สถานการณ์วิกฤตน้ำขาดแคลนภาคตะวันออกเฉียง	40
4.6 การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของรัฐบาล	42
5. ผลการศึกษาการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง	45
5.1 งบประมาณ	45
5.2 กิจกรรม	47
5.3 ข้อสังเกตจากการศึกษา	47
6. สรุปและข้อเสนอแนะ	49
ภาคผนวก ก คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ และคณะทำงาน	53
ภาคผนวก ข หนังสือร้องเรียนถึงคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับปัญหาภัยแล้ง	61

ภาคผนวก ค	สำเนาหนังสือกราบเรียนนายรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไข วิกฤตการณ์น้ำภาคตะวันออกเฉียง	83
ภาคผนวก ง	สรุปการรับฟังข้อมูลเรื่อง การจัดการน้ำภาคตะวันออกเฉียงของคณะกรรมการฯ	97
ภาคผนวก จ	สรุปผลการติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานแก้วิกฤตน้ำภาคตะวันออกเฉียง	113
ภาคผนวก ฉ	ภาพกิจกรรมการเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่	129

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติให้ทุกส่วนราชการร่วมกันแก้ไขปัญหาหมู่บ้านภัยแล้งเป็นการเร่งด่วน คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง ซึ่งได้ให้ความสนใจต่อปัญหาการขาดแคลนน้ำของประชาชนมาโดยตลอด จึงเห็นควรแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาติดตามการแก้ปัญหาภัยแล้งของรัฐบาล โดยมีนายอำนาจ เรือรประมุข เป็นประธานคณะอนุกรรมการติดตามการแก้ปัญหาภัยแล้ง ต่อมา นายอำนาจ เรือรประมุข ได้ถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2548 คณะกรรมการฯ จึงได้แต่งตั้งให้ นายปราโมทย์ ไม้กลัด เป็นประธานคณะอนุกรรมการฯ เพื่อศึกษาหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่สัมฤทธิ์ผลเสนอต่อรัฐบาลสำหรับใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำให้กับประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ในการศึกษาติดตามข้อมูลการแก้ปัญหาภัยแล้งคณะกรรมการฯ ได้เชิญหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลโดยพบว่า ปัญหาการขาดแคลนน้ำในปี พ.ศ. 2548 เกิดจากฤดูฝนของปี พ.ศ. 2547 สิ้นสุดเร็วกว่าปกติประมาณหนึ่งเดือน ส่งผลให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างขาดแคลนน้ำตั้งแต่เดือนตุลาคม ต่อมาผลกระทบได้ขยายตัวไปทั่วทุกภาคของประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้รายงานผลกระทบจากความแห้งแล้งว่า สถานการณ์มีความรุนแรงสูงสุดเมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2548 มีพื้นที่ประสบภัยแล้ง 71 จังหวัด ซึ่งอยู่ในเขต 696 อำเภอ 5,340 ตำบล รวม 44,519 หมู่บ้าน หรือประมาณร้อยละ 60.19 ของหมู่บ้านทั้งหมดทั่วประเทศ (73,963 หมู่บ้าน) คิดเป็นมูลค่าความเสียหาย 7,511,841,439 บาท และเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ได้มีการรายงานให้ทราบว่า สถานการณ์ภัยแล้งได้ยู่ติลงเพราะมีฝนตกลงกระจายทั่วไปทุกพื้นที่ แต่ในความเป็นจริงแล้วการขาดแคลนน้ำของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรีและระยอง ซึ่งเป็นแหล่งโรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจการท่องเที่ยว ยังอยู่ในภาวะวิกฤต เนื่องจากระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำส่วนใหญ่อยู่ต่ำกว่าระดับขรณีท่อจ่ายน้ำ รัฐบาลจึงต้องระดมส่วนราชการด้านการพัฒนาแหล่งน้ำเข้าไปให้ความช่วยเหลือ เพราะว่าการขาดแคลนน้ำของพื้นที่นี้จะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง

การติดตามข้อมูลการแก้ไขปัญหาคือ การใช้งบประมาณสำหรับการแก้ไขปัญหาคือ ความแห้งแล้งปี พ.ศ. 2548 ของทุกส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มียอดรวมกันทั้งสิ้น 14,903,761,847 บาท แยกเป็นงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2548 จำนวน 5,928,046,600 บาท และงบประมาณกลางปีจำนวน 8,975,715,247 บาท โดยมีการดำเนินงานใน 13 กิจกรรม คือ การแจกจ่ายน้ำด้วยรถบรรทุกน้ำ การก่อสร้างจุดจ่ายน้ำ งานซ่อมถังเก็บน้ำ (คสล.) ซ่อมระบบประปา ซ่อมเครื่องสูบน้ำบาดาล งานเป่าล้างบ่อน้ำบาดาล งานเจาะบ่อน้ำบาดาล การก่อสร้าง

ระบบประปาหมู่บ้าน งานขุดลอกแหล่งน้ำ ขุดสระน้ำ ก่อสร้างทำนบ/ฝาย ตลอดจนการติดตั้งเครื่องสูบน้ำเข้าสู่ไร่นาและงานปฏิบัติการฝนหลวง

คณะรัฐมนตรีได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งขึ้น โดยมอบให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทำหน้าที่เป็นศูนย์อำนวยการ มีหน่วยงานต่างๆ ของรัฐปฏิบัติงานตามศักยภาพของเครื่องจักร งบประมาณและกำลังคนที่มีอยู่ ซึ่งงบประมาณที่ใช้แก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ขอตั้งเป็นงบประมาณกลางปีโดยใช้มติของคณะรัฐมนตรี ผลการแก้ไขปัญหาคือพบว่าเป็นการดำเนินการในลักษณะเฉพาะช่วงเวลานึงเท่านั้น จึงขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องจากส่วนราชการซึ่งมีองค์ความรู้ด้านน้ำในการเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง

ข้อสังเกตจากการศึกษาข้อมูลพบว่า การจัดทำงบประมาณมีความผิดพลาด มีการใช้งบประมาณกลางปีมากกว่างบประมาณประจำปี เกิดความผิดพลาดจากภาวะเร่งรัดถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายโดยไม่ได้คำนึงถึงสภาพความเป็นจริง ขาดการเตรียมการสร้างองค์กรและบุคลากรไว้รองรับภารกิจ พบว่ามีการบูรณาการใช้น้ำร่วมกันในลักษณะของเครือข่ายท่อส่งน้ำระหว่างแหล่งน้ำผิวดิน และมีการใช้น้ำร่วมกันระหว่างน้ำผิวดินและน้ำบาดาล มีการนำน้ำบาดาลมาใช้ประโยชน์มากขึ้นเพราะสามารถใช้น้ำได้ทันทีและประหยัดค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงคุณภาพน้ำ และพบว่านิคมอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ไม่มีแหล่งน้ำสำรองของตนเองหากเกิดการขาดแคลนน้ำก็จะเกิดความเสียหายรุนแรงได้

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำให้กับประชาชน รัฐควรดำเนินการวางแผนแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างเป็นระบบ จัดให้มีการทบทวนแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางแก้ปัญหาภัยแล้งอย่างสัมฤทธิ์ผลควรประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดต่างๆ เพิ่มเติมให้ทั่วในทุกท้องที่มีศักยภาพ มีการสร้างเครือข่ายน้ำเพื่อเชื่อมโยงน้ำระหว่างอ่างเก็บน้ำหรือแหล่งน้ำในท้องที่ที่สามารถทำได้ และควรมีการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพิ่มขึ้น ส่วนวิธีการจัดสรรน้ำในภาวะวิกฤตให้จัดสรรน้ำตามลำดับความสำคัญ เริ่มต้นด้วยน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการเกษตรกรรมและน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมและธุรกิจการท่องเที่ยว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้ประโยชน์และบำรุงรักษาแหล่งน้ำตั้งแต่เริ่มต้น การคำนึงถึงสิทธิการใช้น้ำของประชาชนในกลุ่มน้ำ รวมทั้งการประปาส่วนภูมิภาคจะต้องคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนมากกว่าผลกำไรจากการดำเนินกิจการ ส่วนการพัฒนาอุตสาหกรรมต้องมีความสัมพันธ์กับแหล่งน้ำ รัฐบาลควรส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า โดยมีกระบวนการบำบัดน้ำที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ และควรพิจารณาจัดตั้งกระทรวงน้ำเพื่อทำงานแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและปัญหาน้ำด้านอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ

1 บทนำ

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา

สถานการณ์ความแห้งแล้ง ปี พ.ศ. 2548 มีความรุนแรงถึงขั้นเกิดเป็นวิกฤติการณ์ภัยแล้ง สาเหตุเกิดจากฝนหยุดตก ตั้งแต่ปลายเดือนกันยายน พ.ศ. 2547 ซึ่งเร็วกว่าปกติทำให้เกิดความแห้งแล้งก่อนเวลาอันควรก่อให้เกิดปัญหาต่อพื้นที่เกษตรกรรมอย่างรุนแรง และเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคตามมา ผลกระทบได้ขยายวงกว้างออกไปอย่างต่อเนื่อง หน่วยราชการส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก้ปัญหาตามศักยภาพเท่าที่มีอยู่ แต่ยังไม่ประสบผลเท่าที่ควร จนกระทั่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ให้ส่วนราชการร่วมกันแก้ไขปัญหาหมู่บ้านภัยแล้งเป็นกรณีเร่งด่วน แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลสนใจแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำให้กับประชาชน แต่เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนน้ำเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ความรุนแรงของปัญหานั้นขึ้นอยู่กับปริมาณของน้ำฝนพื้นที่ที่ได้รับการแก้ไขปัญหาทุกยุคทุกสมัยของรัฐบาลที่ผ่านมามักเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า พื้นที่ที่ประสบปัญหาจะเป็นพื้นที่เดิม เมื่อมีการประกาศให้เป็นพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งจะมีรถบรรทุกน้ำเข้าไปแจกจ่ายน้ำ ซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง แต่ขาดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาละเลยเสียบประมาณจำนวนมากทุกปี เพราะขาดการแก้ไขปัญหายั่งยืนเป็นระบบและบูรณาการ

ดังนั้น คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จึงเห็นควรศึกษา เรื่อง การติดตามการแก้ไขปัญหากลุ่มภัยแล้งของหน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดทำเป็นรายงานการศึกษาผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งของประเทศ เพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาละเลยเสียบประมาณ และแนวทางการแก้ไขปัญหายั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและติดตามสถานการณ์ภัยแล้งอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาละเลยเสียบประมาณของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านวิธีปฏิบัติและงบประมาณ
2. เพื่อศึกษาความเป็นมาของปัญหา อุปสรรค และปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาละเลยเสียบประมาณ
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางหรือมาตรการการแก้ไขปัญหาละเลยเสียบประมาณ และมีความยั่งยืนต่อไป

1.3 วิธีการศึกษา

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อศึกษาและติดตามผลการแก้ไขปัญหาละเลยเสียบประมาณของหน่วยงานราชการ โดยมี นายอำนาจ เรือรประมุข เป็นประธานคณะอนุกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกวุฒิสภา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้ชำนาญการและนักวิชาการประจำคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่หน่วยงานดำเนินการแก้ไข

ปัญหา เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหายักษ์แก้งอ่างอย่างบูรณาการต่อไปในอนาคต ต่อมาเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2548 นายอำนาจ เขียวประมุข ได้ถึงแก่นิจกรรม คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ จึงได้มีคำสั่งที่ 3/2548 ลงวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการติดตามผลการแก้ปัญหายักษ์แก้งอ่าง โดยมี นายปราโมทย์ ไม้กลัด เป็นประธานคณะอนุกรรมการฯ

คณะอนุกรรมการฯ ได้ประชุมเพื่อติดตามผลการแก้ปัญหายักษ์แก้งอ่าง จำนวน 26 ครั้ง โดยเชิญ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นายบัญชา ตัดทาสานุชนะ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายศิริพงษ์ หังสพฤกษ์ รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดนครราชสีมา อธิบดีกรมชลประทาน ชลประทาน จังหวัดนครราชสีมา หัวหน้าโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำตะคอง อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ ผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรน้ำ ภาค 5 หัวหน้าสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดนครราชสีมา อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรน้ำบาดาล ภาค 1 เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ผู้จัดการประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดชลบุรี ผู้จัดการการประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดระยอง และประธานเครือข่ายวิจัยสาขาวิศวกรรมจัดการทรัพยากรน้ำ เข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหายักษ์แก้งอ่าง เพื่อประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ

อนึ่ง เพื่อให้การศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ เกิดประสิทธิผลสอดคล้องกับข้อเท็จจริง คณะอนุกรรมการฯ จึงได้จัดการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น จำนวน 3 ครั้ง ประกอบด้วย ครั้งที่ 1 เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหายักษ์แก้งอ่างในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ณ จังหวัดสุรินทร์ ครั้งที่ 2 เรื่อง แนวทางการพัฒนาเรื่องน้ำในจังหวัดนครราชสีมาแบบบูรณาการ ในวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2548 ณ จังหวัดนครราชสีมา และครั้งที่ 3 เรื่อง ยุทธศาสตร์แก้วิกฤตการณ์น้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดชลบุรีและระยอง) ในวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2549 ณ จังหวัดระยอง นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้เดินทางไปศึกษาดูงานสภาพความแห้งแล้งในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษและสุรินทร์ ในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2547 และศึกษาดูงานเกี่ยวกับสภาพน้ำของอ่างเก็บน้ำ ณ จังหวัดชลบุรีและระยอง ในวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2549 ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

1.4 ผลการพิจารณาศึกษา

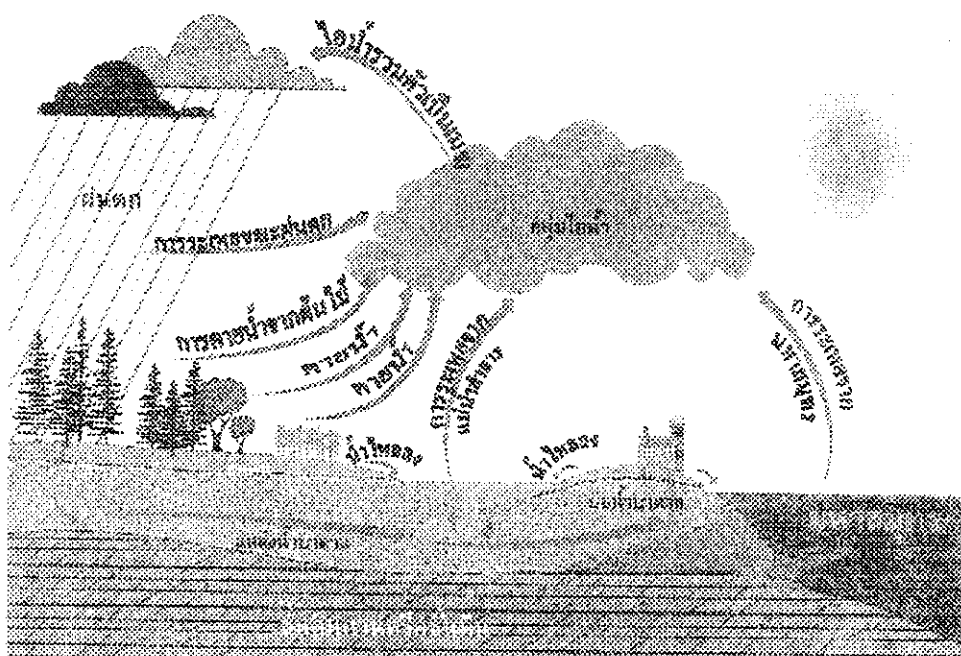
คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ขอเสนอรายงานการศึกษา เรื่อง การติดตามการแก้ไขปัญหายักษ์แก้งอ่าง พร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับรายงานการศึกษาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามแต่จะเห็นสมควรต่อไป

2. ทรัพยากรน้ำและภูมิอากาศ

2. ทรัพยากรน้ำและภูมิอากาศ

2.1 ทรัพยากรน้ำ

น้ำเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไร้แล้วไม่หมดไป มีการเกิดทดแทนขึ้นใหม่ เป็นวัฏจักรหมุนเวียนอยู่ในธรรมชาติ เริ่มต้นจากน้ำในมหาสมุทร ทะเล แม่น้ำ และแหล่งน้ำต่างๆ บนพื้นผิวโลก ถูกแสงแดดเผาจนกลายเป็นไอน้ำระเหยขึ้นสู่บรรยากาศ จับตัวเป็นก้อนเมฆ และกลายเป็นฝนตกลงมาสู่พื้นโลก ซึ่งน้ำบางส่วนจะถูกดินดูดซับไว้จนชุ่ม จากนั้นน้ำที่เหลือจะไหลไปตามผิวดินลงสู่ที่ต่ำเกิดเป็นลำห้วย ลำธาร แม่น้ำ ในที่สุดน้ำจะไหลออกสู่ทะเล และมหาสมุทร ขณะที่น้ำมีสภาพอยู่ในแต่ละสถานะนั้น น้ำจะเปลี่ยนสภาพเป็นไอน้ำสู่บรรยากาศตลอดเวลา ไอน้ำอาจเกิดจากผิวน้ำไม้ที่คักน้ำฝนไว้ จากผิวดินที่อึมไปด้วยน้ำ จากผิวน้ำในแม่น้ำลำธาร ทะเลสาบ หนอง บึง จากทะเลและมหาสมุทร เมื่อเปลี่ยนสภาพเป็นไอน้ำก็จะลอยสูงขึ้น ไปกระทบอุณหภูมิจนในบรรยากาศที่เย็น ไอน้ำจะจึงกลั่นตัวเป็นละอองน้ำหรือหยดน้ำและกลายเป็นฝนตกลงมายังพื้นโลก หมุนเวียนอยู่อย่างนี้โดยไม่มีที่สิ้นสุด

ภาพที่ 2.1 วัฏจักรของน้ำ

น้ำเป็นผลผลิตจากธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถผลิตเพิ่มขึ้น หรือลดปริมาณที่มีอยู่ในธรรมชาติเองได้ตามความต้องการ บางครั้งฝนตกชุกต่อเนื่องจนเกิดน้ำท่วมก่อความเสียหายแก่ทรัพย์สินและชุมชน หรือบางครั้งฝนก็ไม่ตกเป็นเวลานาน เกิดเป็นภาวะฝนแล้งจนไม่สามารถแบ่งปันน้ำได้อย่างทั่วถึง จึงเกิดการแย่งชิงน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ น้ำตามธรรมชาติ แบ่งได้ 4 ประเภท คือ

1) น้ำในบรรยากาศ เกิดจากการระเหยของน้ำจากแหล่งน้ำ เช่น มหาสมุทร แม่น้ำ ถ้าคลอง การคายน้ำของพืช และผิวดินที่อิมตัวด้วยน้ำ ไอน้ำเหล่านี้จะรวมตัวกันบนท้องฟ้า และกลั่นตัวเป็นน้ำฝน หรือ หิมะ ตกลงสู่พื้นผิวโลก

2) น้ำผิวดิน เมื่อฝนตกลงมาจะมีน้ำบางส่วนไหลบ่าไปตามผิวดิน บางส่วนไหลซึมลงไป สะสมในดิน และไหลนองจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ เกิดเป็น ลำธาร แม่น้ำ น้ำที่ไหลบนผิวดินเราเรียกว่า น้ำท่า

3) น้ำบาดาล เป็นน้ำที่สะสมอยู่ใต้ดิน มีการเกิดขึ้นทดแทนใหม่ทุกปีตามธรรมชาติ น้ำจาก น้ำฝนและน้ำจากแหล่งน้ำผิวดินจะไหลซึมผ่านชั้นดินชั้นหินลงสู่แหล่งกักเก็บน้ำใต้ดิน น้ำบาดาลจัดได้ว่าเป็น แหล่งน้ำสำรองที่ธรรมชาติเก็บไว้ให้มวลมนุษยย์โดยสามารถจะนำขึ้นมาใช้ได้ทันทีเมื่อมีความต้องการ

4) น้ำทะเล น้ำทะเลมีปริมาณร้อยละ 97 ของปริมาณน้ำที่มีอยู่บนผิวโลก ที่เหลือร้อยละ 3 เป็นน้ำจืดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ภูเขา น้ำแข็ง น้ำผิวดิน น้ำในบรรยากาศ และน้ำบาดาล น้ำทะเลถึงแม้จะนำมา อุปโภคบริโภคโดยตรงไม่ได้ แต่มีอิทธิพลต่อภูมิอากาศอย่างมาก

2.2 สภาพภูมิอากาศ

2.2.1 ฤดูกาล

ประเทศไทยตั้งอยู่ตอนกลางของแหลมอินโดจีน ระหว่างเส้นรุ้ง 6 องศาเหนือ ถึง 21 องศาเหนือ และเส้นแวง 98 องศาตะวันออก ถึงที่ 106 องศาตะวันออก มีฤดูกาล 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน ช่วงเวลาตั้งแต่ กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ลม มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เปลี่ยนเป็น ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ สภาพอากาศจะร้อนอบอ้าว และแห้งแล้ง อาจจะมีฝนตกบ้างในลักษณะพายุฝนฟ้าคะนองบ้าง เรียกว่า พายุฤดูร้อน พายุฤดูร้อนเกิดจากมวลอากาศเย็น จากประเทศจีนมาปะทะกับอากาศร้อน

ฤดูฝน ช่วงเวลาตั้งแต่ กลางเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม เมื่อลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ และร่องความกดอากาศต่ำ พาดผ่านประเทศไทย ปกติฝนจะตกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนมิถุนายน และฝนจะลดปริมาณลงช่วงเวลาหนึ่งประมาณหนึ่งสัปดาห์ถึงหนึ่งเดือน เรียกช่วงเวลานี้ว่า ฝนทิ้งช่วง จากนั้นในปลายเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม ฝนจะตกชุกอย่างต่อเนื่อง

ฤดูหนาว ช่วงเวลาตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม ถึง กลางเดือนกุมภาพันธ์เป็นช่วงเวลาที่ลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือปกคลุมประเทศไทย อากาศจะเริ่มหนาวเย็น ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ฝนจะหยุดตก ฝนจะไปตกที่ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยตั้งแต่จังหวัดชุมพร ลงไปจนถึง จังหวัดนราธิวาส

ฤดูกาลของไทยที่เกิดขึ้นเป็นผลจากสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมประจำ ฤดูกาลของเขตรมรสุม ลักษณะลมที่จะนำฝนมาตกในประเทศไทย มี 2 ลักษณะ คือ

2.2.2 ลมประจำฤดูกาล

ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ (ลมฝน)

ฤดูฝนของประเทศไทยเกิดจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ (ลมฝน) ปกติจะเริ่มประมาณ กลางเดือนพฤษภาคม สิ้นสุดประมาณกลางเดือนตุลาคม ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ เป็นลมร้อนและชุ่มชื้น

มีไอน้ำมากทำให้มีฝนตกกระจายทั่วประเทศ และจะมีฝนตกหนักตามแนวร่องมรสุม ที่เคลื่อนตัวผ่านภาคกลาง ประมาณเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน

จากนั้นร่องมรสุมจะเคลื่อนตัวผ่านประเทศไทย เข้าสู่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนระยะหนึ่ง ประมาณปลายเดือนมิถุนายนถึงต้นเดือนกรกฎาคม ช่วงนี้ฝนจะตกหนักในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ส่วนประเทศไทยจะเกิดสภาวะฝนทิ้งช่วง ร่องมรสุมจะเคลื่อนตัววกกลับสู่ประเทศไทยอีกครั้งประมาณเดือนสิงหาคม โดยจะเคลื่อนตัวจากด้านเหนือของประเทศลงสู่ด้านใต้อย่างต่อเนื่องไปจนถึงเดือนมกราคม ร่องมรสุมจะเคลื่อนตัวผ่านประเทศมาเลเซียลงไป และจะวกกลับมาใหม่ในเดือนพฤษภาคม

ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (ลมหนาว)

ฤดูหนาวของประเทศไทย เกิดจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ปกติเริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคม ถึงประมาณกลางเดือนมกราคม ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือหรือลมหนาว เป็นลมแห้งและเย็น เมื่อพัดผ่านประเทศไทยตอนบนจะทำให้อากาศหนาวเย็น แต่เมื่อลมนี้อัดผ่านอ่าวไทย จะหอบเอาไอน้ำจากอ่าวไทยไปเกิดเป็นฝนตกในบริเวณภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดชุมพรไปจนจรดจังหวัดนราธิวาส ซึ่งจะเป็นฤดูฝนใหญ่ของภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ระวังน้ำท่วมภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

ลมฝ่ายใต้ (ลมว่าว)

ฤดูร้อนของประเทศไทย ปกติจะเริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงสิ้นเดือนเมษายน ลมฝ่ายใต้เป็นลมร้อนและชุ่มชื้น เมื่อกระทบกับลมหนาว ซึ่งเคลื่อนตัวสู่ประเทศไทยเป็นคราว ๆ นั้น บริเวณหน้าปะทะของลมทั้งสอง จะมีฝนตกเล็กน้อยถึงปานกลาง ไม่ทำให้เกิดสภาพน้ำท่วม

2.2.3 ลมจร (พายุหมุน)

ลมจร หรือ พายุหมุน (Cyclonic Storm) ที่มีอิทธิพลต่อประเทศไทย มีแหล่งกำเนิดจากด้านตะวันออกและด้านตะวันตกของประเทศ มีลักษณะ ดังนี้

พายุหมุนด้านตะวันออก

พายุหมุนด้านตะวันออกมีอิทธิพลต่อลมฟ้าอากาศของประเทศอย่างมาก มีแหล่งกำเนิดจากมหาสมุทรแปซิฟิกและทะเลจีน พายุหมุนที่เกิดในบริเวณนี้ จะมีชื่อเรียกตามขนาดความเร็วลมใกล้ศูนย์กลาง 3 ระดับ คือ

พายุดีเปรสชัน (Depression) ความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางพายุ 27-33 นอต หรือประมาณ 48-60 กิโลเมตร / ชั่วโมง

พายุโซนร้อน (Tropical Storm) ความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางพายุ 34-63 นอต หรือประมาณ 61-115 กิโลเมตร / ชั่วโมง

พายุไต้ฝุ่น (Typhoon) ความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางพายุสูงกว่า 64 นอต หรือสูงกว่า 116 กิโลเมตร / ชั่วโมง ขึ้นไป

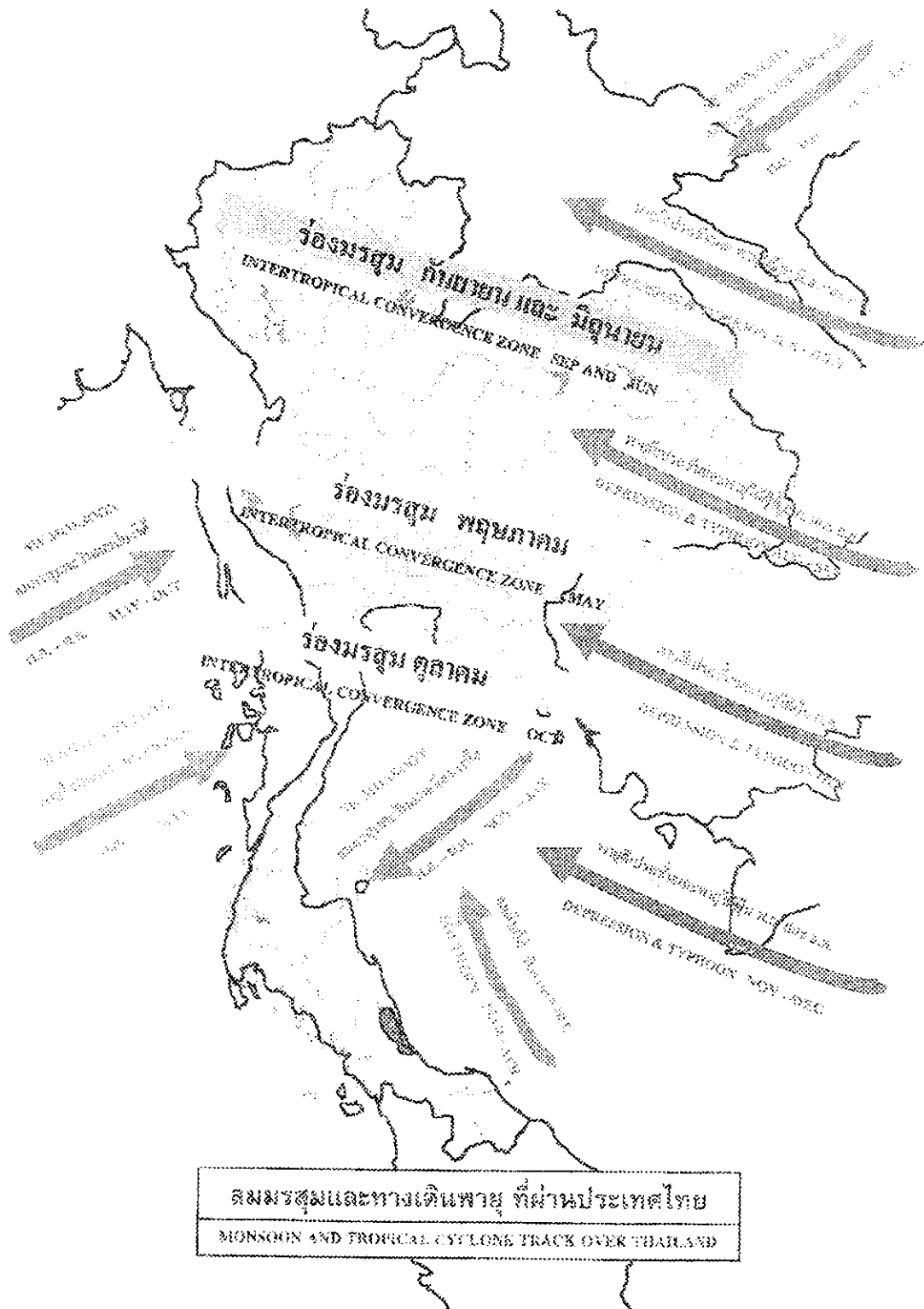
พายุหมุนที่เกิดในเขตนี้จะมีความเร็วลมเคลื่อนที่อีกด้วย ส่วนใหญ่แล้วจะเคลื่อนตัวจากทิศตะวันตกก่อน ไปทางทิศเหนือ พายุหมุนดังกล่าวอาจจะเคลื่อนตัวเข้าสู่ประเทศไทยตามแนวร่องมรสุม ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทย จะทำให้พายุมีกำลังลมจะอ่อนตัวลงเหลือเพียงขนาดพายุดีเปรสชันเท่านั้น

พายุหมุนด้านตะวันตก

พายุหมุนด้านตะวันตก มีแหล่งกำเนิดในอ่าวเบงกอลมีทิศทางการเคลื่อนตัวไปทางทิศเหนือก่อนไปทางทิศตะวันตกส่วนใหญ่มีอิทธิพลทำให้ฝนตกหนักในช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม เฉพาะบริเวณด้านตะวันตกของประเทศไทย พายุที่เกิดขึ้นจะเรียกชื่อตามความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางพายุ มีเพียง 2 ระดับ คือ

พายุดีปรตชัน (Depression) ความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางพายุ 27-33 นอต หรือ ประมาณ 48-60 กิโลเมตร / ชั่วโมง

พายุไซโคลน (Cyclone) ความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางพายุสูงกว่า 34 นอต หรือ สูงกว่า 61 กิโลเมตร / ชั่วโมงขึ้นไป

ภาพที่ 2.2 ลมมรสุมและทางเดินพายุที่ผ่านประเทศไทย

2.2.4 ปริมาณน้ำฝน

ประเทศไทยมีฝนตกอยู่ในเกณฑ์ดี ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปีเฉลี่ยทั้งประเทศประมาณ 1,573 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนแต่ละพื้นที่จะผันแปรไปตามลักษณะภูมิประเทศ และฤดูกาล บริเวณประเทศไทยตอนบนปกติจะมีความแห้งแล้งและมีฝนตกน้อยในฤดูหนาว เมื่อเข้าสู่ฤดูร้อนจะเริ่มมีพายุฝนฟ้าคะนอง และมีปริมาณน้ำฝนเพิ่มขึ้น เมื่อเข้าสู่ฤดูฝน ฝนจะตกเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในเดือนสิงหาคมและกันยายน พื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนมาก จะอยู่ด้านหน้าของทิวเขา หรือด้านรับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ได้แก่ พื้นที่ด้านตะวันตกและด้านตะวันออกของประเทศ ส่วนพื้นที่ที่มีฝนตกน้อยส่วนใหญ่อยู่ด้านหลังเขาได้แก่ พื้นที่บริเวณตอนกลางของภาคเหนือ ภาคกลาง และด้านตะวันตกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับภาคใต้มีฝนตกชุกเกือบตลอดทั้งปี ยกเว้นช่วงฤดูร้อน โดยเฉพาะพื้นที่ภาคใต้ฝั่งตะวันตก ซึ่งเป็นด้านรับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะมีปริมาณน้ำฝนในช่วงฤดูฝนมากกว่าภาคใต้ฝั่งตะวันออก โดยมีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในเดือนกันยายน ส่วนในช่วงฤดูหนาวภาคใต้ฝั่งตะวันออกซึ่งเป็นด้านรับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีฝนตกมากกว่าภาคใต้ฝั่งตะวันตก

กรมอุตุนิยมวิทยา ได้เก็บข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยย้อนหลัง 30 ปี คือตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2514 – 2543 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี มีดังนี้

1) ภาคเหนือ ประกอบด้วยพื้นที่ 15 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง ตาก สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร กำแพงเพชรและ เพชรบูรณ์ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,217.9 มิลลิเมตรต่อปี (สถานีวัดน้ำฝน ตารางที่ 2.1)

2) ภาคกลาง ประกอบด้วยพื้นที่ 19 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี นครนายก ปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1263.8 มิลลิเมตรต่อปี (สถานีวัดน้ำฝน ตารางที่ 2.2)

3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยพื้นที่ 19 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดหนองคาย อุดรธานี มุกดาหาร สกลนคร นครพนม ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม เลย หนองบัวลำภู อ่างทองจวิทยา อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร ร้อยเอ็ด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,379 มิลลิเมตรต่อปี (สถานีวัดน้ำฝนตารางที่ 2.3)

4) ภาคตะวันออก ประกอบด้วยพื้นที่ 7 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,824.5 มิลลิเมตรต่อปี (สถานีวัดน้ำฝนตารางที่ 2.4)

5) ภาคใต้ฝั่งตะวันออก ประกอบด้วยพื้นที่ 10 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,754.4 มิลลิเมตรต่อปี (สถานีวัดน้ำฝนตารางที่ 2.5)

6) ภาคใต้ฝั่งตะวันตก ประกอบด้วยพื้นที่ 6 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดระนอง กระบี่ พังงา ภูเก็ต ตรัง สตูล ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,573.0 มิลลิเมตรต่อปี (สถานีวัดน้ำฝนตารางที่ 2.6)

ตารางที่ 2.1 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ภาคเหนือ (30 ปี พ.ศ.2514-2543)

สถานี	บ.ภ.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ทั้งปี
แม่ฮ่องสอน	7.7	4.8	16.6	59.1	168.3	184.4	216.5	253.8	204.7	106.9	45.2	14.3	1,282.3
แม่สะเรียง	7.0	7.0	11.3	46.7	162.8	178.3	187.9	225.3	176.9	106.8	20.9	8.8	1,139.7
เชียงใหม่	11.2	12.2	20.9	94.6	194.7	194.8	319.1	377.7	271.2	130.7	56.6	18.5	1,702.2
พะเยา	5.0	11.3	22.6	93.9	168.7	101.8	140.3	190.3	193.5	116.5	40.5	11.5	1,095.9
เชียงใหม่	7.7	9.2	17.3	54.5	155.4	119.4	157.6	224.4	202.4	116.6	51.4	18.1	1,134.0
ลำปาง	5.6	7.6	20.5	65.1	148.5	114.7	146.0	193.4	210.3	106.4	34.4	7.6	1,060.0
ลำพูน	2.4	5.9	13.1	42.8	146.4	123.2	118.3	153.2	191.3	110.5	48.1	7.2	962.4
แพร่	6.3	9.7	24.6	77.3	174.0	120.6	152.5	212.4	185.4	90.0	22.1	7.0	1,081.9
น่าน	7.3	13.1	31.6	96.1	167.8	133.4	214.8	270.9	196.5	78.5	20.5	6.8	1,237.3
ท่าวังผา	9.1	12.1	35.6	104.0	190.5	188.2	262.0	295.5	183.0	81.6	25.4	9.3	1,396.3
บุตรคีตต์	7.4	14.9	25.4	78.7	233.2	185.8	187.4	263.6	263.5	116.4	29.9	4.1	1,410.3
ตาก	4.2	8.4	13.4	42.0	161.2	124.2	93.7	127.9	208.9	203.9	60.8	5.2	1,053.8
แม่สอด	2.3	8.0	8.7	38.9	168.8	235.3	312.4	333.3	159.9	98.8	24.7	4.2	1,395.3
เขื่อนภูมิพล	4.4	7.4	18.1	59.5	182.9	88.1	80.1	114.4	218.6	205.5	49.7	7.2	1,035.9
อุ้มผาง	7.5	13.8	32.4	90.8	186.3	191.0	216.1	252.6	248.0	158.9	26.9	3.2	1,427.5
พิจิตรโลก	5.1	12.9	30.5	54.5	178.4	179.8	187.9	256.7	230.6	159.3	33.3	6.6	1,335.6
เพชรบูรณ์	5.6	19.0	38.4	67.9	155.8	144.2	154.1	189.3	200.8	86.9	10.5	6.6	1,079.1
หล่มสัก	4.4	23.4	43.0	63.4	159.3	136.5	136.7	191.1	188.2	79.0	14.8	4.5	1,044.3
วิเชียรบุรี	6.9	13.9	37.9	90.2	167.7	136.6	160.3	206.9	244.3	118.0	16.6	4.9	1,204.2
กำแพงเพชร	1.8	13.5	30.4	46.1	198.2	149.6	152.2	173.8	268.5	190.5	50.1	5.6	1,280.3
เฉลี่ย	5.9	11.4	24.6	68.3	173.4	151.5	179.8	225.3	212.3	123.1	34.1	5.1	1,217.9

ตารางที่ 2.2 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ภาคกลาง (30 ปี พ.ศ.2514-2543)

สถานี	บ.ภ.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ทั้งปี
นครสวรรค์	5.4	12.5	33.4	58.3	153.1	110.4	133.1	185.0	218.0	132.6	30.5	4.9	1,077.4
สุพรรณบุรี	6.5	7.3	18.3	59.1	120.6	100.2	106.0	127.2	253.9	209.3	42.2	9.3	1,059.9
ลพบุรี	4.7	11.6	25.5	74.3	147.2	113.6	126.6	166.2	263.7	151.1	34.9	4.4	1,123.8
น้ำขุ่น	4.8	9.1	39.1	91.2	132.4	112.1	119.0	176.0	263.1	118.9	17.2	2.9	1,085.8
สถานีน้ำร่อง	10.5	21.3	29.0	45.5	155.0	82.0	73.3	104.9	227.7	196.0	49.9	4.9	1,000.0
กาญจนบุรี	5.2	11.4	27.5	75.0	135.3	83.8	102.1	109.0	227.8	209.8	62.7	6.2	1,055.3
ทองหลาง	5.3	15.9	42.6	99.3	204.6	304.3	315.4	329.5	242.5	176.5	24.7	2.9	1,763.5
กรุงเทพฯ	9.1	19.6	31.3	73.9	219.6	149.5	161.4	213.6	345.3	268.9	46.0	5.0	1,543.2
คลองเตย	17.6	33.6	47.0	130.6	248.0	165.5	184.8	211.3	357.4	271.7	33.5	1.0	1,701.4
ท่าอากาศยาน กรุงเทพฯ	8.9	11.6	26.9	66.8	166.3	130.8	156.4	164.3	273.4	178.6	36.0	7.5	1,227.5
เฉลี่ย	7.8	15.3	32.1	77.4	168.2	135.2	147.8	178.7	267.3	191.3	37.8	4.9	1,263.8

ตารางที่ 2.3 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (30 ปี พ.ศ.2514-2543)

สถานี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ทั้งปี
หนองคาย	6.9	14.5	30.3	81.7	226.6	261.7	262.9	320.6	235.4	81.8	11.9	5.0	1,539.3
เดช	5.9	16.8	41.9	93.5	202.7	174.7	167.4	175.3	219.9	115.5	18.4	5.5	1,237.5
อุดรธานี	5.3	21.0	47.5	83.0	194.5	217.9	222.8	251.1	224.3	80.7	7.8	5.0	1,390.8
สกลนคร	4.1	25.7	45.9	97.6	224.0	269.9	267.8	367.7	211.3	73.2	6.4	6.3	1,599.9
นครพนม	3.3	27.3	49.4	103.6	237.2	400.3	483.9	578.8	276.5	81.7	8.8	4.8	2,255.8
ขอนแก่น	2.3	16.0	37.9	71.9	171.8	168.7	768.9	207.3	236.1	108.8	14.9	5.1	1,209.5
มุกดาหาร	4.9	18.7	29.6	96.6	176.5	261.2	230.1	347.6	235.5	94.1	9.9	2.7	1,507.1
โกสุมพิสัย	2.0	14.1	47.8	87.4	157.9	193.0	150.9	207.8	227.5	111.7	16.1	4.4	1,218.6
ชัยภูมิ	3.3	18.7	39.7	91.5	147.3	152.5	119.5	162.4	229.3	132.2	16.3	5.3	1,118.0
ร้อยเอ็ด	4.3	21.0	26.8	83.0	184.7	209.3	195.6	259.1	249.6	97.5	21.1	2.1	1,345.3
อุบลราชธานี	1.3	16.5	24.9	85.8	210.1	261.0	251.9	308.3	289.7	108.0	22.7	1.3	1,581.4
นครราชสีมา	5.9	18.1	36.1	66.3	137.2	111.8	115.3	146.2	226.6	141.2	27.0	3.0	1,034.7
โชคชัย	3.9	11.3	36.1	78.8	155.5	113.8	123.9	147.6	231.1	157.3	35.5	1.8	1,096.6
สุรินทร์	4.3	11.7	26.1	95.0	165.6	206.2	196.3	224.6	259.2	134.7	26.4	1.0	1,351.6
ท่าตูม	1.6	16.0	41.3	84.7	168.2	215.5	217.2	221.9	276.3	128.2	18.1	0.9	1,389.9
บางร่อง	6.9	15.8	41.6	76.4	157.6	140.8	151.4	183.9	241.4	133.8	36.8	2.3	1,188.2
เฉลี่ย	4.1	17.7	37.7	86.1	182.3	209.9	207.9	258.8	241.9	114.3	17.9	3.5	1,379.0

ตารางที่ 2.4 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ภาคตะวันออก (30 ปี พ.ศ.2514-2543)

สถานี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ทั้งปี
ปราจีนบุรี	7.7	17.1	50.1	128.2	213.7	251.8	270.4	377.7	355.7	163.9	35.1	6.9	1,878.3
กบินทร์บุรี	6.9	21.7	48.7	88.2	199.9	225.6	255.8	314.5	303.2	161.0	31.4	5.3	1,662.2
อรัญประเทศ	6.6	23.2	53.0	82.8	170.1	171.3	182.7	207.3	256.2	170.5	47.1	3.8	1,376.6
ชลบุรี	10.9	6.7	34.5	78.5	165.3	143.3	132.1	162.9	281.7	210.0	58.2	4.7	1,298.8
เกาะสีชัง	8.4	9.3	37.7	74.6	134.4	123.8	120.0	140.3	289.4	235.6	63.2	7.5	1,254.2
พิทขยา	13.9	2.2	45.2	63.6	156.1	104.2	91.0	92.0	214.7	240.8	83.7	6.4	1,123.8
สัตหีบ	22.3	28.3	48.9	77.5	175.4	115.7	105.0	112.0	231.4	273.3	87.6	8.6	1,286.0
แหลมฉบัง	27.9	9.6	41.5	64.7	151.7	152.9	97.0	125.8	283.8	203.5	38.3	2.7	1,199.5
ระยอง	19.6	18.7	66.7	83.4	191.8	167.7	163.5	131.8	263.1	203.9	66.5	4.8	1,401.3
จันทบุรี	12.4	16.4	56.7	113.2	336.5	515.3	435.0	505.3	500.1	277.6	55.4	8.2	2,852.1
คลองใหญ่	38.3	16.1	104.3	172.9	371.0	902.9	903.0	1071.4	634.6	357.5	84.9	20.2	4,737.1
เฉลี่ย	15.9	17.2	53.4	93.4	206.0	261.3	250.5	294.6	328.7	227.1	59.2	7.2	1,824.5

ตารางที่ 2.5 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ภาคใต้ฝั่งตะวันออก (30 ปี พ.ศ.2514-2543)

สถานี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ทั้งปี
เพชรบุรี	8.7	4.4	18.0	35.1	87.1	93.0	76.6	101.3	156.7	272.4	123.0	11.1	987.4
ประจวบคีรีขันธ์	27.0	32.3	43.9	48.0	121.4	95.6	100.2	102.4	88.4	231.3	199.9	22.2	1,112.6
หัวหิน	9.5	18.7	27.9	38.1	99.2	77.8	100.5	81.7	121.7	230.8	147.4	12.4	965.7
ชุมพร	74.7	59.6	67.9	80.1	174.0	173.8	177.0	217.5	168.0	250.8	340.9	98.7	1,883.0
สุราษฎร์ธานี	35.4	8.3	19.8	68.6	173.7	143.5	153.9	147.1	196.8	227.4	329.3	130.0	1,633.8
ท่าอากาศยาน สุราษฎร์ธานี	33.7	24.9	38.0	77.4	155.6	114.1	110.8	146.1	138.0	244.3	302.1	134.8	1,519.8
เกาะสมุย	130.6	56.2	65.6	75.0	143.6	108.7	123.2	121.4	117.0	303.5	490.4	210.7	1,945.9
นครศรีธรรมราช	146.9	59.9	59.7	106.5	172.2	99.1	113.4	115.7	160.1	322.1	624.7	415.8	2,396.1
จนอม	117.6	125.3	114.0	83.0	135.2	162.6	146.6	124.5	162.8	322.9	559.9	297.9	2,353.1
สงขลา	54.6	37.0	43.9	77.6	119.5	93.1	88.0	114.4	130.0	252.2	567.3	420.3	1,994.9
หาดใหญ่	48.2	20.7	55.4	113.6	161.7	106.8	109.4	112.1	159.4	211.4	318.1	269.4	1,686.2
ปัตตานี	47.9	31.2	39.5	72.2	137.2	110.9	115.5	136.8	151.3	199.0	437.8	364.1	1,843.4
นราธิวาส	78.4	52.5	94.4	78.9	141.5	127.0	132.6	163.7	188.9	258.0	609.7	559.6	2,485.2
เฉลี่ย	62.6	40.8	52.9	73.5	140.1	115.8	119.1	129.4	149.2	255.9	388.5	226.7	1,754.4

ตารางที่ 2.6 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ภาคใต้ฝั่งภาคตะวันตก (30 ปี พ.ศ.2514-2543)

สถานี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ทั้งปี
ระนอง	12.2	16.5	49.9	154.6	446.0	696.1	644.2	814.7	661.3	414.3	173.9	35.6	4,119.3
ตะกั่วป่า	35.2	38.7	93.3	202.6	445.3	401.9	437.4	548.0	589.2	506.3	275.1	55.9	3,638.6
ภูเก็ต	21.7	30.3	59.2	135.4	282.6	244.0	283.5	293.5	382.8	305.0	173.8	59.4	2,271.2
ท่าอากาศยาน บ้านภูเก็ต	35.9	32.6	74.0	165.0	291.4	262.4	288.9	308.3	408.9	347.5	216.0	65.9	2,496.8
เกาะลันตา	7.3	19.8	53.6	119.6	268.1	218.8	294.5	315.1	351.3	326.3	160.7	48.4	2,183.5
ตรัง	35.9	23.7	64.9	133.1	220.1	225.4	270.0	294.0	330.2	282.3	206.3	110.4	2,196.3
สตูล	12.3	39.5	98.4	217.0	251.5	193.0	248.5	254.2	348.4	320.9	212.8	81.7	2,278.2
เฉลี่ย	22.9	28.7	70.5	161.0	315.0	320.2	352.4	404.1	440.2	357.5	202.7	65.3	2,740.6
เฉลี่ยทั้ง ประเทศ	18.3	22.0	41.4	86.1	186.5	186.5	197.0	236.2	252.3	188.1	110.0	48.7	1,573.0

ที่มา : ฝ่ายอากาศประจำถิ่น กองภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา

2.3 ศักยภาพแหล่งน้ำ

2.3.1 แหล่งน้ำผิวดิน

กรมชลประทาน ได้ศึกษาสถานการณ์ทรัพยากรน้ำผิวดินตามลุ่มน้ำต่างๆ ของประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2544 แบ่งพื้นที่ออกเป็น 25 ลุ่มน้ำ มีพื้นที่รวม 511,366 ตารางกิโลเมตร (ไม่รวมพื้นที่เกาะต่าง ๆ) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 1,424 มิลลิเมตร คิดเป็นปริมาณน้ำฝนที่ตกในแต่ละปี ประมาณ 728,185 ล้านลูกบาศก์ต่อปี น้ำฝนจำนวนนี้ แบ่งเป็น น้ำท่า ที่ไหลตามแม่น้ำที่ลำคลองประมาณ 213,423 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยของคนไทยมีประมาณคนละ ประมาณ 3,425 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นปริมาณต่ำสุดเมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตารางที่ 2.7 แสดงสถานภาพทรัพยากรน้ำผิวดินของประเทศไทย (พ.ศ. 2544)

ภาค	ประชากร (ล้านคน)	พื้นที่ลุ่มน้ำ (ตร.กม.)	ปริมาณฝนรายปี (ม.ม.)	ปริมาณน้ำท่ารายปี (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุอ่างเก็บน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)
เหนือ	8.168	128,448	1,222	38,567	24,547.21
ตะวันออกเฉียงเหนือ	22.700	176,599	1,332	61,513	10,548.59
กลาง	18.536	98,475	1,182	24,975	29,423.28
ตะวันออก	4.145	36,439	1,739	23,882	1,019.14
ใต้	8.130	71,403	2,186	64,486	7,415.68
รวม	62.309	511,366	1,424	215,423	72,953.9

ที่มา : โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนหลักรองรับการพัฒนาแหล่งน้ำ และปรับปรุงโครงการชลประทานสำหรับแผนฯ
รายงานสภาพลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ, กรมชลประทาน, 2546

หน่วยงานต่างๆ ได้พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำขนาดต่างๆ มีปริมาตรความจุของอ่างเก็บน้ำรวมประมาณ 72,954 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่ความจุอ่างเก็บน้ำที่ใช้ประโยชน์ได้มีประมาณร้อยละ 85 ของความจุ อ่างเก็บน้ำทั้งหมดหรือประมาณ 61,735 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยมีปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่เฉลี่ยปีละ 37,589 ล้านลูกบาศก์เมตร ความต้องการใช้น้ำโดยรวมทั้งประเทศ ทั้งด้านอุปโภค บริโภค การเกษตร และอุตสาหกรรม มีความต้องการรวม 45,143 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี หรือประมาณ 725 ลูกบาศก์เมตรต่อคนต่อปี อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ในความดูแลของกรมชลประทานและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำนวน 30 อ่าง มีความจุน้ำรวมกันทั้งสิ้น 68,030 ล้านลูกบาศก์เมตร และในปี พ.ศ. 2548 เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 มีน้ำกักเก็บในอ่างเก็บน้ำรวมทั้งสิ้น 42,191 ล้านลูกบาศก์เมตร (ตารางที่ 2.8 แสดง สถานการณ์น้ำของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วประเทศ)

ตารางที่ 2.8 แสดงสถานการณ์ของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วประเทศ

ภาค เขื่อนขนาดใหญ่	ความจุของ อ่างเก็บน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาตรน้ำในอ่างเก็บ น้ำ 1 ม.ค. 2548 (ล้าน ลบ.ม.)	ค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำที่ไหลลงอ่าง เก็บน้ำต่อปี (ล้าน ลบ.ม.)
เหนือ			
ภูมิพล	13,462	7,868	5,602
สิริกิติ์	9,510	8,202	5,391
แม่งัด	265	293	332
กิ่วลม	112	108	578
แม่กวาง	263	103	186
รวมภาคเหนือ	23,612	16,574	12,089
ตะวันออกเฉียงเหนือ			
ลำปาว	1,430	886	1,985
ลำตะคอง	314	67	270
ลำพระเพลิง	110	11	184
น้ำอูน	520	348	443
อุบลรัตน์	2,264	1,338	2,271
สิรินธร	1,966	1,517	1,664
จุฬารัตน์	188	77	165
ห้วยหลวง	113	66	161
ลำนางรอง	121	44	30
มูลบน	141	44	82
น้ำพอง	165	66	103
ลำชี	275	101	193
รวมภาคตอน	7,607	4,565	7,054
กลาง			
ป่าสัก	785	647	2,200
กระเสียว	240	41	256
ทับเสลา	160	22	124
รวมภาคกลาง	1,185	710	2,580
ตะวันตก			
ศรีนครินทร์	17,745	14,936	4,339
วชิราลงกรณ์	8,860	5,917	5,369
รวมภาคตะวันตก	26,605	20,853	9,708
ตะวันออก			
บางพระ	110	41	44
หนองปลาไหล	164	93	203
คลองสิียด	325	166	204
คลองท่าด่าน	224	6	337
ประแสร์	248	-	295
รวมภาคตะวันออก	1,071	306	1,083
ใต้			
แก่งกระจาน	710	332	969
ปราณบุรี	445	168	436
รัชชประภา	5,639	3,874	2,598
บางยาง	1,404	1,208	1,545
รวมภาคใต้	8,198	5,582	5,508
รวมทั้งประเทศ	68,278	48,590	38,721

2.3.2 แหล่งน้ำบาดาล

แหล่งน้ำบาดาลแต่ละแห่งจะมีปริมาณน้ำมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความสามารถของชั้นหินใต้ดินที่กักเก็บน้ำไว้ได้ แหล่งน้ำบาดาลมี 2 ประเภท คือ แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินร่วนและแหล่งน้ำบาดาลประเภทหินแข็ง แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินร่วนประกอบด้วย กรวด หินทรายและดินเหนียว จะมีความพรุนและเก็บน้ำได้ปริมาณมากกว่าแหล่งน้ำบาดาลประเภทหินแข็งและมีผลต่อการไหลซึมของน้ำฝนมาสู่ชั้นน้ำบาดาล สำหรับประเทศไทยสามารถแบ่งเป็นพื้นที่แหล่งน้ำบาดาลตามประเภทของหินและการไหลซึมของน้ำฝนลงสู่ชั้นน้ำบาดาล (พื้นที่รวม 512,870 ตารางกิโลเมตร) ได้ดังนี้

- 1) แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินร่วน ร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั่วประเทศ ประมาณ 101,240 ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำฝนที่จะไหลซึมลงผ่านชั้นน้ำบาดาลร้อยละ 10 ของปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี
- 2) แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินแข็งที่ให้น้ำมาก มีพื้นที่ร้อยละ 24 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ประมาณ 123,654 ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำฝนที่ไหลซึมลงสู่ชั้นน้ำบาดาลร้อยละ 5 ของปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี
- 3) แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินแข็งให้น้ำปานกลาง มีพื้นที่ร้อยละ 33 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ประมาณ 170,940 ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำฝนที่ไหลซึมลงสู่ชั้นน้ำบาดาลร้อยละ 3 ของปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี
- 4) แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินแข็งให้น้ำน้อย มีพื้นที่ร้อยละ 23 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ประมาณ 117,036 ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำฝนที่ไหลซึมลงสู่ชั้นน้ำบาดาลร้อยละ 2 ของปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี

ตาราง 2.9 อัตราการไหลซึมของน้ำฝนลงสู่แหล่งน้ำบาดาล

ประเภทแหล่งน้ำบาดาล	พื้นที่		อัตราการไหลซึมของน้ำฝน (ร้อยละของปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี)
	ตารางกิโลเมตร	ร้อยละ	
หินร่วน	101,240	20	10
หินแข็งให้น้ำมาก	123,654	24	5
หินแข็งให้น้ำปานกลาง	170,940	33	3
หินแข็งให้น้ำน้อย	117,036	23	2

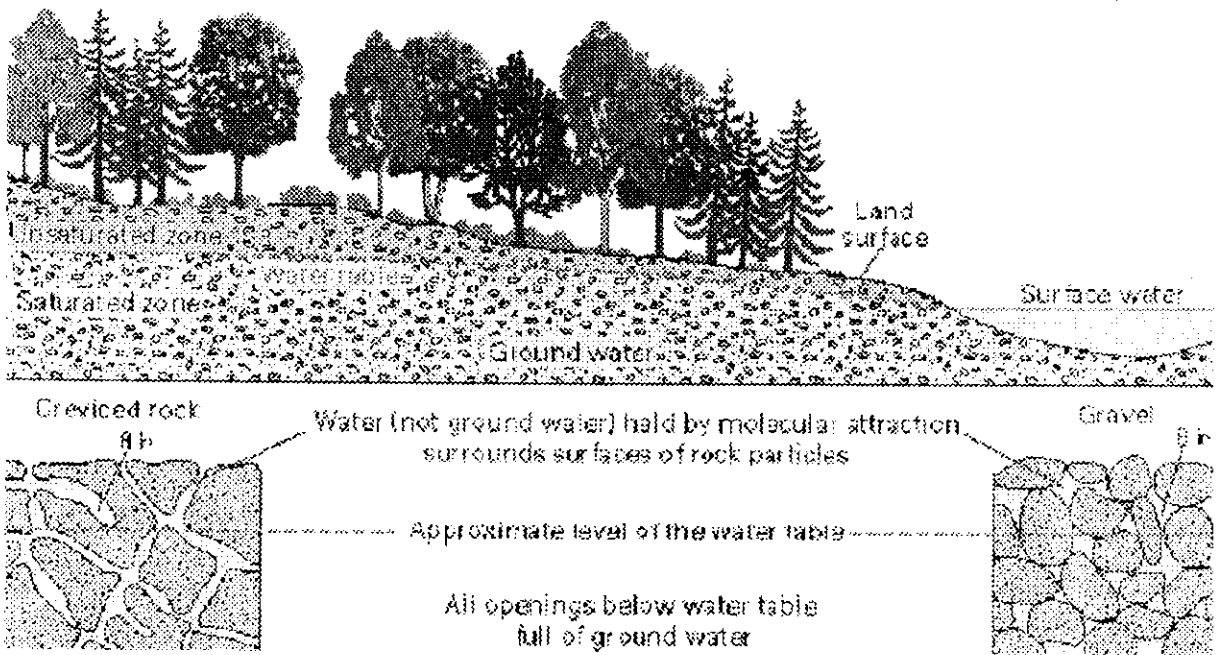
ตารางที่ 2.10 พื้นที่รองรับด้วยหินร่วนและหินแข็งในภาคต่างๆ ของประเทศ

ภาค	พื้นที่ (ตร.กม.)	พื้นที่หินร่วน		พื้นที่หินแข็ง					
		(ตร.กม.)	ร้อยละ	น้ำมาก		น้ำปานกลาง		น้ำน้อย	
				(ตร.กม.)	ร้อยละ	(ตร.กม.)	ร้อยละ	(ตร.กม.)	ร้อยละ
เหนือ	169,640	41,300	24.35	32,210	18.99	49,490	29.17	46,640	27.49
กลาง	30,130	18,100	60.07	3,500	11.62	4,100	13.61	4,430	14.70
ตะวันออกเฉียงเหนือ	168,840	9,200	5.45	56,000	33.17	85,000	50.34	18,640	11.04
ตะวันออก	34,280	5,890	17.18	5,160	15.05	6,750	19.69	16,480	48.07
ตะวันตก	39,840	9,150	22.97	14,334	35.96	1,400	3.51	14,956	37.54
ใต้	70,140	17,600	25.09	12,450	17.75	24,200	34.50	15,890	22.65
รวม	512,870	101,240	19.74	123,654	24.11	170,940	33.33	117,036	22.82

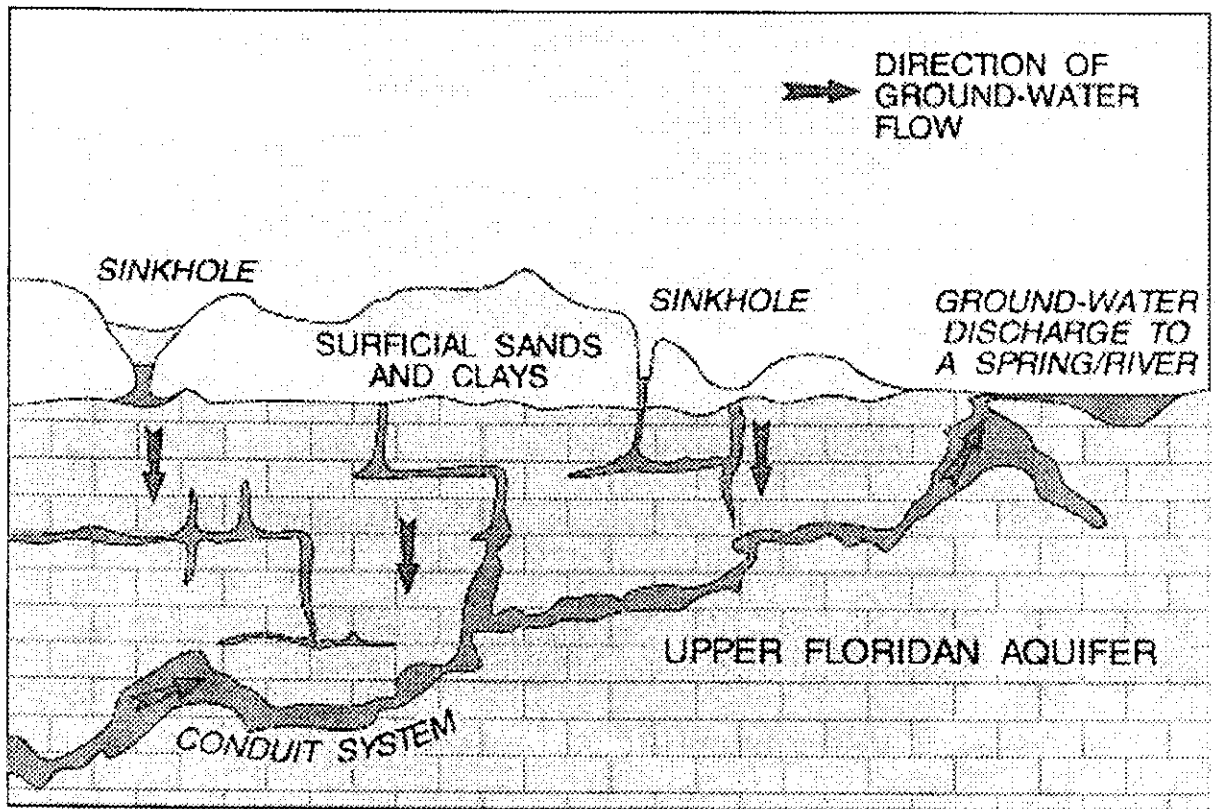
ที่มา : วชิ รามณรงค์ และ สมชัย วงศ์สวัสดิ์ 2541

จากตารางที่ 2.10 จะเห็นได้ว่า ภาคกลางเป็นภาคที่มีสัดส่วนพื้นที่ของแหล่งน้ำบาดาลประเภทหินร่วนต่อพื้นที่ทั้งภาคมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.1 ของพื้นที่ภาคกลางทั้งหมด ซึ่งพื้นที่นี้เป็นแหล่งน้ำบาดาลที่ดีให้น้ำมากและเมื่อรวมพื้นที่แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินแข็งที่ให้น้ำปานกลางถึงมากด้วยแล้วจะมีสัดส่วนของพื้นที่ที่สามารถพัฒนาน้ำบาดาลได้มากกว่าร้อยละ 85.3 ของพื้นที่ภาคกลางทั้งหมด สรุปได้ว่าภาคกลาง (ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง) มีน้ำบาดาลอุดมสมบูรณ์ที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีปัญหาการขาดแคลนนํ้ามาก มีสัดส่วนของพื้นที่แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินร่วนน้อยคิดเป็นร้อยละ 5.4 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด พื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคนี้ประกอบด้วย แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินแข็งที่มีน้ำปานกลางถึงมากคิดเป็นร้อยละ 50.3 และ 33.2 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด ส่วนภาคอื่น ๆ ประกอบด้วย พื้นที่แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินร่วน และหินแข็งที่ให้น้ำมากจะมีสัดส่วนอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 35-60 ของพื้นที่ของแต่ละภาค

จากข้อมูลกรมอุตุฯ ระบุว่าปริมาณฝนเฉลี่ยทั้งปีในประเทศไทยประมาณ 1,560 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ยทั้งปี 134 วัน ปริมาณน้ำฝนทั้งปีมีประมาณ 800,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ร้อยละ 25 ของปริมาณน้ำฝนทั้งหมดหรือประมาณ 200,000 ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นน้ำท่าที่บางส่วนเก็บกัก และนำมาใช้ในรูปแบบของน้ำผิวดินโดยที่น้ำท่าส่วนใหญ่จะไหลลงสู่ทะเลและมหาสมุทรไป ส่วนอีกร้อยละ 75 ของปริมาณน้ำฝนทั้งหมด หรือประมาณ 600,000 ล้านลูกบาศก์เมตร บางส่วนเป็นน้ำที่ระเหยไปในอากาศ บางส่วนเป็นน้ำเก็บกักตามแหล่งน้ำธรรมชาติและบางส่วนเป็นน้ำที่ซึมลงใต้ผิวดินไปเป็นน้ำบาดาล

ภาพที่ 2.3 ภาพแสดงแหล่งน้ำบาดาลประเภทหินร่วน

ภาพที่ 2.4 ภาพแสดงแหล่งน้ำบาดาลประเภทหินแข็ง

จากอัตราการไหลซึมของน้ำฝนที่ไหลลงสู่แหล่งน้ำบาดาลในชั้นหินประเภทต่าง ๆ และจำนวนพื้นที่ของหินแต่ละชนิดที่รองรับ สามารถประเมินปริมาณน้ำฝนที่ไหลซึมลงสู่แหล่งน้ำบาดาลรวมทุกภาคทั้งประเทศได้ประมาณปีละ 38,000 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยภาคเหนือจะมีปริมาณน้ำฝนที่ไหลซึมลงสู่แหล่งน้ำบาดาลมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ส่วนภาคกลางจะมีปริมาณน้ำฝนไหลซึมลงน้อยที่สุด ประมาณปีละ 2,800 ล้านลูกบาศก์เมตร รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2.11

ตารางที่ 2.11 ปริมาณน้ำฝนที่ไหลซึมลงสู่แหล่งน้ำบาดาลเปรียบเทียบกับน้ำท่า

ภาค	ปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปี		ปริมาณน้ำท่าต่อปี (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำฝนที่ไหลซึมลงสู่ แหล่งน้ำบาดาลต่อปี (ล้าน ลบ.ม.)
	มม.	ล้าน ลบ.ม.		
เหนือ	1,280	217,140	65,140	11,000
กลาง	1,270	38,270	7,650	2,800
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,460	246,500	36,680	9,700
ตะวันออก	2,140	73,360	22,000	3,000
ตะวันตก	1,520	60,560	18,170	3,500
ใต้	2,340	164,130	49,240	8,000
รวมทุกภาค		779,960	198,880	38,000

ที่มา : วชิ รามณรงค์ และ สมชัย วงศ์สวัสดิ์ 2541

อนึ่ง จากการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียระบุว่า บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนกลาง(ไม่รวมลุ่มแม่น้ำแม่กลอง) พบว่า ปริมาณน้ำที่ซึมผ่านชั้นดินลงไปเติมน้ำบาดาลจากน้ำฝนและน้ำจากแม่น้ำท่าคลองมีประมาณร้อยละ 3.2 ของปริมาณน้ำฝนต่อปี หรือประมาณปีละ 2,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนบริเวณกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงจะได้รับน้ำที่ไหลเข้าไปเพิ่มเติมเพียงบางส่วนเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากบริเวณกรุงเทพมหานครปกคลุมไปด้วยชั้นดินเหนียวที่มีความหนา ดังนั้น น้ำฝนหรือน้ำจากแม่น้ำท่าคลองจึงไม่สามารถซึมผ่านลงไปยังแหล่งน้ำบาดาลได้ โดยตรงแต่บางแห่งอาจซึมลงไปได้บ้างแต่มีจำนวนน้อยมาก น้ำที่ไหลลงไปเติมในแหล่งน้ำบาดาลส่วนใหญ่จึงมาจากบริเวณขอบแอ่งทั้งทางด้านเหนือ ตะวันตก และตะวันออก แต่ส่วนใหญ่จะมาจากทางตอนเหนือของแอ่ง ได้แก่ บริเวณจังหวัดชัยนาท อ่างทอง สิงห์บุรี

แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินร่วน ซึ่งประกอบด้วย กรวด หิน และดินเหนียว ซึ่งเรียกว่า แอ่งน้ำบาดาล ได้มีการประมาณการเบื้องต้น โดยคำนวณอัตราการซึมลงใต้ดินของปริมาณน้ำฝนในแต่ละแอ่ง พบว่า ปริมาณน้ำบาดาลที่เก็บกักได้ตามศักยภาพมีทั้งหมดประมาณ 15,877 ล้านลูกบาศก์เมตร และปริมาณน้ำที่สามารถพัฒนาขึ้นมาใช้ได้โดยไม่เกิดผลกระทบมีประมาณปีละ 3,175 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือประมาณวันละ 8.625 ล้านลูกบาศก์เมตร (ตารางที่ 2.12)

ตารางที่ 2.12 ปริมาณน้ำของแอ่งน้ำบาดาลที่สามารถพัฒนาได้โดยไม่เกิดผลกระทบ

ลำดับ	แอ่งน้ำบาดาล	ปริมาณน้ำที่ เก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่พัฒนา ได้ต่อปี (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่พัฒนาได้ ต่อวัน (ลบ.ม.)
1.	แอ่งเชียงใหม่-ลำพูน	485	97	265,000
2.	แอ่งลำปาง	295	59	161,000
3.	แอ่งเชิงราช-พะเยา	212	42	115,000
4.	แอ่งแพร่	160	32	87,000
5.	แอ่งน่าน	200	40	110,000
6.	แอ่งเจ้าพระยาตอนบน	6,400	1,280	3,500,000
7.	แอ่งเจ้าพระยาตอนล่าง	6,470	1,294	3,500,000
8.	แอ่งสุราษฎร์ธานี-ท่าฉาง	320	64	175,000
9.	แอ่งนครศรีธรรมราช	420	84	230,000
10.	แอ่งระโนด-สงขลา	400	80	200,000
11.	แอ่งหาดใหญ่	175	35	96,000
12.	แอ่งปัตตานี	340	68	186,000
	รวมทั้งหมด	15,877	3,175	8,625,000

ที่มา : วชิ รามณรงค์ และ สมชัย วงศ์สวัสดิ์ 2541

3. สถานการณ์ความแห้งแล้ง

3. สถานการณ์ความแห้งแล้ง

3.1 สาเหตุการเกิดความแห้งแล้ง

ความแห้งแล้งเป็นเหตุการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ สาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลก ซึ่งอาจจะเป็นผลจากการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ การเพิ่มขึ้นของก๊าซเรือนกระจกจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้มีผลกระทบต่อปริมาณน้ำฝน

ฝนแล้ง หมายถึง ช่วงเวลาที่ฝนตกน้อยหรือไม่มีฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่งติดต่อกัน เป็นเวลานานทำให้น้ำผิวดินมีไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้

ฝนทิ้งช่วง หมายถึง ช่วงเวลาที่ฝนตกมีปริมาณไม่ถึงวันละ 1 มิลลิเมตรติดต่อกันเกิน 15 วัน โดยไม่คำนึงถึงว่าจะเป็นช่วงเวลาของฤดูฝนหรือฤดูแล้ง

สภาวะฝนแล้งและฝนทิ้งช่วง ล้วนมีผลกระทบต่อแหล่งน้ำ ทำให้น้ำมีปริมาณไม่พอเพียงต่อความต้องการทั้งในด้านการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เมื่อภาวะการณ์ดังกล่าว สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน และก่อให้เกิดความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก จะเรียกเหตุการณ์นั้นว่า ภัยแล้ง

ความแห้งแล้งตามฤดูกาลเป็นเหตุการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นทุกปี ความรุนแรงขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝน ช่วงเวลาของฝนแล้งและฝนทิ้งช่วง ปกติแล้วปริมาณน้ำฝนแต่ละปีมีไม่แตกต่างกันเท่าใดนัก แต่ความต้องการใช้น้ำต่างหากที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อพัฒนาต่างๆ ของชุมชนเมืองทั้งด้านการเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่เร่งให้เกิดความแห้งแล้ง เนื่องจากการพัฒนาพื้นที่ เพื่อกิจกรรมต่างๆ นั้น นำมาซึ่งความต้องการใช้น้ำมากยิ่งขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ขณะที่ปริมาณการกักเก็บน้ำยังคงมีเท่าเดิม หากว่าปีใดมีสภาวะฝนแล้งก็จะยิ่งทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ อันเป็นที่มาของภัยแล้ง โดยปกติความแห้งแล้งของประเทศไทยจะเกิดขึ้น 2 ช่วงเวลา คือ

1) ช่วงฤดูหนาวต่อเนื่องฤดูร้อน จะเริ่มจากครึ่งหลังของเดือนตุลาคมจนถึงช่วงกลางเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป ซึ่งความแห้งแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นทุกปี

2) ช่วงกลางฤดูฝน ประมาณเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม มักจะเกิดช่วงเวลาที่เรียกว่า ฝนทิ้งช่วง ความแห้งแล้งลักษณะนี้ จะเกิดขึ้นเฉพาะถิ่นบางครั้งก็จะเกิดเป็นบริเวณกว้าง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้รายงานสถานการณ์ภัยแล้ง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2532 จนถึงปี พ.ศ. 2547 (ตารางที่ 3.1) แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยเกิดสถานการณ์ภัยแล้งขึ้นทุกปี สร้างความเสียหายมากบ้างน้อยบ้าง เนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นเหตุการณ์ตามธรรมชาติ และคงจะต้องมีการเตรียมการรับมือกับความแห้งแล้งที่จะเกิดขึ้นทุกปี

ตารางที่ 3.1 สถานการณ์ภัยแล้งของประเทศไทย

พ.ศ.	พื้นที่ประสบภัย					ความเสียหาย				
	จังหวัด	อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎร (ล้านคน)	ราษฎร (ครัวเรือน)	พื้นที่การเกษตร (ล้านไร่)	ปศุสัตว์ (ตัว)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2532	29	222	-	1,517	6,628	1.76	496,062	1.29	197	121.97
2533	48	253	-	1,490	7,234	2.11	536,550	1.97	872	92.17
2534	59	479	-	2,120	12,192	4.93	1,221,416	1.04	290	262.17
2535	70	719	-	2,410	25,766	8.1	2,340,663	5.33	417	176.18
2536	68	650	-	1,970	24,176	9.11	2,533,194	2.04	726	198.76
2537	66	645	-	2,360	29,191	8.76	2,736,643	17.92	510	98.76
2538	72	717	-	5,020	26,354	12.48	2,661,678	3.00	462	177.62
2539	61	588	-	4,125	21,067	10.97	2,277,787	0.1	573	298.16
2540	64	702	-	4,924	25,426	14.68	3,094,280	1.43	197	249.16
2541	72	698	-	4,170	18,902	6.51	1,531,295	1.79	1,107	69.17
2542	58	568	-	3,197	16,170	6.13	1,546,107	3.14	980	1,520.50
2543	59	584	-	3,754	20,593	10.56	2,830,297	0	2,071	641.71
2544	51	571	48	4,968	24,176	18.93	7,334,816	1.71	192	71.96
2545	68	628	68	4,460	25,060	12.66	2,922,687	5.03	-	330.77
2546	63	373	39	2,288	12,904	5.94	1,399,936	0.48	-	174.33
2547	64	446	43	2,936	19,027	8.39	1,970,516	1.48	-	190.67

ที่มา : ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3.2 สถานการณ์ภัยแล้งปี 2548

ภัยแล้งของปี 2548 เกิดจากปริมาณน้ำฝนตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงกลางเดือนตุลาคม พ.ศ. 2547 ของทุกภาค ยกเว้นภาคใต้มีปริมาณน้อยกว่าค่าเฉลี่ยในปริมาณย้อนหลัง 30 ปี และฤดูฝนสิ้นสุดเร็วกว่าปกติ ทำให้ความแห้งแล้งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง แม้ว่าในเดือนเมษายน 2548 จะมีฝนตกกระจายในทุกพื้นที่ของประเทศ ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนได้บ้าง แต่ปริมาณน้ำสะสมในอ่างเก็บน้ำยังอยู่ในเกณฑ์ที่น่าเป็นห่วง เนื่องจากมีการนำไปใช้จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งการประกอบกิจการของโรงงานอุตสาหกรรมมีความต้องการน้ำในปริมาณมากอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่เมื่อเปรียบเทียบกับได้จากปริมาณฝนตกเฉลี่ยระหว่างปี 2547 และปี 2548 ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 30 กรกฎาคม ตามตารางที่ 3.2 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยมีความแตกต่างกันไม่มากนัก แต่ผลที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงเนื่องจาก ปริมาณน้ำสะสมในอ่างเก็บน้ำ มีปริมาณไม่เพียงพอตลอดช่วงเวลาของความแห้งแล้งในปี พ.ศ. 2548

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ตารางที่ 3.2 ตารางการเปรียบเทียบปริมาณน้ำฝนทับทวีของค่าเฉลี่ยกับฝนปี 2547 และ 2548
ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 30 กรกฎาคม

ภาค	ปริมาณฝน เฉลี่ยระยะยาว (มม.)	ปี 2547		ปี 2548	
		ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	+สูง,-ต่ำ (%)	ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	+สูง,-ต่ำ (%)
เหนือ	593.5	761.8	28	598.3	1
ตะวันออกเฉียงเหนือ (บน)	832.0	976.2	17	799.1	-4
ตะวันออกเฉียงเหนือ (ล่าง)	678.4	911.2	34	628	-7
กลาง	554.9	501.9	-9	547.1	-1
ตะวันออก	1011.8	950	-6	806	-20
ใต้ฝั่งตะวันออก	586.6	580	-1	542.5	-7
ใต้ฝั่งตะวันตก	1,286.7	1,257.7	-	956.0	-25
เฉลี่ยทั่วประเทศ	735.2	792.1	7	674.2	-8

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้รายงานสถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2548 ว่าสถานการณ์ภัยแล้ง ณ วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2548 ส่งผลต่อพื้นที่ 71 จังหวัด 696 อำเภอ 61 กิ่งอำเภอ 5,340 ตำบล 44,519 หมู่บ้านราษฎรได้รับความเดือดร้อน 2,843,540 ครัวเรือน จำนวน 11,058,902 คน ซึ่งมีความรุนแรงมากที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา พื้นที่การเกษตรเสียหาย 13,736,660 ไร่ รวมมูลค่าความเสียหาย 7,565,961,139 บาท

ตาราง 3.3 หมู่บ้านที่ประสบภัยแล้ง 2548 (เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2548)

ที่	ภาค	จำนวนหมู่บ้านทั้งหมด	จำนวนหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้งสูงสุด (ณ 21 มี.ค. 2548)
1	ตะวันออกเฉียงเหนือ	32,576	25,745
2	ใต้	8,588	3,702
3	ตะวันออก	4,816	3,097
4	เหนือ	16,306	8,132
5	กลาง	11,377	3,843
	รวม	73,963	44,519

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ มท.0616/6791 ลงวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2548 เรื่อง สรุปสถานการณ์ภัยแล้ง รายงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีว่า สถานการณ์ภัยแล้งในปี พ.ศ. 2548 ขณะนี้ส่วนใหญ่ได้คลี่คลายลงไปเกือบทั้งหมด เนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนตกทั่วไปกระจายในทุกพื้นที่ แต่มีบางตำบลบางหมู่บ้านซึ่งยังคงมีปัญหาเพียงขาดแคลนน้ำในการอุปโภค บริโภคนั้น คาดว่าสถานการณ์ภัยแล้ง น่าจะยุติหมดสิ้น ภายในเดือนมิถุนายน 2548

สถานการณ์ภัยแล้งในภาพรวมของประเทศได้คลี่คลายไปในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2548 แต่การขาดแคลนน้ำของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นห่วง เพราะว่ามีปริมาณน้ำที่กักเก็บในอ่างเก็บน้ำ ในพื้นที่อยู่ในภาวะวิกฤต อันประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำบางพระ อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล และอ่างเก็บน้ำดอกกรายจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง จะมีน้ำใช้เพียงวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548 เท่านั้น หากไม่มีฝนตกลงมาเติมน้ำในอ่าง ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมาตรการเร่งด่วนให้หาแหล่งน้ำสำรองจากแหล่งน้ำบาดาลเสริมอีกวันละ 200,000 ลูกบาศก์เมตรและวางท่อผันน้ำจากลุ่มน้ำบางปะกงและลุ่มน้ำประแสร์เพื่อมาใช้สนับสนุนอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.3 สถานการณ์น้ำของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

สถานการณ์น้ำของอ่างเก็บน้ำ จะเป็นดัชนีชี้วัดความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ปริมาณน้ำของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วประเทศเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2548 มีปริมาณน้ำใช้การได้จำนวน 10,492 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 23 ของความจุน้ำใช้การได้ของอ่างฯ (ตารางที่ 3.4) แต่เมื่อพิจารณาลงในรายละเอียด พบว่า อ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำใช้การได้อยู่ในเกณฑ์น้อย ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคองมีเพียงร้อยละ 5 อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำพระเพลิง ร้อยละ 13 อ่างเก็บน้ำเขื่อนทับเสลา ร้อยละ 8 อ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว ร้อยละ 0 และอ่างเก็บน้ำเขื่อนจุฬาภรณ์ ร้อยละ 0.2 ของความจุน้ำใช้การได้ของอ่างเก็บน้ำ ซึ่งอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียวมีระดับน้ำในอ่าง ๆ ต่ำกว่าธรณีท่อน้ำ แต่ยังคงมีปริมาณน้ำในอ่าง ๆ ส่วนที่เป็นน้ำใช้การไม่ได้ (Dead Storage) อีกประมาณ 27 ล้านลูกบาศก์เมตร จึงสามารถส่งน้ำด้วยวิธีการลักน้ำช่วยเหลือการอุปโภค บริโภคในอำเภอสามชุก อำเภอหนองหญ้าไซ อำเภอด่านช้าง และการประปาอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีได้ ดังนั้น อ่างเก็บน้ำทั้งหมดเหล่านี้จึงต้องสงวนน้ำไว้ สำหรับเพื่อการอุปโภค บริโภคเท่านั้น

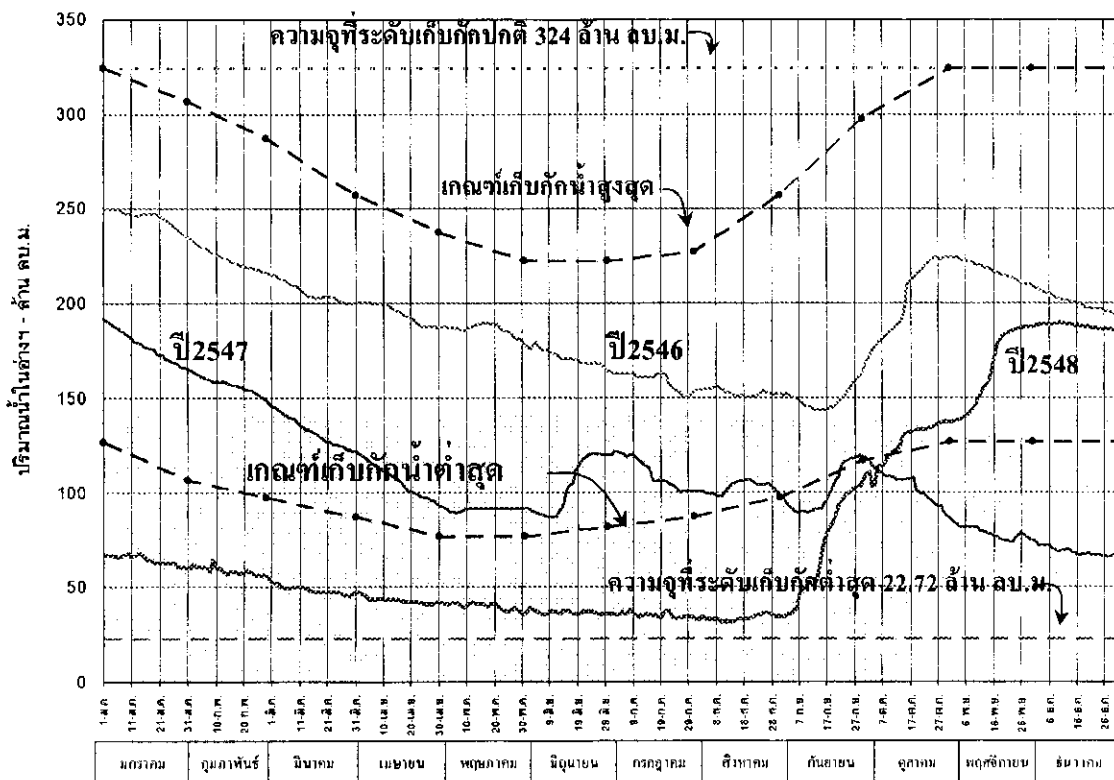
รายงานการศึกษาฉบับนี้ได้พิจารณาปริมาณน้ำฝนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ซึ่งสถานการณ์โดยรวมได้คลี่คลายไปมากแล้ว เพราะว่ามีปริมาณน้ำฝนตกเพิ่มในอ่างเก็บน้ำมาโดยตลอด

สรุปปริมาณน้ำของอ่างเก็บน้ำ ในปี พ.ศ. 2548 มีปริมาณใกล้เคียงกับ ปริมาณน้ำของอ่างเก็บน้ำที่กักเก็บได้ในปี พ.ศ. 2547 ภาวะการขาดแคลนน้ำของปี พ.ศ. 2549 อาจมีความรุนแรงมากกว่านี้ หากหน่วยงานภาครัฐไม่มีการเตรียมการรับมือที่ดีพอ

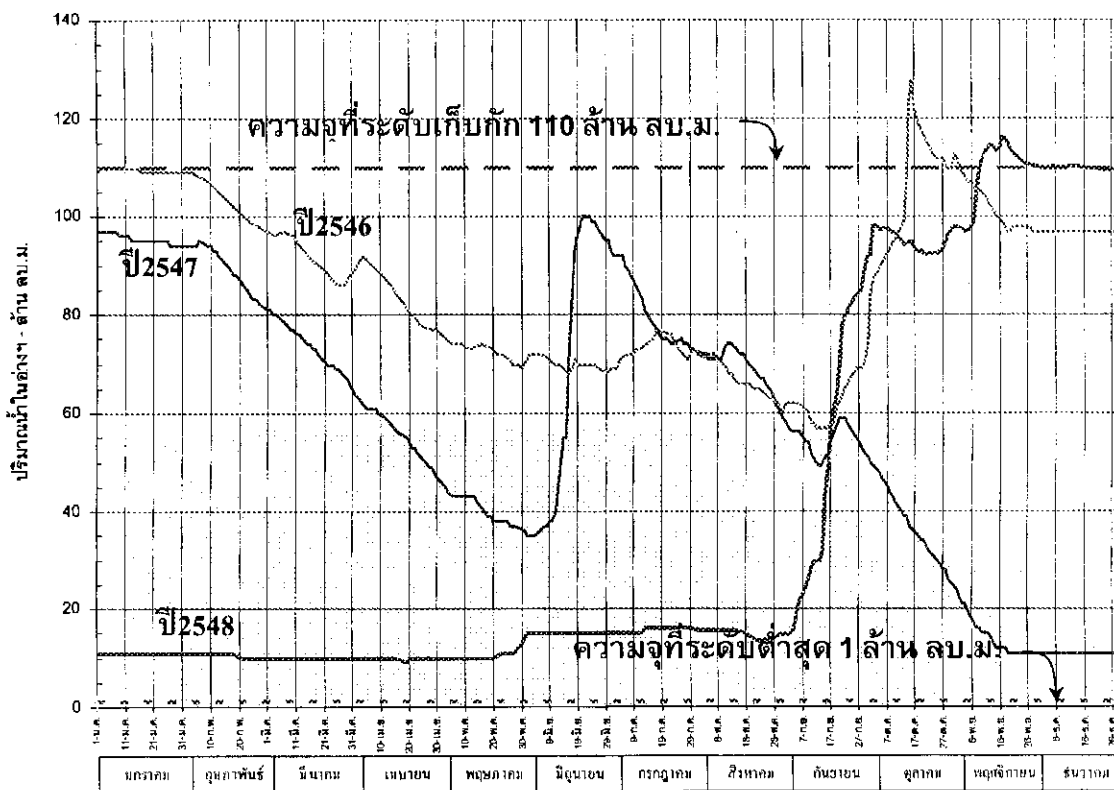
ตารางที่ 3.4 สรุปสภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ในประเทศไทย พ.ศ. 2548

ภาค อ่างเก็บน้ำ	ความจุที่ระดับน้ำเก็บกัก พ.ศ. 2548 (ล้าน ม. ³)	ค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำไหล ลงอ่างทั้งปี (ล้าน ม. ³)	ปริมาณน้ำของอ่างเก็บน้ำปี พ.ศ. 2548 (ล้าน ม. ³)					
			1-ม.ค.	31-มี.ค.	30-มิ.ย.	31-ก.ค.	30-ก.ย.	31-ธ.ค.
ภาคเหนือ								
ภูมิพล	13,426	5,602	7,887	6,530	5,520	5,673	8,878	10,381
สิริกิติ์	9,510	5,391	8,241	5,884	4,472	4,701	7,890	8,126
แม่งัด	265	332	292	184	91	139	308	298
กiewม	112	578	105	44	40	47	108	102
แม่กวัง	263	186	110	60	48	63	205	263
รวมภาคเหนือ	23,612	12,089	16,635	12,702	10,171	10,623	17,389	19,170
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ								
กำแพง	1,430	1,985	897	420	605	853	1,757	1,278
ลำตะคอง	314	270	68	47	36	34	104	186
ลำพระเพลิง	110	184	11	10	15	16	92	110
น้ำฮุน	520	443	350	250	319	446	618	477
อุบลรัตน์	2,264	2,271	1,344	853	653	617	991	901
สิรินธร	1,966	1,664	1,525	1,172	1,050	1,120	1,779	1,631
จุฬารัตน์	118	165	76	50	47	52	130	128
ห้วยหลวง	113	161	67	45	46	53	110	92
ลำน้ำพอง	121	30	44	37	36	33	30	45
มูลขาม	141	82	44	37	33	30	53	69
น้ำพุง	165	-	140	124	87	119	179	144
ลำชี	275	-	101	80	69	66	95	136
รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7,607	7,255	4,667	3,126	2,996	3,439	5,937	5,196
ภาคกลาง								
ป่าสัก	785	2,200	647	318	136	205	650	899
กระเสียว	240	256	41	32	27	34	79	147
ทับเสลา	160	124	22	19	20	21	35	65
รวมภาคกลาง	1,185	2,580	709	368	183	260	764	1,111
ตะวันตก								
ศรีนครินทร์	17,745	4,339	14,940	13,667	12,388	12,516	14,243	14,869
วชิราลงกรณ์	8,860	5,369	5,936	4,549	3,625	4,686	7,802	7,860
รวมภาคตะวันตก	26,605	9,708	20,876	18,216	16,013	17,201	22,045	22,729
ภาคตะวันออก								
บางพระ	110	44	41	30	20	16	24	43
หนองปลาไหล	165	203	95	46	21	15	41	103
คลองหิโด้	325	204	171	75	42	39	147	179
คลองท่าด่าน	224	337	6	6	22.7	43.4	194	215
ประแสร์	248	295	-	-	-	-	138	204
รวมภาคตะวันออก	1,071	1,083	307	158	105.7	113	544	744
ภาคใต้								
แก่งกระจาน	710	929	334	268	229	258	496	642
ปราณบุรี	445	436	169	115	90	110	257	378
รัชชประภา	5,639	2,598	3,873	3,508	3,635	3,843	4,455	4,667
บางยาง	1,404	1,545	1,220	932	707	625	589	1,440
รวมภาคใต้	8,198	5,508	5,596	4,894	4,662	4,840	5,797	7,126
รวมทั้งประเทศ	68,278	38,221	48,790	40,478	34,131	36,475	52,476	56,078

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคอง จ. นครราชสีมา

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนลำพระเพลิง จ. นครราชสีมา

3.4 สถานการณ์น้ำบาดาล

แหล่งน้ำบาดาล จะได้รับผลกระทบจากความแห้งแล้งน้อยกว่าแหล่งน้ำผิวดิน เนื่องจากแหล่งน้ำบาดาลอยู่ใต้ดิน ทำให้ได้รับผลกระทบหลังจากที่แหล่งน้ำผิวดินแห้ง ซึ่งต้องใช้เวลาชาน ดังนั้น น้ำบาดาลจึงจัดได้ว่าเป็นแหล่งน้ำสำรองที่มีความสำคัญ

ประเทศไทย มีน้ำบาดาลเกิดขึ้นใหม่ ในแต่ละปี จำนวน 38,000 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่มีการนำน้ำบาดาลมาใช้เพียงปีละ 3,559 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือเท่ากับร้อยละ 10 ของปริมาณน้ำบาดาลที่เกิดขึ้นใหม่ ในแต่ละปี

ตารางที่ 3.5 ข้อมูลการใช้น้ำบาดาล

ประเภท	ล้านลูกบาศก์เมตร
อุปโภค บริโภค	2,022
เกษตรกรรม	825
อุตสาหกรรม	712
รวม	3,559

ดังนั้น น้ำบาดาลจึงเป็นแหล่งน้ำที่ยังสามารถพัฒนามาใช้ประโยชน์ได้อีกมาก และปัจจุบันก็มีแนวโน้มที่จะมีการนำน้ำบาดาลมาใช้สำหรับการอุปโภค บริโภค เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสถานการณ์ขาดแคลนน้ำยังคงมีอยู่ต่อเนื่อง แต่เนื่องจากแหล่งน้ำบาดาลเป็นแหล่งน้ำที่มองไม่เห็นได้ด้วยตาเปล่า การพัฒนานำน้ำบาดาลมาใช้จึงต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอุทกธรณีวิทยา มีการสำรวจหาแหล่งน้ำบาดาลโดยใช้หลักวิชาการ มีการเฝ้าระวังผลกระทบที่จะเกิดจากการใช้น้ำบาดาล และบริหารจัดการใช้น้ำบาดาลโดยคำนึงถึงความสมดุลเป็นสำคัญ

3.5 สถานการณ์วิกฤตน้ำขาดแคลนภาคตะวันออก

พื้นที่ภาคตะวันออกเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม และธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดชลบุรีและระยอง แหล่งน้ำหลัก คือ อ่างเก็บน้ำ จำนวน 9 แห่ง มีระบบส่งน้ำด้วยท่อของบริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) ท่อส่งน้ำดังกล่าวจะส่งน้ำให้การประปาภูมิภาคและนิคมอุตสาหกรรมของทั้งสองจังหวัด

ตารางที่ 3.6 สถานการณ์น้ำในพื้นที่ภาคตะวันออก (ณ วันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2548)

ลำดับที่	อ่างเก็บน้ำ	ความจุอ่างฯที่ระดับ เก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำ ณ ธรณี ทอส่งน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำในอ่าง (ล้าน ลบ.ม.)
จังหวัดชลบุรี				
1	บางพระ	117.00	12.06	11.74
2	หนองค้อ	21.40	1.00	1.05
3	มาบประชัน	16.60	0.76	0.89
4	ห้วยสะพาน	3.84	0.30	0.46
5	ห้วยขุนจิต	4.80	0.25	0.43
6	หนองกลางดง	7.65	0.28	0.25
7	ชากนอก	7.03	0.40	0.21
จังหวัดระยอง				
8	หนองปลาไหล	163.75	13.5	10.64
9	ดอกกราย	71.4	3	7.1
รวม		413.47	31.55	32.77

จากตารางที่ 3.6 จะเห็นได้ว่า ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำของทั้งสองจังหวัดมีปริมาณน้ำใกล้เคียงหรือต่ำกว่า ปริมาณน้ำ ณ ธรณีทอส่งน้ำ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากปริมาณน้ำฝนของปี พ.ศ. 2547 ที่มีฝนตกน้อยและฤดูฝนหมดเร็วกว่าปกติ ปริมาณน้ำ ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ของอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล มีเพียง 81 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 49 ของความจุอ่างเก็บน้ำดอกกรายมีปริมาณน้ำ 46 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 64 ของความจุ อ่างเก็บน้ำบางพระมีปริมาณน้ำ 26 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 29 ของความจุอ่างเก็บน้ำ

ปริมาณความสามารถในการเก็บกักน้ำในอ่างทั้ง 9 แห่ง ซึ่งไม่รวมอ่างเก็บน้ำประแสร์และอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ มีปริมาณ 413.47 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยในปี พ.ศ. 2547 สามารถเก็บกักน้ำได้ประมาณ 205.12 ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะที่ความต้องการใช้น้ำของปี พ.ศ. 2548 มีประมาณ 227.12 ล้านลูกบาศก์เมตร หากรวมปริมาณน้ำกั้นอ่างที่ไม่สามารถนำขึ้นมาใช้ได้ของอ่างเก็บน้ำทั้ง 9 แห่ง อีก 15.50 ล้านลูกบาศก์เมตร รวมความต้องการใช้น้ำทั้งสิ้น 243.62 ล้านลูกบาศก์เมตร เท่ากับว่ายังขาดน้ำอีก 38.50 ล้านลูกบาศก์เมตร ดังนั้น จึงต้องพยายามหาน้ำจากแหล่งน้ำอื่นเพิ่มเติม เพื่อรองรับความขาดแคลนน้ำที่จะเกิดขึ้น โดยการวางท่อส่งน้ำเพื่อผันน้ำจากลุ่มน้ำบางปะกงและลุ่มน้ำประแสร์ มาช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ รวมทั้งการให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาลขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล

เอกสารการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ในส่วนภูมิภาค ณ จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกกว่าเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจที่สำคัญของภาค มีความต้องการน้ำสูงขึ้นเป็นอย่างมาก กล่าวคือ

ภาคอุตสาหกรรม การพัฒนาตามโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกตั้งแต่ปี 2529 ส่งผลให้อุตสาหกรรมในพื้นที่นี้ขยายตัวอย่างรวดเร็วพื้นที่อุตสาหกรรมมีมากกว่า 80,000 ไร่ ในปัจจุบัน นิคมอุตสาหกรรมมีความต้องการใช้น้ำในเขตอุตสาหกรรม 3 พื้นที่หลัก ได้แก่ พื้นที่ดอกกราย - มาบตาพุด - ตัดหีบ พื้นที่หนองค้อ - แหลมฉบัง - ชลบุรี - พัทยา และพื้นที่หนองปลาไหล - หนองค้อ สูงถึงวันละประมาณ 463,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน หรือประมาณ 169 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี

กระทรวงอุตสาหกรรมได้สมมติสถานการณ์ว่า หากเกิดวิกฤตน้ำขาดแคลนจนโรงงานอุตสาหกรรมเฉพาะในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต้องหยุดการผลิต 26 โรงงาน จะส่งผลให้สูญเสียเงิน จำนวน 130,000 ล้านบาทต่อเดือน

ภาคธุรกิจบริการ เนื่องจากภาคตะวันออกมีโรงแรมและเกสเฮาส์กว่า 250 แห่ง คิดเป็นห้องพักกว่า 18,000 ห้อง ซึ่งร้อยละ 95 อยู่ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด) จึงทำให้มีความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบันไม่ต่ำกว่า 86 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี

ภาคเกษตรกรรม พื้นที่ภาคตะวันออก ยังคงเป็นพื้นที่เกษตรถึงร้อยละ 50 ของพื้นที่ทั้งหมด หรือ 10.6 ล้านไร่ โดยเป็นการปลูกผลไม้ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าว เป็นหลัก ซึ่งประมาณว่าจะมีความต้องการใช้น้ำถึง 950 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี

ปัจจุบันความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ธุรกิจการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมของ 4 จังหวัดรวมกันประมาณ 845,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน โดยเป็นความต้องการในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและระยองถึง 775,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน ขณะที่ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำทั้งหมดที่สามารถใช้การได้ในบริเวณจังหวัดชลบุรีและระยองมีเท่ากับ 18 ล้านลูกบาศก์เมตร ถ้าหากจัดสรรไว้กับการอุปโภคบริโภคอยู่ในระดับ 600,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน เท่าที่เป็นอยู่จะมีการขาดแคลนน้ำ 200,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน และสามารถมีน้ำสำรองในอ่างไว้ใช้ได้ 30 วัน ดังนั้น การเร่งผันน้ำจากแหล่งอื่นมายังจังหวัดชลบุรีและระยองในระยะฉุกเฉินให้ได้จำนวน 200,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน จะสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในบริเวณนี้ได้โดยไม่เกิดผลกระทบต่อภาคการผลิต

4. การแก้ไขปัญหาค้างของ หน่วยงานราชการ

4. การแก้ไขปัญหาภัยแล้งของหน่วยงานราชการ

ความแห้งแล้งส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรก่อนเป็นลำดับแรก เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2547 ในพื้นที่ภาคอีสานตอนใต้ นาข้าวที่ต้นข้าวกำลังจะออกรวง เสียหายเพราะขาดแคลนน้ำ ซึ่งเป็นสัญญาณบอกรายอย่างชัดเจนว่า จะเกิดปัญหาภัยแล้งในปี พ.ศ. 2548 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีการประชุมเพื่อเตรียมการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 โดยมีมติดังนี้

- 1) ให้ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้ง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นศูนย์บูรณาการและประสานการปฏิบัติในส่วนกลาง
- 2) ให้ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งจังหวัดเป็นศูนย์บูรณาการและประสานการปฏิบัติของจังหวัด ทำหน้าที่อำนวยการสั่งการ
- 3) ให้มีการบูรณาการข้อมูลการแก้ไขปัญหาการให้ความช่วยเหลือของทุกหน่วย โดยให้อยู่ภายใต้ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ ทั้งในส่วนกลางและจังหวัด โดยให้ข้อมูลมีรายละเอียดที่ครอบคลุม ชัดเจน แม่นยำ รวดเร็ว และถูกต้องตรงกันและเชื่อมโยงเครือข่ายสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อให้การแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง รวดเร็วและถูกต้อง
- 4) ให้มีการบูรณาการแผนการปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงกลาโหม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อรองรับการประสานการปฏิบัติร่วมกัน
- 5) ให้อาสาสมัครในพื้นที่ เช่น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มูลนิธิสมาคม องค์กรการกุศล ฯลฯ ผนึกกำลังการให้ความช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัยแล้ง ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน
- 6) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยให้ถือปฏิบัติตามแนวทางที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด รวมทั้งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- 7) ให้ทุกหน่วยงานจัดเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะ เช่น รถยนต์บรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำ ภาชนะรองรับน้ำไว้ให้พร้อม เพื่อให้ความช่วยเหลือราษฎร ให้มีน้ำอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ โดยใช้การสนธิกำลังที่มีอยู่กับศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งจังหวัด
- 8) ให้หน่วยงานเกษตรและสหกรณ์และชลประทานในพื้นที่จังหวัด แจ้งแผนการจัดสรรน้ำและแจ้งข้อมูลการลดพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้งและงดทำนาปรัง ครั้งที่ 2 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบอย่างต่อเนื่อง
- 9) ให้ทุกหน่วยงานประชาสัมพันธ์การแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งทางสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการใช้น้ำอย่างประหยัด และการเก็บกักสำรองน้ำไว้ใช้ในการอุปโภคบริโภค เพื่อลดสถานะที่เสี่ยงต่อปัญหาการขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้

10) ให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สำรวจจำนวนบ่อน้ำบาดาลที่ใช้การได้ และดำเนินการเป่าล้าง บ่อน้ำบาดาลโดยเร็ว

11) ให้กรมชลประทาน จัดเครื่องสูบน้ำเข้าช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรที่ได้รับผลกระทบจาก สภาวะความแห้งแล้งในพื้นที่เป้าหมายการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547 / 48

12) ให้ทุกหน่วยงานพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งตามแนวทาง และหลักเกณฑ์ การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ในด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ การจัดหากระสอบทราย เพื่อสร้าง ทำนบกักเก็บน้ำ จัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์บรรทุกน้ำ ช่อมแซมภาชนะกัก เก็บน้ำ
- (2) ด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ได้แก่ การเป่าล้างบ่อน้ำบาดาล ช่อมแซมระบบ ประปาหมู่บ้าน
- (3) ด้านพืชและการเกษตร ได้แก่ การจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงหรือกระแสไฟฟ้าสำหรับ เครื่องสูบน้ำ การชดเชยพันธุ์พืช และสารอินทรีย์วัตถุ
- (4) ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ การจัดหาสัตว์ วัคซีน และเวชภัณฑ์รักษาสัตว์

จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องกำหนดมาตรการเร่งด่วนเพื่อแก้ไข ปัญหาภัยแล้ง ประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงกลาโหม และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น รายละเอียดการให้ความช่วยเหลือมีดังนี้

4.1 กระทรวงมหาดไทย

4.1.1 คณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ ได้กำหนดมาตรการเพื่อให้ความช่วยเหลือ ประชาชน เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ดังนี้

1) การจัดหาน้ำอุปโภค/บริโภค ให้มีการจัดตั้งศูนย์แจกจ่ายน้ำประจำหมู่บ้าน ใช้สถานที่ โรงเรียน วัด หรือสถานที่ที่เหมาะสมเป็นจุดรับน้ำและแจกจ่ายน้ำ โดยมีคณะกรรมการในหมู่บ้านทั้งกำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน / สมาชิก อบต./ผู้แทนโรงเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการประสานการแจกจ่ายในหมู่บ้านให้ทั่วถึง สำหรับในเขตชุมชนเมืองได้กำหนดให้มีการสำรวจแหล่งน้ำต้นทุนที่ใช้ในการผลิตน้ำประปาว่าพอเพียง หรือไม่ หากไม่เพียงพอให้เร่งหาแหล่งน้ำต้นทุนสำรองตลอดจนการวางแผนการปันส่วนน้ำไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้ ให้จังหวัดพิจารณาจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติมในพื้นที่ที่ประสบความแห้งแล้งรุนแรง โดยเน้นการ ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล บ่อน้ำตื้น และระบบประปาหมู่บ้าน

2) การจัดหาน้ำเพื่อการเกษตร โดยการวางแผนการจัดสรรน้ำ การผันน้ำ และการควบคุมการใช้น้ำ ระหว่างจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำ เพื่อให้มีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการใช้น้ำ

- 3) การสร้างรายได้และส่งเสริมอาชีพพระยะสั้น โดยให้จังหวัดประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดโครงการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพพระยะสั้น และสร้างอาชีพเสริมให้ประชาชนที่ประสบภัย
- 4) การดูแลรักษาสุขภาพและอนามัย โดยให้มีการแจ้งเตือนประชาชนให้ระมัดระวังและป้องกันโรคที่เกิดขึ้นในฤดูแล้ง
- 5) ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและจังหวัด กำหนดแผนงานและมาตรการในการป้องกันและปราบปรามโจรผู้ร้ายในช่วงฤดูแล้ง
- 6) ให้จังหวัดจัดลำดับความรุนแรงของหมู่บ้านที่ประสบความแห้งแล้ง และประสานกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อขุดเจาะบ่อบาดาลตามลำดับความรุนแรงดังกล่าว
- 7) จัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการจัดสรรน้ำระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน คณะกรรมการฯ เพื่อให้การบริหารจัดสรรน้ำ/ควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่จังหวัดเป็นไปอย่างมีเอกภาพและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการบริหารจัดสรรน้ำในกลุ่มน้ำ ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมเกี่ยวข้องกับหลายจังหวัดให้มีคณะกรรมการ ประกอบด้วย ส่วนราชการจากส่วนกลางที่เกี่ยวข้องและผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ ในกลุ่มน้ำโดยมีปลัดกระทรวงหรืออธิบดีที่เกี่ยวข้องเป็นประธาน

4.1.2 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเลขานุการของสำนักงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานคณะกรรมการ การดำเนินการป้องกันและบรรเทาความเดือดร้อนจากความแห้งแล้งที่เกิดขึ้น โดย เสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อขอให้คณะรัฐมนตรี มีมติให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและบรรเทาปัญหาความแห้งแล้งส่วนกลาง เพื่อให้มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการ ฯ ในระดับจังหวัด อำเภอ และกิ่งอำเภอ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ใช้งบประมาณฉุกเฉินของจังหวัด 50 ล้านบาท (เงินทศรองราชการ) และให้จัดทำข้อมูลระบบบูรณาการข้อมูลของทุกหน่วยงานในพื้นที่รายงานไปยังส่วนกลาง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้งปี พ.ศ. 2548 โดยให้จังหวัดและอำเภอที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยใช้จ่ายเงินงบบุคลากรของจังหวัด จนถึงวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2548 จำนวน 1,226,707,591 บาท และงบจังหวัด CEO จำนวน 259,023,865 บาท ดำเนินการในกิจกรรมดังนี้

1. การช่วยเหลือน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่เกษตรชลประทาน

- รถบรรทุกน้ำ	319 คัน	49,500	เที่ยว
- ปริมาณน้ำ		897,798,300	ลิตร
- เครื่องสูบน้ำรวม	32,531		เครื่อง
- สร้างทำนบ / ฝ่ายกั้นน้ำ	11,782		แห่ง
- ขุดลอกแม่น้ำ	4,824		แห่ง

2. การช่วยเหลือด้านน้ำอุปโภค บริโภค

- รถบรรทุกน้ำ	2,304 คัน	239,627 เที่ยว
ปริมาณน้ำ	2,239,303,074	ลิตร
- เป่าล้างบ่อบาดาล	26,095	บ่อ
- ซ่อมถังน้ำกลาง(คสล.)	12,400	ถัง
- ซ่อมประปาหมู่บ้าน	7,721	แห่ง

4.1.3 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้สั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือประชาชนโดยมีหนังสือด่วนที่สุด ที่ มท 0891.2/ว 1726 ลงวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2547 และหนังสือด่วนที่สุด ที่ มท 0891.2/ว 1769 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการดังนี้

1) สำรวจข้อมูลพื้นที่ เครื่องมือเครื่องใช้ ทั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองและของภาคเอกชน เพื่อเป็นข้อมูลจัดทำแผนการช่วยเหลือประชาชน หากเครื่องมืออุปกรณ์ไม่เพียงพอให้เช่าหรือยืมจากภาคเอกชน

2) ซ่อมแซม ปรับปรุงแหล่งน้ำ ภาชนะเก็บกักน้ำ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ให้อยู่ในสภาพพร้อมในการแก้ไขปัญหา

3) เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้ง ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชน ให้ดำเนินการสำรวจความเสียหาย และให้การช่วยเหลือในทันที รวมถึงการช่วยเหลือให้ประชาชนมีงานทำ เช่น การพิจารณาจ้างแรงงานราษฎร ดำเนินโครงการต่างๆ

4) ให้ประสานแผนงานการช่วยเหลือประชาชนกับศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งจังหวัดและอำเภอ โดยยึดศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งจังหวัดและอำเภอ เป็นศูนย์กลางการดำเนินการ

5) ให้จัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประเภทเงินสำรองจ่ายหรือโอน/แก้ไขเปลี่ยนแปลงงบประมาณจากแผนงาน/โครงการ ที่มีความจำเป็นน้อยกว่า มาเป็นค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง หรือใช้เงินสะสมในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนได้อย่างรวดเร็ว โดยประสานการดำเนินการกับศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งจังหวัดและอำเภอ

สถานการณ์ความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงขึ้น ทำให้พื้นที่จำนวนมากตกอยู่ในภาวะวิกฤติ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงมีวิทยุสื่อสาร ด่วนที่สุด มท 0891.2/ว 636 ลงวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2548 ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการในช่วงภาวะเร่งด่วน ดังนี้

1) สำรวจข้อมูลพื้นที่ซึ่งประชาชนประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค แล้วกำหนดแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชนที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค เป็นอันดับแรก โดยให้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทั้งถึงและเป็นธรรม

2) ตรวจสอบจำนวนเงินงบประมาณประเภทเงินสำรองจ่ายว่าเพียงพอสำหรับใช้ในการแก้ไขปัญหาค้างหรือไม่ หากไม่เพียงพออาจขี้อิมเงินสะสม หรือโอน/แก้ไข เปลี่ยนแปลงงบประมาณจากแผนงาน/โครงการที่มีความจำเป็นน้อยกว่าการใช้ในการแก้ไขปัญหาค้าง

3) ระดมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ทั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม และที่รับมอบหมายมาจากส่วนราชการอื่น ๆ หรือของภาคเอกชนในพื้นที่ โดยอาจใช้วิธีเช่าหรือขี้อิมจากภาคเอกชน โดยจัดสรรค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าเบี้ยเลี้ยงสำหรับเจ้าหน้าที่หรือผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติการได้ตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4) ช่วยเหลือประชาชนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในการจัดหาไม้สำหรับพืชผลการเกษตรที่ได้เพาะปลูกไปแล้วเป็นการเร่งด่วน เพื่อมิให้ผลผลิตของประชาชนเกิดความเสียหาย โดยให้พิจารณาปริมาณน้ำต้นทุนที่จะต้องเตรียมไว้ใช้ในการอุปโภค บริโภค ให้เพียงพอตลอดช่วงฤดูแล้งด้วย

5) ช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความสะดวกหรือให้มิ้งานทำในพื้นที่ เพื่อป้องกันการละทิ้งถิ่นฐานไปหางานทำในเมืองใหญ่ เช่น การจ้างแรงงานราษฎรในการดำเนินการตามโครงการในเขตพื้นที่ ตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณไว้ เพื่อให้ประชาชนมีรายได้ในช่วงฤดูแล้ง หรือประสานกับโรงงานในพื้นที่รับผิดชอบหรือพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้ประชาชนผลิตสินค้าให้แก่โรงงาน

6) สั่งการให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เตรียมพร้อมในการปฏิบัติงานได้ทันที ทั้งในกรณีปกติ และเมื่อได้รับการร้องขอเป็นกรณีพิเศษ

7) รณรงค์ให้ประชาชนใช้น้ำอย่างประหยัด ป้องกันและระมัดระวังมิให้เกิดอัคคีภัย และป้องกันโรคระบาดจากระบบทางเดินอาหาร รวมทั้งป้องกันและระมัดระวังการโจรกรรมทรัพย์สินและของมีค่าในช่วงฤดูแล้ง

โดยสรุปในปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดเตรียมงบประมาณตามแผนการพัฒนาดังกล่าวไว้ และงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดภัยและความแห้งแล้ง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลงบกลางรายการเงินสำรองฉุกเฉินของ อปท. ปี พ.ศ. 2548 (ข้อมูล ณ วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2548)

รายการ	ตั้งงบประมาณไว้ (บาท)	เบิกจ่าย (บาท)
1. ภาคเหนือ	360,495,483.93	59,548,732.84
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	432,017,706.04	178,344,788.22
3. ภาคกลาง	133,301,374.14	36,694,608.12
4. ภาคตะวันออก	243,133,044.05	51,536,745.12
5. ภาคใต้	232,160,087.42	75,503,366.26
รวม	1,401,107,695.58	401,640,486.23

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

การสำรวจข้อมูลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีหมู่บ้านขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค จำนวน 14,580 หมู่บ้าน การประสานส่วนภูมิภาคได้ประมาณการราคาค่าก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน ขยายเขตบริการประปาและก่อสร้างภาชนะบรรจุน้ำในหมู่บ้านที่ไม่มีแหล่งน้ำสำหรับระบบประปาตามจำนวนหมู่บ้าน ชำรงต้นเป็นจำนวนเงิน 33,922.78 ล้านบาท โดยมีการแก้ไขปัญหาไปแล้ว ดังนี้

- ปี 2548 ได้รับงบประมาณ จำนวน 988 ล้านบาท จากเงินอุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน สามารถจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อสร้างระบบประปาและภาชนะบรรจุน้ำ ได้จำนวน 648 โครงการ ในพื้นที่ 695 หมู่บ้าน

4.2 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.2.1 กรมทรัพยากรน้ำ

กรมทรัพยากรน้ำ ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยแล้ง โดยมอบหมายให้หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรน้ำจังหวัดทุกจังหวัด เป็นกรรมการร่วมอยู่ในคณะกรรมการเฉพาะกิจ ป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งของจังหวัดและให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 1-8 เกลี่ยเครื่องจักร-อุปกรณ์ในแต่ละภาคมีอยู่ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาคที่มีความต้องการใช้เร่งด่วน เพื่อช่วยเหลือประชาชน และให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 1- 8 ดำเนินการดังนี้

1) สำรวจแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคประจำหมู่บ้านที่มีอยู่ว่า มีปริมาณเพียงพอสำหรับใช้งานในตลอดฤดูแล้งนี้หรือไม่ หากไม่เพียงพอให้วางแผนปรับปรุงแหล่งน้ำให้มีปริมาณเก็บกักมากขึ้นและรณรงค์ให้ราษฎรใช้น้ำอย่างประหยัด พร้อมทั้งตรวจสอบซ่อมแซมภาชนะเก็บน้ำ

2) สำรวจพื้นที่ในการพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มปริมาณกักเก็บน้ำ โดยเฉพาะพื้นที่หมู่บ้านแล้งซ้ำซาก

3) สำรวจสถานที่สร้างฝายกั้นน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในฤดูแล้ง โดยประสานของบประมาณจากเงินอุดหนุนจากราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด หรืองบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) ประชาสัมพันธ์สถานการณ์ความแห้งแล้ง การให้ความช่วยเหลือให้สื่อมวลชนทราบทุกระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ทางราชการและประชาชน

นอกจากนั้น จากการที่กรมทรัพยากรน้ำได้จัดตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะทำงาน ภายใต้คณะกรรมการลุ่มน้ำฯ หลายระดับ รวมแล้วไม่ต่ำกว่า 7,000 กลุ่มทั่วประเทศที่จะเป็นตัวแทนในการสอดคล้องและช่วยแก้ไขปัญหาของประเทศ ได้เตรียมการช่วยเหลือและการป้องกันการขาดแคลนน้ำระดับตำบลทั่วประเทศในช่วงฤดูแล้งที่จะมาถึง การให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปี 2548 โดยใช้งบประมาณปกติของกรมทรัพยากรน้ำ ตามที่ได้รับการร้องขอในพื้นที่ปฏิบัติการ มีดังนี้

1) แจกจ่ายน้ำเพื่อการเกษตร	4,554,000	ลิตร
2) แจกจ่ายน้ำอุปโภค บริโภค	379,863,342	ลิตร
3) ซ่อมระบบประปาชนบท	109	แห่ง

ส่วนการแก้ไขปัญหาความขาดแคลนน้ำ ด้วยงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2548 มีการใช้ งบประมาณ จำนวน 2,068 ล้านบาท เพื่อดำเนินการ ดังนี้

1) ก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน	520	แห่ง	งบประมาณ	1,571	ล้านบาท
2) ปรับปรุง ฟื้นฟู แหล่งน้ำ	270	แห่ง	งบประมาณ	497	ล้านบาท

4.2.2 กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ไม่สามารถตั้งงบประมาณปกติให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านน้ำ อุปโภค บริโภคได้ เนื่องจากภารกิจดังกล่าวได้ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปแล้ว แต่เมื่อเกิด วิกฤตการณ์ภัยแล้ง รัฐบาลมีนโยบายให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกิจในการให้ความ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาภัยแล้งให้กับประชาชนตามมติคณะรัฐมนตรีจากการประชุมเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2548 โดยอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 งบกลาง จำนวน 28,000,000 บาท ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำบาดาล เพื่อบรรเทาและแก้ไขปัญหาภัยแล้งเป็นกรณีเร่งด่วน 3 กิจกรรม คือ

1) เป่าล้างบ่อน้ำบาดาล	จำนวน	5,000	แห่ง
2) ซ่อมเครื่องสูบน้ำ	จำนวน	2,500	แห่ง
3) สร้างจุดจ่ายน้ำ	จำนวน	500	แห่ง

ต่อมาสถานการณ์ภัยแล้งได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 มีการ ประชุมเรื่อง การจัดการลุ่มน้ำแบบบูรณาการ การจัดการน้ำเสีย การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และ โครงการจัดทำระบบประปาหมู่บ้านเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ณ ห้องสี่เขียว ตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล มี นายกรัฐมนตรี (พินดำรงค์โท ทักษิณ ชินวัตร) เป็นประธาน ที่ประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับปัญหาภัยแล้ง ซึ่ง จะต้องมีการแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนให้หมดไป เพราะ ว่า สถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงมากและรอไม่ได้ รัฐบาลจำเป็นต้องจัดงบประมาณเป็นการ เฉพาะคราวให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งมีความพร้อมทั้ง ด้านกำลังคนและเครื่องจักรเป็นผู้ดำเนินการ ดังนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2548 มีมติอนุมัติงบประมาณจำนวน 823 ล้านบาท เพื่อให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาลดำเนินการแก้ไข ปัญหาหมู่บ้านขาดแคลนน้ำ เป็นกรณีเร่งด่วน โดยให้ดำเนินการใน 4 กิจกรรม คือ

1) เจาะบ่อน้ำบาดาล	จำนวน	4,628	บ่อ
2) เป่าล้างบ่อน้ำบาดาล	จำนวน	15,000	บ่อ
3) ซ่อมเครื่องสูบน้ำ	จำนวน	7,000	บ่อ
4) สร้างจุดจ่ายน้ำ	จำนวน	1,500	บ่อ

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำด้วยน้ำบาดาล สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ขาดแคลน น้ำได้ทันที แต่เนื่องจากสถานการณ์ความแห้งแล้งยังคงสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน คณะรัฐมนตรีจึงได้ ประชุมเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2548 พิจารณาโครงการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคเป็นการ เร่งด่วนและมีมติให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2548 งบกลางปี ดำเนินการชุด

เจาะบ่อน้ำบาดาล จำนวน 1,500 บ่อ วงเงินงบประมาณ 366 ล้านบาท และคณะรัฐมนตรียังได้อนุมัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 งบกลางดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำบาดาลที่ใช้น้ำใน โรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก ตามโครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล ขึ้นมาใช้เป็นแหล่งน้ำดิบเสริมเพื่อการอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก จำนวน 180,000 – 200,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อวันโดยใช้งบประมาณ เป็นเงิน 428 ล้านบาท โดยได้ดำเนินการเจาะบ่อน้ำบาดาลจำนวน 415 บ่อ ปริมาณ น้ำที่ได้ 206,198 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

4.3 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

4.3.1 สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร

การปฏิบัติการฝนหลวง ได้เพิ่มฐานปฏิบัติการฝนหลวงจาก 8 ฐานหลัก เป็น 9 ฐานหลัก ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี อุบลราชธานี ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ และสุราษฎร์ธานี และได้รับการสนับสนุนเครื่องบินเพิ่มเติมจากเหล่าทัพ 13 ลำ พร้อมทั้ง ปรับวิธีการปฏิบัติการฝนหลวงตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชกระแสรับสั่ง โดยจัดตั้ง ศูนย์ฝนหลวงหัวหินเป็นคณะปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษกู้ภัยแล้ง

ตารางที่ 4.2 การปฏิบัติการฝนหลวง ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2548

เดือน	จำนวน		ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)	ปริมาณน้ำไหลลงอ่างฯ (ล้าน ลบ.ม.)
	ชั่วโมงบิน	เที่ยวบิน		
ตุลาคม 47	550	429	11,118.10	2,666.96
พฤศจิกายน 47	723	575	5,844.40	1,113.41
ธันวาคม 47	58	51	2,230.30	880.31
มกราคม	183	130	1,399.30	410.35
กุมภาพันธ์	208	153	296.30	525.56
มีนาคม	1,371	1,068	4,681.40	474.44
เมษายน	1,614	1,342	8,415.40	589.59
พฤษภาคม	1,816	1,508	17,223.50	823.53
มิถุนายน (22วัน)	1,206	1,048	15,077.70	1,493.01
รวม	7,729	6,330	66,286.40	8,982.16

4.3.2 กรมชลประทาน

กรมชลประทาน มีภารกิจในการจัดสรรน้ำในอ่างเก็บน้ำ ซึ่งปริมาณน้ำใช้การได้ของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วประเทศ ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 มีปริมาณน้ำใช้การได้รวมกันทั้งสิ้น 25,280 ล้านลูกบาศก์เมตร การกำหนดแผนการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วประเทศ (30 อ่าง ๑) ในช่วงฤดูแล้งปี พ.ศ. 2548 (1 มกราคม – 30 มิถุนายน พ.ศ. 2548) จำนวน 14,815 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยมีพื้นที่เป้าหมายปลูกข้าวนาปรัง 5.4 ล้านไร่ พืชไร่พืชผัก 0.95 ล้านไร่ ปัจจุบันได้ระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำไปแล้ว 14,021 ล้านลูกบาศก์เมตร สนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรัง 7.27 ล้านไร่ พืชไร่พืชผัก 0.76 ล้านไร่

สำหรับในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณท้ายอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล อ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ และอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ได้กำหนดแผนการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2548 จำนวน 6,000 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยมีพื้นที่เป้าหมายปลูกข้าวนาปรัง 3.30 ล้านไร่ พืชไร่พืชผัก 0.07 ล้านไร่ ปัจจุบันได้ระบายน้ำออกจากอ่างเก็บน้ำไปแล้ว 6,152 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถสนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรังได้ 5.18 ล้านไร่ พืชไร่พืชผัก 0.10 ล้านไร่

กรมชลประทานได้ดำเนินการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่เข้าช่วยเหลือการอุปโภคบริโภค และพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้งทั้งในและนอกเขตชลประทาน จำนวน 947 เครื่อง ช่วยเหลือพื้นที่ได้ 846,838 ไร่ (ข้าวนาปรัง 786,455 ไร่ พืชไร่ 60,383) โดยแยกเป็น

- ในเขตชลประทาน 800,520 ไร่ (นาปรัง 750,238 ไร่ พืชไร่ 50,282 ไร่)
- นอกเขตชลประทาน 46,318 ไร่ (นาปรัง 36,217 ไร่ พืชไร่ 10,101 ไร่)

สำหรับรถยนต์บรรทุกน้ำได้สนับสนุนเข้าไปช่วยเหลือหมู่บ้านประสบภัยแล้ง จำนวน 315 หมู่บ้าน 28,087 ครั้วเรือน คิดเป็นปริมาณน้ำ 101,366,00 ลิตร

กรมชลประทาน ได้รับงบประมาณ ในการให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปี พ.ศ. 2548 ดังนี้

รายการ	จำนวน	ปริมาตร	งบประมาณ
1. ขุดลอกคลองโดยเรือขุด (ดำเนินการเอง)	68 รายการ	9,282,245	139,319,600
2. ขุดลอกคลองโดยรถขุด (ดำเนินการเอง)	345 รายการ	16,963,042	175,095,305
3. ขุดลอกคลองโดยรถขุด (จ้างเหมา)	329 รายการ	10,374,702	447,928,600
4. งบสูบน้ำ (เขตชลประทาน)	800,520 ไร่	-	81,000,000
รวม	-	-	843,343,505

การปฏิบัติงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกรมชลประทานของแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548 คือ งานขุดลอกอ่างเก็บน้ำ และพัฒนาแหล่งน้ำชุมชนได้รับงบประมาณดังนี้

1) ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ	97 แห่ง	งบประมาณ	330,713,300 บาท
2) พัฒนาแหล่งน้ำชุมชน	266 แห่ง	งบประมาณ	892,612,800 บาท
		รวม	1,223,326,100 บาท

4.3.3 กรมพัฒนาที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน มีแผนพัฒนาแหล่งน้ำ ในปีงบประมาณ 2548 จำนวน 1,684,720,500 บาท ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของกรมพัฒนาที่ดิน 4 รูปแบบ 3 รูปแบบแรก เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่สาธารณะ รูปแบบสุดท้ายเน้นการพัฒนาแหล่งน้ำในไร่นาของเกษตรกร รายละเอียดดังนี้

1) แหล่งน้ำขนาดเล็ก (สระน้ำ)	368 แห่ง
2) แหล่งน้ำขนาดใหญ่ (สระน้ำ 50 ไร่ ขึ้นไป)	7 แห่ง
3) คลองส่งน้ำ	94 แห่ง
4) สระน้ำในไร่นา (ความจุ 1,260 ลบ.ม.)	92,454 แห่ง

4.3.4 กรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้รายงานการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ดังนี้

1) ความเสียหายจากภัยฝนทิ้งช่วง ต่อเนื่องภัยแล้ง ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดความเสียหายมากที่สุด พื้นที่การเกษตรประสบภัย 59 จังหวัด 466 อำเภอเกษตรกรได้รับความเดือดร้อนจำนวน 1.4 ล้านราย พื้นที่การเกษตรเสียหาย 12.07 ล้านไร่

การใช้เงินอุดหนุนของราชการของจังหวัด เพื่อช่วยเหลือการเกษตรที่ประสบภัยฝนทิ้งช่วงวงเงิน 750.59 ล้านบาท ช่วยเหลือพื้นที่การเกษตร 2.95 ล้านไร่ เกษตรกร 380,510 ราย รวม 41 จังหวัด

2) ความเสียหายจากภัยแล้งปี 2548 ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 16 มิถุนายน พ.ศ. 2548 พื้นที่การเกษตร ประสบภัย 51 จังหวัด 231 อำเภอ เกษตรกรได้รับผลกระทบจำนวน 416,767 ราย พื้นที่การเกษตรประสบภัย 6.84 ล้านไร่ พื้นที่การเกษตรเสียหาย 1.46 ล้านไร่

การใช้เงินอุดหนุนของราชการของจังหวัดเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร 11 จังหวัด 49,770 ราย วงเงิน 99,457,531 บาท

4.3.5 กรมปศุสัตว์

ความเสียหายจากภัยแล้งตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2547-มกราคม 2548 เกษตรกรได้รับผลกระทบ 1,146 ราย จำนวนสัตว์ที่ได้รับผลกระทบ 4,006 ตัว แปลงหญ้า 338 ไร่

รายงานการใช้เงินอุดหนุนของราชการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร 15,720 บาท และจ่ายเงินชดเชยให้เกษตรกรจำนวน 17 ราย วงเงิน 24,840 บาท

4.3.6 กรมประมง

ความเสียหายจากภัยแล้ง ระหว่างวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ถึง 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 พื้นที่ประสบภัย 16 จังหวัด 22 อำเภอ เกษตรกรได้รับผลกระทบ จำนวน 1,038 ราย ความเสียหายจำนวน 515 บ่อ 96 แปลง คิดเป็นพื้นที่ 1,122 ไร่ และ 1,077 กระจัง คิดเป็นพื้นที่ 12,588 ตารางเมตร มูลค่าความเสียหาย ประมาณ 24 ล้านบาท

การใช้เงินอุดหนุนของจังหวัดชลบุรี กาฬสินธุ์ และราชบุรีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร วงเงิน 526,800 บาท

4.4 สำนักนายกรัฐมนตรี

4.4.1 สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกต.) ได้ประชุมเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2548 (ครั้งที่ 3/2548) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 (งบประมาณเพิ่มเติมกลางปี) จำนวน 4,600 ล้านบาท เพื่อดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยมีเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุน ดังนี้

1) ร้อยละ 10 จำนวน 460,000,000 บาท จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ตามสัดส่วนจำนวนประชากรในเขตจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

2) ร้อยละ 90 จำนวน 4,140,000,000 บาท จัดสรรให้แก่อกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

2.1) ส่วนที่ 1 จัดสรรเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งกรณีเร่งด่วนจำนวน 1,345,190,000 บาท

2.1.1) จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหมู่บ้านประสบปัญหาภัยแล้ง ตามข้อมูลของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 44,519 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 10,000 บาท เป็นเงิน 445,190,000 บาท เพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นการเร่งด่วนเฉพาะหน้า เช่น จัดหาภาชนะบรรจุน้ำ ค่าเช่า หรือค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ยานพาหนะสำหรับแจกจ่ายน้ำ เป็นต้น

2.1.2) จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหมู่บ้านประสบปัญหาภัยแล้ง โดยกระจายไปตามหมู่บ้านที่ไม่มีภาชนะกักเก็บน้ำหรือมีแต่ไม่เพียงพอ ตามข้อมูลของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 900,000,000 บาท เพื่อจัดหาภาชนะกลางรองรับน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคตามราคาดมาตรฐานครุภัณฑ์

2.2) ส่วนที่ 2 จัดสรรเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งระยะยาว ซึ่งเป็นส่วนที่เหลือจากการจัดสรร ส่วนที่ 1 จำนวน 2,794,810,000 บาท ให้จัดสรรให้แก่อกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยร้อยละ 50 ให้จัดสรรตามสัดส่วนจำนวนประชากร ทั้งนี้ สำหรับกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลนคร และเทศบาลเมืองให้คำนวณโดยใช้จำนวนประชากรในอัตราร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด ส่วนอีกร้อยละ 50 ให้จัดสรรตามสัดส่วนรายได้โดยวิธีหกผัน

3) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดสรรนำเงินไปใช้จ่าย เพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง เช่น ขุดลอกแหล่งน้ำ ขุดสระ ขุดเจาะบ่อบาดาล ระบบประปา ก่อสร้างเขื่อน ฝาย พังกั้นน้ำ การบำรุงรักษาคลองส่งน้ำ การซ่อมแซมเป่าล้างบ่อน้ำบาดาล การจัดหาภาชนะกักเก็บน้ำ จัดหาครุภัณฑ์ในการแจกจ่ายน้ำ เป็นต้น

เกณฑ์การจัดสรร เงินงบประมาณเพิ่มเติมกลางปี 2548 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ปรับปรุงใหม่)

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาภัยแล้ง สถาผู้แทนราษฎร ได้ขอให้ กกค. พิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนข้างต้นใหม่ กกค. ได้พิจารณาข้อเสนอของ คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาภัยแล้ง สถาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 (ครั้งที่ 4/2548) โดยมีมติให้เชิญส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมประชุมหารือ เรื่องดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง

ผลการหารือ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ที่ประชุมเห็นชอบให้มีการเปลี่ยนแปลง หลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 (งบประมาณ เพิ่มเติมกลางปี) จำนวน 4,600 ล้านบาท เพื่อดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาภัยแล้งโดยให้ยกเลิก การจัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งกรณีเร่งด่วนให้แก่หมู่บ้านที่ประสบปัญหาภัยแล้งหมู่บ้านละ 10,000 บาท และการจัดซื้ออาหารสำหรับกักเก็บน้ำ เนื่องจากภาวะวิกฤตจากภัยแล้ง และจำนวนหมู่บ้าน ประสบภัยแล้งลดลง โดยให้นำมาจัดสรรให้แก่หมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำซ้ำซากตามข้อมูลพื้นฐาน ระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) (ประมาณ 15,600 หมู่บ้าน) แทน และจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามเกณฑ์ประชากรและรายได้หกพัน โดยมีเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนใหม่ดังนี้

1) ร้อยละ 10 จำนวน 460,000,000 บาท จัดสรรให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานครตามสัดส่วนจำนวนประชากรในเขตจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

2) ร้อยละ 90 จำนวน 4,140,000,000 บาท จัดสรรให้แก่เมืองพัทยา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ดังนี้

2.1 ส่วนที่ 1 ร้อยละ 20 จำนวน 828,000,000 บาท จัดสรรให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นตามสัดส่วน จำนวนหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค ตามข้อมูล กชช.2ค.

2.2 ร้อยละ 80 จำนวน 3,312,000,000 บาท ให้จัดสรรให้แก่เมืองพัทยา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยร้อยละ 50 จำนวน 1,656,000,000 บาท ให้จัดสรรตามสัดส่วนจำนวน ประชากร ทั้งนี้ สำหรับเมืองพัทยาเทศบาลนคร และเทศบาลเมืองให้คำนวณโดยใช้จำนวนประชากรในอัตรา ร้อยละ 50 จำนวน 1,656,000,000 บาท ให้จัดสรรตามสัดส่วนรายได้โดยวิธีหกพัน

3) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดสรรตามข้อ 4 นำเงินไปใช้จ่ายเพื่อดำเนิน โครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำ

4.5 สถานการณ์วิกฤตน้ำขาดแคลนภาคตะวันออก

คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบตามที่รองนายกรัฐมนตรี(นายพินิจ จารุสมบัติ) เสนอกรอบแนวทางการดำเนินงานเพื่อการบริหารจัดการน้ำ ในลุ่มน้ำภาคตะวันออก 4 ลุ่มน้ำ (ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก ลุ่มน้ำ ปราจีนบุรี ลุ่มน้ำบางปะกงและลุ่มน้ำโตนเลสาป) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548

การลงทุน 37,594.60 ล้านบาท ประกอบด้วย การดำเนินโครงการ 3 ลักษณะคือ

1)โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 7 โครงการ วงเงิน 3,617 ล้านบาทแยกเป็น

(1)โครงการที่ดำเนินการโดยภาครัฐ 4 โครงการ วงเงิน 659 ล้านบาท ได้แก่

- ขุดเจาะน้ำบาดาลพื้นที่เขาชีโอน ชิงรัชย์ รอบอ่างเก็บน้ำดอกกรายทั้งหมด
- ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมอ่างเก็บน้ำคลองหลวง
- วางท่อผันน้ำคลองทับมา-คลองน้ำหู-นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดบริเวณโรงสูบน้ำ
- วางท่อผันน้ำอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่-อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล

(2)โครงการที่ดำเนินการ โดยเอกชน จำนวน 3 โครงการ วงเงิน 2,958 ล้านบาท ได้แก่

- วางท่อส่งน้ำจากแม่น้ำบางปะกง-อ่างเก็บน้ำบางพระ
- วางท่อส่งน้ำจากแม่น้ำบางพระ-การประปาชลบุรี-การประปาพิทยา
- วางท่อผันน้ำแม่น้ำระยองเชื่อมต่อบรรยากาศอ่างเก็บน้ำดอกกราย-มาบตาพุด

2)โครงการระยะเร่งด่วน จำนวน 13 โครงการ วงเงิน 4,497.80 ล้านบาท แยกเป็น

(1)โครงการที่ดำเนินการ โดยภาครัฐ 12 โครงการ วงเงิน 4,037.80 ล้านบาท ได้แก่

- ขุดลอกคลองท่าด่าน
- ศึกษาสำรวจ ออกแบบเพิ่มปริมาณเก็บกักน้ำในคลองท่าด่าน
- ก่อสร้างเสริมสันเขื่อนอ่างเก็บน้ำคลองสี่ัค
- ผันน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อช่วยเหลือระบบประปาและอุตสาหกรรมจังหวัด ฉะเชิงเทรา
- ก่อสร้างปรับปรุงคลัง เพื่อป้องกันการพังทลายในแม่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ศึกษาวางท่อผันน้ำเพิ่มขึ้นอีก 1 เส้นท่อ คู่ขนานกับท่อส่งน้ำบางปะกง-อ่างเก็บน้ำ บางพระ
- เพิ่มความจุอ่างเก็บน้ำดอกกรายและวางท่อผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำดอกกราย-อ่างเก็บน้ำ หนองปลาไหล
- วางท่อเชื่อมจากอ่างเก็บน้ำประแสร์-อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่
- ยกระดับน้ำในแม่น้ำระยอง ระยะทาง 35 กิโลเมตร
- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองขลุง
- ศึกษาสำรวจ ออกแบบแนวท่อผันน้ำช่วงฤดูฝนจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรี-ตราด
- ศึกษาสำรวจ ออกแบบเพื่อเพิ่มความจุอ่างเก็บน้ำเขาระกำ จังหวัดตราด

(2) โครงการที่ดำเนินการ โดยภาคเอกชนที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 1 โครงการ วงเงิน 460 ล้านบาท ได้แก่ โครงการวางท่อส่งน้ำคลองท่าลาดถึงท่อน้ำดิบฉะเชิงเทรา

3) โครงการที่ดำเนินการในระยะสั้นและระยะปานกลาง จำนวน 15 โครงการ วงเงิน 29,480 ล้านบาท เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยภาครัฐทั้งหมด ได้แก่

- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองมะเดื่อเพื่อสนับสนุนโครงการนครนายก
- ศึกษาทบทวนโครงการอ่างเก็บน้ำไสน้อย-ไสใหญ่ จังหวัดปราจีนบุรี
- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยโสมง จังหวัดปราจีนบุรี
- ก่อสร้างท่อผันน้ำจากแม่น้ำบางปะกง-อ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดชลบุรี

- ศึกษาสำรวจ ออกแบบอ่างเก็บน้ำเพื่อเพิ่มเพิ่มปริมาณน้ำให้ จังหวัดชลบุรี
- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองหลวง จังหวัดชลบุรี
- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองโพธิ์ จังหวัดระยอง
- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำสะโตนจังหวัดสระแก้ว
- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองหางแมว จังหวัดจันทบุรี
- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองวังโตนด จังหวัดจันทบุรี
- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองพะวาใหญ่ จังหวัดจันทบุรี
- ก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยแรง จังหวัดตราด
- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองห้วยสะตอ จังหวัดตราด
- ก่อสร้างประตูระบายน้ำคลองมวพู่ จังหวัดตราด
- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองแอง จังหวัดตราด

4.6 การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของรัฐบาล

ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ

การบริหารจัดการน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงสภาพความสมดุลของพื้นที่ ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็นพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ รวมทั้งพิจารณาถึงความสมดุลของมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการน้ำ ทั้งในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟู ด้านความต้องการ และด้านการพัฒนาและจัดสรรน้ำ เพื่อให้กิจการบริหารจัดการน้ำอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

จากการศึกษาเอกสารข้อมูลการชี้แจงของกรมชลประทาน พบว่า

รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการน้ำ 25 กลุ่มน้ำของประเทศแบบบูรณาการ สามารถสรุปกรอบยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการออกเป็น 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์เพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน

- การปลูกและฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในลำน้ำตามธรรมชาติ และเพิ่มความชุ่มชื้นภายในลุ่มน้ำตอนบน

- การทำฝนหลวง เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำฝนภายในลุ่มน้ำและขยายระยะเวลาการเกิดฝน
- การพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อเสริมปริมาณน้ำผิวดินในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำผิวดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค – บริโภค
- การผันน้ำส่วนเกินจากลุ่มน้ำข้างเคียงภายในประเทศ
- การผันน้ำจากประเทศเพื่อนบ้าน

2) ยุทธศาสตร์การเพิ่มความสามารถในการกักเก็บน้ำ

- การพัฒนาอ่างเก็บน้ำขนาดต่าง ๆ ในบริเวณที่มีศักยภาพเหมาะสม และมีผลกระทบในระดับที่ยอมรับได้
- การพัฒนาสระน้ำประจำหมู่บ้าน

- การฟื้นฟูและพัฒนาหนองน้ำธรรมชาติ
- การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ
- การพัฒนาสระน้ำในไร่นา
- การพัฒนาฝายแม้วในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร
- การพัฒนาพื้นที่แก้มลิง เพื่อช่วยเก็บชะลอน้ำหลากในพื้นที่ลุ่มน้ำต่ำที่ท่วมเป็นประจำ

3) ยุทธศาสตร์การเติมน้ำและกระจายน้ำ

- การพัฒนาฝาย/ฝายยางในลำน้ำ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการใช้น้ำ
- การผันน้ำภายในลุ่มน้ำ เพื่อกระจายปริมาณน้ำภายในลุ่มน้ำ
- การพัฒนาระบบเติมน้ำ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการกักเก็บน้ำปริมาณส่วนเกิน
- การพัฒนาระบบชลประทานเพิ่มเติม

4) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ

- การพัฒนาระบบประปาชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค
- การปรับปรุงระบบชลประทาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้น้ำ
- การป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน ทั้งมาตรการไม่ใช่สิ่งก่อสร้างและมาตรการใช้สิ่งก่อสร้าง
- การป้องกันน้ำท่วมพื้นที่การเกษตร ทั้งมาตรการไม่ใช่สิ่งก่อสร้างและมาตรการใช้สิ่งก่อสร้าง
- การควบคุมบริหารจัดการน้ำเสีย
- การบริหารจัดการความปลอดภัยเขื่อนและการเตือนภัย

จากกรอบยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้พิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการในลักษณะบูรณาการ 2 กระทรวง คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระยะ 4 ปี สำหรับ 25 ลุ่มน้ำ โดยในระยะเร่งด่วนได้พิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับลุ่มน้ำน่านองที่มีปัญหาต้องแก้ไขเร่งด่วน จำนวน 3 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำมูล ลุ่มน้ำปิง และลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1) ลุ่มน้ำมูล

- ใช้ประโยชน์จากน้ำผิวดินเพิ่มขึ้นจากเดิม 3,820 ล้าน ลูกบาศก์เมตร/ปี เป็น 7,260 ล้าน ลูกบาศก์เมตร/ปี
- ใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาลเพิ่มขึ้นจากเดิม 166 ล้านบาท ลูกบาศก์เมตร/ปี เป็น 510 ล้าน ลูกบาศก์เมตร/ปี
- พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นจากเดิม 1.87 ล้านไร่ เป็น 4.27 ล้านไร่
- พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นจากเดิม 9.31 ล้านไร่ เป็น 9.34 ล้านไร่
- ลดพื้นที่ประสบภัยธรรมชาติได้ 1.4 ล้านไร่
- เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากเดิม 46,287 บาท/ครัวเรือน/ปี เป็น 58,000 บาท / ครัวเรือน/ปี

2) กลุ่มน้ำปิง

- ใช้ประโยชน์จากน้ำผิวดินเพิ่มขึ้นจากเดิม 3,776 ล้าน ลูกบาศก์เมตร/ปี เป็น 4,918 ล้าน ลูกบาศก์เมตร/ปี
- ใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาลเพิ่มขึ้นจากเดิม 265 ล้าน ลูกบาศก์เมตร/ปี เป็น 309 ล้าน ลูกบาศก์เมตร/ปี
- มีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นจากเดิม 2.38 ล้านไร่ เป็น 2.95 ล้านไร่
- พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นจากเดิม 10.65 ล้านไร่ เป็น 10.95 ล้านไร่
- ลดพื้นที่ประสพภัยธรรมชาติได้ 84,700 ไร่
- เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากเดิม 120,690 บาท/ครัวเรือน/ปี เป็น 143,190 บาท / ครัวเรือน/ปี

3) กลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ใช้ประโยชน์จากผิวน้ำดินเพิ่มขึ้นจากเดิม 1,131 ล้าน ลูกบาศก์เมตร/ปี เป็น 2,170 ล้าน ลูกบาศก์เมตร/ปี
- ใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาลเพิ่มขึ้น 22 ล้าน ลูกบาศก์เมตร/ปี
- พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นจากเดิม 0.67 ล้านไร่ เป็น 1.32 ล้านไร่
- พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นจากเดิม 2.26 ล้านไร่ เป็น 2.27 ล้านไร่
- พื้นที่ประสพภัยธรรมชาติได้ 33,700 ไร่
- เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากเดิม 266,858 บาท/ครัวเรือน/ปี เป็น 289,225บาท/ครัวเรือน/ปี

จากกรอบยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น เมื่อพิจารณาแล้ว งาน/โครงการต่างๆ ที่ต้องดำเนินการในแต่ละกลุ่มน้ำ ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดได้ครบถ้วนหรือไม่ เนื่องจากต้องมีการศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดของแต่ละงาน/โครงการต่าง ๆ อีกมากว่าจะดำเนินการได้เหมาะสมกับภูมิประเทศ แหล่งน้ำ เกิดประโยชน์คุ้มค่าการลงทุน เกิดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยอมรับได้หรือไม่

5. ผลการศึกษาการแก้ไขปัญหารถยนต์

5. ผลการศึกษาการแก้ไขปัญหาคัญแล้ง

ความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2548 ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำรุนแรงจนถึงขั้นเกิดเป็นวิกฤตการณ์ภัยแล้ง เพราะฝนหยุดตกตั้งแต่กลางเดือนกันยายน พ.ศ. 2547 ซึ่งตามปกติช่วงเวลานี้จะมีฝนตก ตามร่องมรสุมที่พาดผ่านภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ภาคกลางและภาคตะวันออก การที่ฤดูฝนหมดเร็วกว่าปกติประมาณหนึ่งเดือน ทำให้ปริมาณน้ำที่กักเก็บไว้ในอ่างเก็บน้ำของพื้นที่ดังกล่าว มีปริมาณกักเก็บน้อย ประกอบกับช่วงเวลาฤดูแล้งตามปกติ จะมีฝนตกลงมา เพิ่มปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและเพิ่มความชื้นในอากาศเป็นช่วงๆ แต่ปรากฏว่าช่วงฤดูแล้งปี พ.ศ. 2548 ปริมาณน้ำฝนมีปริมาณน้อยกว่าปกติ ประมาณร้อยละ 14 ของปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยย้อนหลัง 30 ปี ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2548

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้รายงานว่าผลกระทบจากความแห้งแล้งเกิดขึ้นทั่วทุกภาคของประเทศ สถานการณ์มีความรุนแรงสูงสุด ณ วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2548 โดยมีพื้นที่ประสบภัยแล้ง 71 จังหวัด ในเขต 696 อำเภอ 5,340 ตำบล หมู่บ้านประสบภัยแล้ง 44,519 หมู่บ้าน หรือประมาณร้อยละ 60.19 ของหมู่บ้านทั้งหมด (73,963 หมู่บ้าน) พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายช่วงเดือนกันยายน ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 จำนวน 13,627,014 ไร่ มูลค่าความเสียหาย 7,511,841,439 ล้านบาท

ต่อมาเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2548 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้รายงานว่าสถานการณ์ภัยแล้งได้ยุติลงแล้ว โดยให้เหตุผลว่า มีฝนตกกระจายทั่วไปทุกพื้นที่ แต่ในข้อเท็จจริงสถานการณ์ขาดแคลนน้ำของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรี และระยอง ยังอยู่ในภาวะวิกฤต เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจการท่องเที่ยว มีความต้องการใช้น้ำเป็นจำนวนมาก ถึง 800,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน แต่ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำหลักทุกแห่งของจังหวัดชลบุรี และระยองล้วนแต่อยู่ในภาวะวิกฤต ส่วนใหญ่ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำอยู่ต่ำกว่าระดับธรณีท่อจ่ายน้ำ ทำให้รัฐบาลต้องให้หน่วยงานต่างๆ เข้าให้ความช่วยเหลือเป็นการเร่งด่วน ซึ่งมีการใช้งบประมาณและกิจกรรม ดังนี้

5.1 งบประมาณ

การให้ความช่วยเหลือประชาชนของหน่วยราชการ เริ่มต้นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา พบว่ามีการใช้จ่ายเงินงบประมาณสำหรับการแก้ไขปัญหาคัญความภัยแล้ง ไปจำนวน 14,903,761,847 บาท แบ่งเป็นงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2548 จำนวน 5,928,046,600 บาท และงบประมาณกลางปีจำนวน 8,975,715,247 บาท รายละเอียดมีดังนี้

1) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	
- เงินอุดหนุนราชการ (งบอุดหนุน)	1,226,707,591 บาท
- เงินงบประมาณของจังหวัด(CEO)	259,023,865 บาท
รวม	1,485,731,456 บาท
2) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	
- งบกลางรายการเงินสำรองฉุกเฉิน (ตั้งงบไว้ 1,401,107,695 บาท)	401,640,486 บาท
- เงินอุดหนุน	988,000,000 บาท
- งบกลางปี พ.ศ. 2548	4,600,000,000 บาท
รวม	5,989,640,486 บาท
3) กรมทรัพยากรน้ำ	
- งบประมาณประจำปี พ.ศ. 2548	2,068,000,000 บาท
รวม	2,068,000,000 บาท
4) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	
- งบกลาง (มติ คณะรัฐมนตรี 7 ธันวาคม พ.ศ. 2547)	28,000,000 บาท
- งบกลาง (มติ คณะรัฐมนตรี 1 มีนาคม พ.ศ. 2548)	823,000,000 บาท
- งบกลาง (มติ คณะรัฐมนตรี 28 มีนาคม พ.ศ. 2548)	366,000,000 บาท
- งบกลาง (มติ คณะรัฐมนตรี 28 มีนาคม พ.ศ. 2548)	428,000,000 บาท
รวม	1,645,000,000 บาท
5) กรมชลประทาน	
- งบประมาณแก้ไขปัญหาคัดแล้ง	843,343,305 บาท
- งบประมาณ ปี พ.ศ. 2548	1,223,326,100 บาท
รวม	2,066,669,405 บาท
6) กรมพัฒนาที่ดิน	
- งบประมาณ พ.ศ. 2548	1,648,720,500 บาท
รวม	1,648,720,500 บาท
รวมทั้งสิ้น	14,903,761,847 บาท

5.2 กิจกรรม

หน่วยราชการได้ให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำในปี พ.ศ. 2548 ด้วยการดำเนินการให้ความช่วยเหลือรวม 13 กิจกรรม สรุปได้ดังนี้

1.	แจกจ่ายน้ำด้วยรถบรรทุกน้ำ	3,622,884,716	ลิตร
2.	ก่อสร้างจุดจ่ายน้ำ	2,000	แห่ง
3.	ซ่อมถังเก็บน้ำ (คสล.)	12,400	แห่ง
4.	ซ่อมระบบประปา	7,721	แห่ง
5.	ซ่อมเครื่องสูบน้ำบาดาล	9,500	แห่ง
6.	เป่าล้างบ่อน้ำบาดาล	46,095	แห่ง
7.	เจาะบ่อน้ำบาดาล	6,526	บ่อ
8.	ก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน	1,168	แห่ง
9.	ขุดลอกแหล่งน้ำ	5,757	แห่ง
10.	ขุดสระน้ำ	641	แห่ง
(สระน้ำของกรมพัฒนาที่ดิน 92,454 แห่ง ยังไม่มีการดำเนินการ)			
11.	ก่อสร้างท่านบ/ฝาย	11,782	แห่ง
12.	ติดตั้งเครื่องสูบน้ำสู่วไร่นา	32,531	แห่ง
13.	ปฏิบัติการฝนหลวง	6,330	เที่ยวบิน

5.3 ข้อสังเกตจากการศึกษา

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา มีข้อสังเกตจากการศึกษาข้อมูลการให้ความช่วยเหลือประชาชนของหน่วยราชการ ดังนี้

1. การจัดทำงบประมาณมีความผิดปกติ การให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในปี พ.ศ. 2548 มีการใช้งบประมาณรวม 14,903 ล้านบาท เป็นงบประมาณประจำปี 5,928 ล้านบาท และเป็นงบประมาณกลางปี 8,975 ล้านบาท แสดงให้เห็นว่า การจัดทำงบประมาณในการพัฒนาแหล่งน้ำของประเทศไทยมีปัญหา ทำให้หน่วยราชการไม่สามารถตั้งงบประมาณประจำปีตามปกติได้ ส่งผลให้งบประมาณกลางปีมากกว่างบประมาณประจำปี ทั้งที่การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นเรื่องปกติสามารถวางแผนแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบได้ และยังพบว่า การใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำซึ่งตั้งงบประมาณฉุกเฉินไว้ 1,401.1 ล้านบาท ถูกใช้ไปเพียง 401.6 ล้านบาทเท่านั้น

2. ความผิดพลาดจากการเร่งรัดถ่ายโอนภารกิจ การให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ขาดแคลนน้ำล้วนแต่เป็นการกิจด้านการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่ขาดการบำรุงรักษา เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ภัยแล้งขึ้นหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องตรวจพบความเสียหายจึงเข้าดำเนินการ ทั้งที่ภารกิจดังกล่าวได้ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว สาเหตุอาจเกิดจากการเร่งรัดถ่ายโอนภารกิจด้านน้ำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยไม่ได้คำนึงถึงความเป็นจริง ขาดการเตรียมการสร้างองค์กรและบุคลากรไว้รองรับภารกิจ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำที่ถูกต้อง จึงไม่มีการดำเนินการให้ระบบน้ำที่อยู่ในความรับผิดชอบใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มีการบูรณาการการใช้แหล่งน้ำ แต่เดิมโครงการพัฒนาต่างๆ มักจะใช้แหล่งน้ำหลักเพียงแหล่งเดียว และเป็นแหล่งน้ำผิวดิน เมื่อเกิดการขาดแคลนน้ำขึ้นแล้วจึงหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม ขณะนี้เริ่มมีการสร้างเครือข่ายท่อส่งน้ำเพื่อส่งน้ำระหว่างอ่างเก็บน้ำหรือคูน้ำ สังกัดได้จากระบบท่อส่งน้ำของบริษัทจัดการและพัฒนาป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มหาชน) อีกทั้งยังมีการใช้น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดินมากขึ้น สังกัดได้จากรายงานของกรมชลประทานว่า พื้นที่ชลประทานคูน้ำเจ้าพระยาในฤดูแล้งปี พ.ศ. 2548 น้ำจากระบบชลประทานมีจำนวน 6,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ใช้น้ำได้ 3.3 ล้านไร่ แต่ปรากฏว่าพื้นที่ดังกล่าวมีการทำนาได้ถึง 5.18 ล้านไร่ การทำนาที่เกิดขึ้นประมาณ 2 ล้านไร่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่านอกจากชาวนาจะใช้น้ำจากระบบชลประทานแล้วยังมีการใช้น้ำจากแหล่งน้ำอื่นเสริม ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นน้ำบาดาล เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่แหล่งน้ำบาดาลมีศักยภาพสูง สำหรับการแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าการพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เป็นแหล่งน้ำสำรองถึงวันละ 200,000 ลูกบาศก์เมตร

4. มีการนำน้ำบาดาลมาใช้ประโยชน์มากขึ้น การขาดแคลนน้ำจากสถานการณ์ภัยแล้งเกิดจากแหล่งน้ำผิวดินแห้ง ทำให้ผู้เกี่ยวข้องต้องมองหาแหล่งน้ำแหล่งใหม่ ในที่สุดพบว่า บ่อน้ำบาดาลมีความเหมาะสมที่จะใช้แก้ปัญหาได้ เนื่องจากหลังจากการเจาะบ่อน้ำบาดาลเสร็จสามารถใช้น้ำได้ทันทีไม่ต้องรอน้ำฝนในปีต่อไป และน้ำบาดาลยังมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นแหล่งน้ำหลักของระบบประปาชนบท เนื่องจากน้ำบาดาลได้ถูกกรองโดยธรรมชาติมาแล้ว จึงทำให้ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงคุณภาพน้อยกว่าน้ำผิวดิน

5. ประชาชนในเขตชุมชนเมืองไม่มีน้ำประปาใช้ตลอดปี ประชาชนส่วนหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระยองและเมืองพัทยา ไม่มีน้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาคใช้ตลอดทั้งปี โดยจะขาดแคลนน้ำประมาณ 2-3 เดือน ทั้งที่อยู่ในเขตบริการของการประปาส่วนภูมิภาค ประชาชนที่เดือดร้อนได้แก้ปัญหาโดยการใช้น้ำบาดาลจากบ่อน้ำบาดาลระดับตื้น ซึ่งน้ำจะไม่พอใช้ในฤดูแล้ง จากนั้นจะซื้อน้ำจากรถบรรทุกน้ำซึ่งขายในราคา ลูกบาศก์เมตรละ 80-120 บาท เพื่อใช้เป็นน้ำอุปโภค-บริโภค ซึ่งปัญหาดังกล่าว ได้เกิดขึ้นติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาหลายปีโดยไม่มีการแก้ปัญหาจากการประปาส่วนภูมิภาค จากการตรวจสอบข้อมูลพบว่าการประปาส่วนภูมิภาคมีนโยบายที่จะขยายระบบประปาคู่ขนานการจึงไม่มีการขยายการผลิต

6. นิคมอุตสาหกรรมไม่มีแหล่งน้ำสำรองของตนเอง ปัญหาขาดแคลนน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้กระทรวงอุตสาหกรรมสมมติเหตุการณ์ว่า หากโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต้องหยุดการผลิต 26 โรงงาน เพราะขาดแคลนน้ำจะส่งผลให้สูญเสียเงินรายได้จำนวน 130,000 ล้านบาทต่อเดือน เมื่อติดตามเข้าไปดูแหล่งน้ำของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดพบว่า นิคมอุตสาหกรรมใช้น้ำจากระบบท่อส่งน้ำของบริษัทจัดการและพัฒนาป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มหาชน) ไม่มีแหล่งน้ำสำรองของตนเอง และมีความจำเป็นต้องใช้น้ำเป็นจำนวนมาก ขณะที่นิคมอุตสาหกรรมของเอกชนและโรงงานนอกเขตนิคมอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีแหล่งน้ำของตนเอง และเตรียมมาตรการรองรับไว้แล้วจึงไม่ค่อยมีปัญหาเดือดร้อนเท่าไร ดังนั้นโครงการพัฒนาพื้นที่ที่เกิดขึ้นใหม่จะต้องคำนึงถึงแหล่งน้ำหลักและแหล่งน้ำสำรองด้วย

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

การแก้ไขปัญหาภัยแล้งปี พ.ศ.2548 ของรัฐบาลเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า หลังจากได้เกิดการขาดแคลนน้ำขึ้นแล้ว โดยใช้มติคณะรัฐมนตรีจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้ง มีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นศูนย์อำนวยการ หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามศักยภาพของเครื่องจักร งบประมาณ และกำลังคนที่มีอยู่ งบประมาณที่ใช้แก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ ได้จากงบประมาณกลางปีจากมติของคณะรัฐมนตรี เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้นเพราะขาดการวางแผนแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบจากหน่วยงานหลัก ซึ่งมีองค์ความรู้ด้านน้ำในการเป็นผู้รับผิดชอบ ปัญหาการขาดแคลนน้ำของประชาชนจึงเกิดขึ้นวนเวียนเช่นนี้ทุกปีมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่สภาพภูมิอากาศ

ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของประเทศ ตามความเห็นของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา มีดังนี้

1. ควรมีการวางแผนแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำอย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการแก้ปัญหาภัยแล้งที่ผ่านมา เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่ใช่การวางแผนแก้ปัญหาน้ำอย่างเป็นระบบ ทั้งที่ภาวะขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี การซ่อมถังเก็บน้ำของหมู่บ้าน และขุดลอกแหล่งน้ำต่าง ๆ เมื่อเกิดภัยแล้งขึ้นแล้ว ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันทีเพราะจะต้องรอน้ำฝนปีต่อไป การแก้ปัญหาน้ำจึงต้องวางแผนดำเนินการไว้ล่วงหน้า

2. ควรทบทวนแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การแก้ปัญหาภัยแล้งด้วยการพัฒนาและซ่อมบำรุงแหล่งน้ำขนาดเล็กซึ่งเป็นการกักเก็บน้ำที่ทำได้ง่ายกว่า การใช้งบประมาณเพื่อการแก้ปัญหาภัยแล้งยังไม่บรรลุเป้าหมาย เช่น งบกลางรายการเงินสำรองฉุกเฉินขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งตั้งไว้ถึง 1401.1 ล้านบาท แต่สามารถใช้จ่ายได้จริงเพียง 401.6 ล้านบาท แสดงถึงความไม่พร้อมที่เกิดจากการเร่งรัดให้ส่วนราชการถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง ยังไม่มีความพร้อมทั้งด้านองค์กรและบุคลากรในการรองรับภารกิจ จึงเห็นว่ารัฐบาลควรจัดให้มีการทบทวนการถ่ายโอนภารกิจให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในแต่ละพื้นที่และเร่งรัดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับปรุงองค์กรเพื่อรองรับต่อภารกิจดังกล่าวด้วย

3. แนวทางแก้ปัญหาภัยแล้งอย่างสัมฤทธิ์ผล เนื่องจากปัญหาภัยแล้งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี มากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่ความผันแปรของภูมิอากาศ ดังนั้น ควรมีการวางแผนแก้ปัญหาน้ำอย่างเป็นระบบ ดังนี้

3.1. พัฒนาแหล่งน้ำให้ทั่วถึง ทั้งแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก รวมทั้งสระน้ำต่าง ๆ เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำที่สามารถเก็บกักและนำมาใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความแห้งแล้งซ้ำซากทุกปี

3.2. สร้างโครงข่ายน้ำ ควรมีการวางแผนเชื่อมโยงแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เพื่อให้สามารถนำน้ำจากพื้นที่ที่มีฝนตกมากและมีปริมาณน้ำเหลือ ไปยังพื้นที่ขาดแคลนน้ำโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ลุ่มน้ำ

3.3. ควรพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลมาใช้ประโยชน์มากขึ้น พื้นที่ที่มีแหล่งน้ำผิวดินเพียงพอควรรักษาแหล่งน้ำผิวดินเป็นหลัก ส่วนระบบประปาหมู่บ้านควรรักษาแหล่งน้ำหลัก เนื่องจากน้ำบาดาลมีการกรองโดยธรรมชาติจะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการผลิตน้ำประปาและลดภาระการจ่ายน้ำจากแหล่งน้ำผิวดิน แต่ควรมีการวางแผนการใช้แหล่งน้ำบาดาลอย่างยั่งยืนให้เหมาะสมกับศักยภาพของแหล่งน้ำ

3.4. วิธีการจัดสรรน้ำในภาวะวิกฤต ควรวางแผนจัดสรรน้ำที่เหมาะสม โดยในสภาวะปกติสามารถแบ่งปันน้ำให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสิทธิและความต้องการในแต่ละพื้นที่ ส่วนในภาวะวิกฤตควรจะต้องจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำ โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้

3.4.1. น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

3.4.2. น้ำเพื่อการเกษตร

3.4.3. น้ำเพื่อการอุตสาหกรรมและธุรกิจการท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ปริมาณการจัดสรรน้ำให้แก่แต่ละภาคส่วนควรปรับลดให้สอดคล้องกับความจำเป็นและภาวะขาดแคลนน้ำด้วย

4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในพื้นที่อื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2548 การตัดสินใจแก้ปัญหาส่วนใหญ่ เกิดจากการใช้อำนาจรัฐตัดสินใจดำเนินการโดยพลการ ทำให้ถูกประชาชนจำนวนมากต่อต้าน จึงควรปรับปรุงโดยใช้วิธีการทำความเข้าใจกับประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจตั้งแต่ต้น

5. ควรคำนึงถึงสิทธิการใช้น้ำของประชาชนในลุ่มน้ำ การแก้ปัญหาโดยมาตรการต่างๆ เช่น การปิดกั้นลำน้ำเพื่อสูบน้ำไปใช้ยังพื้นที่อื่น ต้องคำนึงถึงสิทธิในการใช้น้ำของเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ และต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศน์จาก น้ำกร่อย เป็นน้ำเค็มจัด ซึ่งเป็นผลเสียแก่สภาพแวดล้อมและการดำรงชีพของประชาชนสองฝั่งลำน้ำเป็นอย่างมาก

6. การพัฒนาอุตสาหกรรมต้องมีความสัมพันธ์กับทรัพยากรน้ำ การเติบโตของอุตสาหกรรมควรมีความสอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรน้ำและการใช้น้ำของทุกภาคส่วน การเพิ่มโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยไม่มีการบริหารจัดการ จะทำให้ความต้องการใช้น้ำของภาคอุตสาหกรรมเพิ่มสูงขึ้นเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การจัดการน้ำของรัฐบาลส่งผลกระทบต่อภาคส่วนอื่น ๆ

7. การประปาส่วนภูมิภาคต้องคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนมากกว่าผลกำไร การพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นตัวอย่างที่ดีที่สะท้อนให้เห็นความล้มเหลวในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนของหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการสร้างระบบสาธารณูปโภค โดยเฉพาะการประปาส่วนภูมิภาค ที่ไม่ดำเนินการขยายระบบประปาเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองโดยคำนึงถึงผลกำไรจากการขายกิจการให้เอกชนโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งที่กิจการของการประปาส่วนภูมิภาคได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ทำให้ไม่มีคู่แข่งในการขายน้ำประปา ดังนั้น จึงถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงที่การประปาส่วนภูมิภาคจะต้องให้บริการน้ำประปาให้ประชาชนมีน้ำอุปโภคบริโภคที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ

8. รัฐบาลควรส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า การที่ภาคอุตสาหกรรมมีความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำมากกว่าทุกภาคส่วน รัฐบาลจึงควรให้ภาคอุตสาหกรรมแบ่งเบาภาระ

การจัดการน้ำจืด เช่น การนำน้ำทิ้งที่ผ่านการใช้แล้วกลับมาใช้งานอื่นๆ (recycle) และแหล่งอุตสาหกรรมที่อยู่ใกล้ทะเล ควรนำระบบผลิตน้ำจืดจากน้ำทะเลมาใช้ในโรงงาน รวมทั้งนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ควรสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสำรองของตนเองเพื่อลดภาระการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำในภาวะวิกฤตอีกทางหนึ่งด้วย โดยรัฐบาลต้องมีมาตรการให้ภาคอุตสาหกรรมใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า และมีมาตรการคืนกำไรให้แก่สังคมด้วย

9. จัดตั้งกระทรวงน้ำ การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำเป็นเรื่องที่ต้องใช้องค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และเอกภาพในการดำเนินการ การที่ส่วนราชการที่ปฏิบัติการกิจด้านน้ำกระจายอยู่หลายกระทรวงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ สิ้นเปลืองงบประมาณ จึงควรที่จะรวบรวมให้หน่วยงานภาครัฐซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการดำเนินการด้านน้ำทั้งหมดไว้ในกระทรวงเดียวกันเพื่อให้ เป็นผู้พิจารณาศึกษา กำหนดแผนและก่อสร้างแหล่งน้ำ สำหรับการบริหารจัดการแหล่งน้ำในแต่ละพื้นที่ให้เป็นไปอย่างถูกหลักวิชาการ ควรเป็นหน้าที่ของส่วนราชการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากสามารถอำนวยความสะดวกในการแบ่งสรรน้ำให้แก่ภาคส่วนต่างๆ ได้ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ตั้งแต่ต้น แต่ยังไม่ควรมอบงานทั้งหมดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการ เนื่องจากอาจเกิดข้อขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำระหว่างพื้นที่ได้ ดังนั้น การจัดตั้งกระทรวงน้ำ จึงมีความจำเป็น เพราะนอกจากภารกิจการแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำแล้ว ต้องให้กระทรวงดังกล่าวรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาอุทกภัย และคุณภาพน้ำให้มีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ

.....

ภาคผนวก ก

คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ และคณะทำงาน

คำสั่ง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ที่ ๒๔/๒๕๔๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการติดตามผลการแก้ปัญหาภัยแล้ง

ตามที่ได้เกิดสถานการณ์ภัยแล้งขึ้นในทุกภาคของประเทศไทยตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา และเกิดปัญหาฝนหยุดตกเร็วกว่าปกติ ทำให้เกิดสถานการณ์ความแห้งแล้งก่อนเวลาอันควร ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อพื้นที่เกษตรกรรมอย่างรุนแรงและเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค อีกทั้งยังขยายวงกว้างออกไปอย่างต่อเนื่อง หน่วยราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก้ไขปัญหาตามศักยภาพเท่าที่มีอยู่ แต่ยังไม่ประสบผลเท่าที่ควร จนกระทั่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เรื่อง การแก้ไขปัญหาหมู่บ้านภัยแล้งเป็นกรณีเร่งด่วนนั้น แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลได้รับทราบปัญหาและสนใจแก้ไขปัญหาภัยแล้ง แต่เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนน้ำเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ความรุนแรงของปัญหาขึ้นอยู่กับปริมาณของน้ำฝน การแก้ไขปัญหา มักจะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า พื้นที่ที่ประสบปัญหาจะเป็นพื้นที่เดิม เมื่อเกิดปัญหาภัยแล้งจึงจะมีรถบรรทุกน้ำเข้าไปแจกจ่ายน้ำ ซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้ระดับหนึ่ง แต่ขาดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาและสูญเสียงบประมาณจำนวนมากทุกปีจากการแจกจ่ายน้ำเพราะขาดการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและบูรณาการ

ดังนั้น คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จึงเห็นควรศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาภัยแล้งของหน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดทำเป็นรายงานการศึกษาผลกระทบของปัญหาภัยแล้งของประเทศ เพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นและแนวทางการแก้ไขปัญหายั่งยืนต่อไป ซึ่งในคราวประชุมคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ประชุมได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อดำเนินการติดตามผลการแก้ปัญหาภัยแล้ง โดยให้คณะอนุกรรมการคณะนี้ประกอบด้วยกรรมการและบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นายอำนาจ เขียรประมุข	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายจำเริญ จิตรธร	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายวีระพล วัชรประทีป	เป็นอนุกรรมการ
๔. นายปราโมทย์ ไม้กลัด	เป็นอนุกรรมการ
๕. นายสมบูรณ์ ทองบุราณ	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายสุรชัย หมิ่นสังข์	เป็นอนุกรรมการ

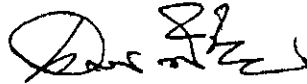

๒๙. นายพานิชย์ ยศบัญญัติ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๓๐. นายปิยรัตน์ สุขวรรณ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๓๑. ดร. ชาดรี ประชาพิพัฒน์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๓๒. นายวิเศษ แสงกาญจนวนิช	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการฯ ศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาภัยแล้งแล้วให้รายงานผลการ
พิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(นายนิววัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

คำสั่ง

คณะอนุกรรมการติดตามผลการแก้ไขปัญหาค้าปลีก

ที่ ๒/๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานการติดตามผลการแก้ไขปัญหาค้าปลีก

อาศัยมติของคณะอนุกรรมการติดตามผลการแก้ไขปัญหาค้าปลีก เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อดำเนินการจัดทำรายงานการติดตามผลการแก้ไขปัญหาค้าปลีก โดยคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายอดิษฐ์ จารุรัตน์	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. นายสุรชัย หมิ่นสังข์	เป็นคณะกรรมการ
๓. นางสาวเกสิดฟ้า มุสิกวัน	เป็นคณะกรรมการ
๔. นางสาวศศิภัค โดยพินิจ	เป็นคณะกรรมการ
๕. นายวินัย สามารถ	เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดทำรายงานการติดตามผลการแก้ไขปัญหาค้าปลีก แล้วให้รายงานผลการจัดทำรายงานดังกล่าวเสนอต่อคณะอนุกรรมการติดตามผลการแก้ไขปัญหาค้าปลีก ต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายอำนาจ เขียรประมุข)

ประธานคณะอนุกรรมการติดตามผลการแก้ไขปัญหาค้าปลีก

คำสั่ง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ที่ ๓๑/๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งประธานคณะกรรมการติดตามผลการแก้ปัญหาภัยแล้ง

ตามที่ได้มีคำสั่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ที่ ๒๕/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการแก้ปัญหาภัยแล้ง แล้วนั้น เนื่องจากนายอำนาจ เขียรประมุข ประธานคณะกรรมการติดตามผลการแก้ปัญหาภัยแล้ง ได้ถึงแก่อนิจกรรม ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ จึงแต่งตั้งให้นายปราโมทย์ ไหม้กลัด เป็นประธานคณะกรรมการติดตามผลการแก้ปัญหาภัยแล้ง

ฉะนั้น อาศัยมติของคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงมีมติแต่งตั้งให้บุคคลดังกล่าวเป็นประธานคณะกรรมการฯ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายนิวัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

คำสั่ง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ที่ ๓/๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการแก้ปัญหาภัยแล้ง
ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๘๒ วรรคสี่ และข้อ ๘๓ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จึงมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อติดตามผลการแก้ปัญหาภัยแล้ง ซึ่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ประกอบด้วย

๑. นายปราโมทย์ ไม้กลัด	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. นายจำเริญ จิตรธร	เป็นรองประธานคณะกรรมการ
๓. นายวิระพล วัชรประทีป	เป็นรองประธานคณะกรรมการ
๔. นายสมบูรณ์ ทองบุราณ	เป็นอนุกรรมการ
๕. นายสุรชัย หมิ่นสังข์	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายสุทธิพงษ์ คุณทอง	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายกฤษฎา สุทธิพิศาล	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายอดิศักดิ์ จารูรัตน์	เป็นอนุกรรมการ
๙. นายชัยวัฒน์ ปรีชาวิทย์	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นายวินัย สามารถ	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

ทั้งนี้ ให้มีคณะที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประกอบด้วย

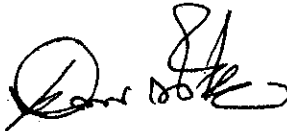
๑. นายนิวัฒน์ พันธุ์	เป็นประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายเกษม ชัยสิทธิ์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๓. นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๔. นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๕. นางพรหมจารี รัตน์เศรษฐ์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๖. นายพนัส ทศนียนานท์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๗. นายสุรียน ภูมิรัตนประพิณ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายสมัย ชมแสน	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. นายอนันต์ ผลอำนาจ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑๐. นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี
๑๑. นายโอภาส ร่องเงิน
๑๒. นายเกษม สุวัฒน์
๑๓. นางสาวเกตุฉวี มุสิกวัน
๑๔. นางสาวศศิภัค โดยพิณิจ
๑๕. นางโฉมเฉลา พงษ์พัฒน์ศิริ
๑๖. นายพรรณไทย ไทยชน
๑๗. นายสมเกียรติ ถนนอมกิติ
๑๘. นางสาววาสนา ศุกระศร
๑๙. นายธนิศ บุญรอด
๒๐. ดร. ยุทธิ สาริกะภูติ
๒๑. ดร. อรสา ไทยนันท์
๒๒. นายสามารถ ไทยนันท์
๒๓. นายวิเศษ ประเสริฐ
๒๔. นายทรงศักดิ์ วงศ์ภูมิวัฒน์
๒๕. นายเอกราช วิสารทสกุล
๒๖. นายอำนาจ จำปาทอง
๒๗. นางฉวีวรรณ คำพา
๒๘. นายพานิชย์ ยศปัญญา
๒๙. นายปิยรัตน์ ศุภวรรณ
๓๐. ดร. ชาตรี ประชาพิพัฒน์
๓๑. นายวิเศษ แสงกาญจน์วนิช

เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
 เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

ให้คณะอนุกรรมการฯ และที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา
 ศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง แล้วรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมการฯ ต่อไป
 ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

(นายนิวัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

ภาคผนวก ข

หนังสือร้องเรียนถึงคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับปัญหาภัยแล้ง

ดำเนินการ	รับที่ 16, 2548
วันที่ 4, 10, 2548	
เวลา 9.20	
ตั้ง 10/25	

ที่ ขบ 0009/ 3411

ศาลากลางจังหวัดชลบุรี

ถนนมนตรี เลวี่ ขบ 20000

1 มีนาคม 2548

159

เรื่อง การช่วยเหลือเกษตรกรภาวะฝนแล้ง

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สรุปพื้นที่การเกษตรและผลผลิตเฉลี่ยของพืช จำนวน 1 ชุด

ด้วยในขณะนี้พื้นที่เขตภาคตะวันออก โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรี ได้เกิดภาวะความแห้งแล้งขึ้น ฝนไม่ตกติดต่อกันมานานกว่า 5 เดือนแล้ว ส่งผลทำให้ปริมาณน้ำที่เกษตรกรเก็บกักไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้งมีไม่เพียงพอ ทำให้พืชผลของเกษตรกรได้รับความเสียหาย ในพื้นที่หลาย ๆ อำเภอของจังหวัดชลบุรี ซึ่งจังหวัดชลบุรี ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยแล้งไปแล้ว ส่วนหนึ่ง รวม 5 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 46 ตำบล 327 หมู่บ้าน เกษตรกร 5,512 ครอบครัว เป็นพื้นที่ทั้งหมด 120,974 ไร่ และในช่วงนี้หากฝนยังไม่ตก ก็จะทำให้พืชผลทางการเกษตร จำพวกมันสำปะหลัง อ้อยตอและอ้อยที่ปลูกใหม่ เสียหายทั้งหมด และสับปะรด มีพื้นที่ปลูกทั้งหมด 78,130 ไร่ เกิดแคระแกรน คาดว่าผลผลิตลดลง 50 % และสับปะรดอายุ 1-3 เดือน จะเสียหายประมาณ 30 % ของพื้นที่ทั้งหมด

จังหวัดชลบุรี จึงใคร่ขอให้ท่านประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา ประสานงานกับหน่วยงานทำฝนหลวง เพื่อดำเนินการจัดทำฝนเทียม เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี และจังหวัดใกล้เคียงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุพจน์ แสงประทุม)
 เกษตรจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
 ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

โทร 0-3827-8187

โทรสาร 0-3828-7521

อนุมัติการขึ้นบัญชีไป
สำนักคณะกรรมการ
วันที่ 256, 2554
วันที่ 01, 10, 2554
เวลา 10.054
ถึง 1000

ที่ตร 71203/77

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่

ถนนปัทมานนท์ ตำบลแกใหญ่ อำเภอเมือง,
จังหวัดสุรินทร์ 32000

18 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สนับสนุนงบประมาณก่อสร้างประปาหมู่บ้าน

เรียน ท่าน ส.ว. อำนาจ เขียวประมุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย แผนผังสถานที่ก่อสร้างฯ โดยสังเขป จำนวน 4 ชุด

เนื่องด้วยราษฎรในหมู่ที่ 4 บ้านตะคร้อ, หมู่ที่ 5 บ้านตระแบกน้อย, หมู่ที่ 6 บ้านนาภา หมู่ที่ 7 บ้านทอง
ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ ได้ขาดแคลนน้ำบริโภคและอุปโภคต่างหนัก
และน้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติมีไม่เพียงพอ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่จึงงบประมาณไม่เพียงพอที่จะ
ทำการก่อสร้างประปาหมู่บ้านได้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านช่วยสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างประ
ปา ดังกล่าว หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกาศิต จันทน์หอม)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ ปฏิบัติราชการแทน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่

ส่วนโยธา

องค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่

โทร 044 - 518212

ที่ ตจ 72301 /122

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล

หมู่ที่ 5 ตำบล อำเภอดงระ

จังหวัดสุรินทร์ 32150

1 เมษายน 2548

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
สำนักกรรมการ
วันที่ ๓๖ / ๒๕๔๘
วันที่ ๒๖ / ๒๕๔๘
เวลา ๑๖.๐๐
ส่ง

เรื่อง เสนอโครงการแก้ปัญหาภัยแล้งและโครงการให้ความเดือดร้อนของประชาชน
เรียน นายอำเภอ เขียวประมุข สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการแก้ปัญหาภัยแล้ง และโครงการให้ความเดือดร้อนของประชาชน จำนวน 7 ชุด

ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนจำนวน 12 หมู่บ้านประชากร
จำนวน 7,796 คน จำนวน 1,766 หลังคาเรือน ว่าคนเดือดร้อนเกี่ยวกับน้ำที่อุปโภคบริโภค ไม่มีน้ำใช้ทำการ
เกษตรกรรม ตลอดจนไม่มีหนังสือเอกสารสิทธิ์เพื่อแปลงที่ดิน ทรัพย์สินเป็นทุนตามนโยบายของรัฐบาล จึงทำให้ประชาชน
มีความเดือดร้อนอย่างมาก ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาให้ได้อย่างสมบูรณ์
เนื่องจากงบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอ ในการแก้ปัญหาภัยแล้งและปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว

ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล จึงขอความกรุณาจากสมาชิกวุฒิสภา อำเภอ เขียวประมุข ได้
กรุณาประสานโครงการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำให้ประชาชนอย่างเร่งด่วนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ ไปขอพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายถนัด ห้วยพิศไชย)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ตรวจ หมู่ที่ 1
ตำบลตรวจ กิ่งอำเภอศรีณรงค์
จังหวัดสุรินทร์ 32150

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
สำนักกรรมการ
รับที่ ๑๑๐ / ๒๕๕๘
วันที่ ๒๖ / ๑๖ / ๒๕๕๘
เวลา ๒๖.๐๐ น.
ส่ง ๑๐๗๕

16 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอรับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างประปาหมู่บ้านขนาดใหญ่ (แหล่งน้ำผิวดิน)

เรียน ส.ว. อานาจ เขียวประมุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ข้อมูลโครงการที่ขอรับการสนับสนุน จำนวน 2 ชุด

บ้านตรวจ หมู่ที่ 1 และบ้านตรวจ หมู่ที่ 15 ตำบลตรวจ กิ่งอำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ มีประชากรจำนวน 3,725 คน จำนวน 395 ครัวเรือน ได้รับความเดือดร้อน น้ำอุปโภคและบริโภค มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว บ้านตรวจหมู่ที่ 1 และบ้านตรวจ หมู่ที่ 15 จึงขอรับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างประปาหมู่บ้านขนาดใหญ่ (แหล่งน้ำผิวดิน) จำนวน 1 แห่ง ตามรายละเอียดที่ได้แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายทองสุข บุญเต็ม)

ผู้ใหญ่บ้านตรวจ หมู่ที่ 1

ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลตาอ้ออง
อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000

18 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ประปาหมู่บ้าน

เรียน สว.อำนาจ เขียวประมุข

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาโครงการ จำนวน 1 ชุด
2. สำเนานันทนาการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วยสภาวะภัยแล้งในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านขาง หมู่ที่ 3 ต.ตาอ้ออง อ.เมืองสุรินทร์ ได้ประสบกับความขาดแคลนน้ำดื่ม - น้ำใช้ ทางคณะกรรมการหมู่บ้านจึงมีมติในที่ประชุม เห็นควรขอความช่วยเหลือมาจัดทำดำเนินการแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว ดังนี้

1. ขอบความอนุเคราะห์ในการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลเพื่อหาแหล่งน้ำ
2. ขอบความอนุเคราะห์วัสดุ - อุปกรณ์ ในการสูบน้ำ และจ่ายน้ำไปยังหมู่บ้านเพื่อเป็นระบบประปาของหมู่บ้านที่มีมาตรฐานและเพียงพอกับความต้องการ

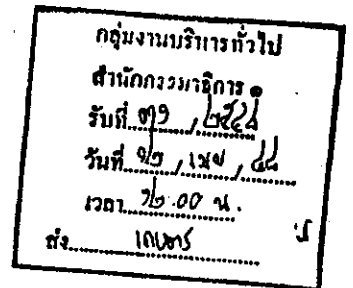
ทั้งนี้ทางคณะกรรมการใคร่ขอความอนุเคราะห์มายังท่านได้ช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนโดยเร่งด่วน หวังว่าคงจะได้รับขอบความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และต้องขอกราบขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมบัติ ประดับ)

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลตาอ้ออง

ที่ พิเศษ / 2548

องค์การบริหารส่วนตำบลตาอ้อ
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

13 มีนาคม 2548

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
สำนักกรรมการ
วันที่ 13 / 3 / 2548
วันที่ 13 / 3 / 2548
เวลา 9.00 น.
ส่ง เกษาร์

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ขุดลอกหนองเสม็ด

เรียน สมาชิกวุฒิสภาท่านอำนาจ เทียรประมุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.แบบสำรวจแหล่งน้ำในตำบลตาอ้อ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลตาอ้อ ตำบลตาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ได้รับผลกระทบภัยแล้งเป็นประจำทุกปี ประชาชนในเขตบ้านแสงทรัพย์ บ้านแสงตะวัน บ้านไฉ่ฆ้อง บ้านโนนจิก และบ้านกาเกาะ ขาดแหล่งน้ำสะอาดบริโภคและอุปโภคในฤดูแล้ง องค์การบริหารส่วนตำบลตาอ้อ พยายามแก้ปัญหาภัยแล้งทุกปี เพื่อให้การแก้ปัญหาภัยแล้งได้บรรเทา จึงเสนอให้ท่านได้ช่วยผลักดันขุดลอกแหล่งน้ำสะอาดหนองเสม็ด จำนวน 19 ไร่ 31 ตารางวา เพื่อยืนยันว่าประชาชนในเขตตำบลตาอ้อได้รับผลกระทบจริง จึงลงชื่อดังที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อให้ท่านได้โปรดพิจารณาผลักดันต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ก. ๒๕๔

(นายทนาย ประดับ)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตาอ้อ

[Handwritten signature]

[แบบสำรวจ] ๑๐๗ ๕๖๖
 ผู้ให้ข้อมูล: หม่อมหม่อมแก้ว II
 ๗ ๑๕๗ มิวส ๑๐๗ ๕๖๖
 พ.ช. ผู้ให้ข้อมูล II
 (ทนายทนาย) ๑๐๗ ๕๖๖
 ร.ก. ๑๐๗ ๕๖๖

(ทนายทนาย) ๑๐๗ ๕๖๖
 พ.ช. ๑๐๗ ๕๖๖
 (ทนายทนาย) ๑๐๗ ๕๖๖
 ร.ก. ๑๐๗ ๕๖๖

บ้านดินแดง หมู่ที่ 5, 13

ต.หนองบัวบาน อ.รัตนบุรี ข. สุรินทร์

16 เมษายน 2548

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
สำนักการรวมกิจการ ๑
วันที่ ๒๔.๕.๒๕๔๘
วันที่ 18/๒๘/๒๕๔๐
เวลา ๙.๕๐ น.
ถึง ๑๐๐๕

เรื่อง ขอความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาภัยแล้ง

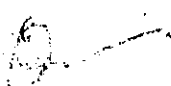
เรียน ท่าน ต.อ.อำนาจ เขียวประมุข

เรื่องช่วยราษฎร บ้านดินแดง หมู่ที่ 5, 13 ตำบลหนองบัวบาน อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

จำนวน 251 ครัวเรือน มีราษฎรจำนวน 1,572 คน กำลังประสบปัญหาจากภาวะภัยแล้ง และได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมากในเรื่องน้ำดื่มและน้ำใช้ ชาวบ้านต้องร่อนน้ำดื่มมาใช้กันแทบทุกครอบครัว น้ำดื่มก็ค่อนข้างสะอาดจากการรูดอกดินในทุ่งนา ซึ่งไม่พอเพียงเพราะปล่อยน้ำดื่มนี้มาใช้จนหมดเกือบหมด ชาวบ้านต้องขึ้นคันคันลำห้วยขึ้นเกือบร้อยคันออกไปซื้อน้ำดื่มที่รถบรรทุกน้ำมาไว้ดื่มกิน บางวันไม่พอน้ำดื่ม น้ำไปบอกลาที่ชาวบ้านพากันเจาะเพื่อใช้ปลูกข้าวเรือนเกือบ 90 ไร่เศษ ไม่สามารถรดน้ำขึ้นมาใช้ในการอาบหรือซักเสื้อผ้าได้ บางครอบครัวต้องพากันเอารถไปซื้อน้ำในหนองน้ำสาธารณะของหมู่บ้านซึ่งไม่สะอาดและระยะทางไกลไปไร่อาบ ไร่ใช้ และรดพืชผักสวนครัว ทำให้ราษฎรประสบภาวะเดือดร้อนเป็นอย่างมาก

ชาวบ้านดินแดงทั้ง 2 หมู่บ้าน จึงใคร่ขอความช่วยเหลือจากท่าน ต.อ.อำนาจ เขียวประมุข ได้โปรดนำปัญหาความเดือดร้อนเรื่องภัยแล้งของราษฎรทั้ง 2 หมู่บ้านนี้เข้าเสนอต่อรัฐบาลเพื่อพิจารณาหาหนทางช่วยเหลือให้ราษฎรได้รับบรรเทาความเดือดร้อนต่อไป โดยแนวทางแก้ปัญหาเรื่องภัยแล้งที่ชาวบ้านดินแดงอยากจะทำขึ้นให้ท่าน ได้มีแผนขอต่อรัฐบาล คือ ประสานงานขอเงินช่วยเหลือจากทางราชการเพื่อช่วยเหลือปัญหาเรื่องน้ำในหมู่บ้านได้ คือ ขุดลอกบึงประปาในหมู่บ้าน เนื่องจากบ้านดินแดง มีหนองน้ำสาธารณะประปาอยู่ติดกับหมู่บ้าน ซึ่งสามารถขุดลอกบึงนี้ได้ตลอดปีไม่เลยแห้ง หนองน้ำนี้มีเนื้อที่ 25 ไร่ มีความลึก 4 เมตร ซึ่งเป็นหนองน้ำเก่าแก่ของหมู่บ้าน โดยกรมประมง ได้ทำการขุดลอกไว้เมื่อ 5 ปีที่แล้ว แต่ราษฎรในหมู่บ้านไม่สามารถที่จะนำน้ำไปใช้รดน้ำในไร่ได้เกิดประปาประปาไม่มาก นอกจากจะใช้ประปาจากการใช้รถบรรทุกน้ำมาบรรทุกไปรดน้ำประปาขึ้นไร่ในหมู่บ้านจะมีประปาประปามากที่สุดในการช่วยเหลือปัญหาความเดือดร้อนให้กับราษฎรได้มีน้ำดื่ม น้ำใช้อย่างพอเพียง จึงขอความช่วยเหลือให้ท่าน ต.อ. ได้พิจารณากรณีเสนอต่อรัฐบาล เพื่อโครงการประปาประปาของหมู่บ้าน ซึ่งขอความเห็นปัญหาเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ได้อย่างถาวรและตลอดไป

หวังว่า จะได้รับความช่วยเหลือจากท่าน และขอความขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงจาก ชาวบ้านดินแดง

 (นายสุธา อินททอง)
 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5

(ลงชื่อ)
 (นายสุธา อินททอง)
 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5

192

ที่ สร 77701/275

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลจรัส
อำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์ 32230

25 พฤษภาคม 2548

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
สำนักกรรมกริการ
รับที่ 405/2548
วันที่ 31 พ.ค. 2548
เวลา 9.15 น.
ส่ง 6 กบจ.ร

เรื่อง ขอบความสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานโครงการ

เรียน สว. อำนาง เทียนประมุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. โครงการขุดลอกหนองน้ำบ้านสะพาน	จำนวน	1	ชุด
	2. โครงการวางท่อส่งน้ำจากน้ำซับถึงบ้านโอทะเลัน	จำนวน	1	ชุด

ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลจรัส ได้ดำเนินการโครงการขุดลอกหนองน้ำบ้านสะพาน และโครงการวางท่อส่งน้ำจากน้ำซับถึงบ้านโอทะเลัน แต่เนื่องจากยังขาดงบประมาณ ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวได้

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว เป็นไปด้วยความเรียบร้อย องค์การบริหารส่วนตำบลจรัส จึงขอความสนับสนุนงบประมาณโครงการมายังหน่วยงานของท่าน รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอินตา สิงาม)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจรัส

ส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลจรัส

โทร.0-4450-4431

ชาวเนินพระ มบคตทุกและพื้นที่ใกล้เคียง

11 สิงหาคม 2548

เรื่อง ขอคัดค้านการใช้น้ำจากคลองน้ำหูเพื่อการใช้ในภาคอุตสาหกรรม

เรียน คณะกรรมการเกษตรและสหกรณ์ **อุบลราชธานี**

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
สำนักกรรมการ
วันที่ 16/8/48
วันที่ 16/8/05
เวลา 9.00 น
ที่ 16/8/05

ตามที่ภาครัฐบาลได้มีนโยบายที่จะแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำของภาคอุตสาหกรรม โดยการนำน้ำจากคลองน้ำหู ไปใช้แทนน้ำในภาคอุตสาหกรรมโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อชุมชน

ประชาชนชาวเนินพระ มบคตทุกและพื้นที่ใกล้เคียง ได้มีมติร่วมกันขอคัดค้านการนำน้ำจากคลองน้ำหู ซึ่งเป็นแหล่งน้ำของชาวบ้านที่ใช้ในภาคการเกษตร และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา น้ำจืดมาสูบน้ำไปใช้ในภาคอุตสาหกรรม

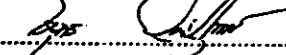
โดยในภาวะปัจจุบันแหล่งน้ำจากคลองน้ำหูดังกล่าวก็อยู่ในระดับที่แทบจะไม่พอเพียงอยู่แล้วในบางฤดูซึ่งหากภาครัฐยังจะแก้ปัญหาของภาคอุตสาหกรรมที่ขาดแคลนน้ำโดยการนำน้ำจากคลองน้ำหูไปทดแทนภาคอุตสาหกรรมประชาชนในเขตเนินพระ มบคตทุกไม่เห็นด้วยที่ทางราชการจะนำน้ำของภาคเกษตรกรรมไปใช้ในภาคอุตสาหกรรมและยืนยันจะขอคัดค้านอย่างถึงที่สุด

ท้ายนี้ชาวเนินพระ มบคตทุกและพื้นที่ใกล้เคียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคณะกรรมการเกษตรและสหกรณ์สภาผู้แทนราษฎรจะแก้ปัญหาของภาคอุตสาหกรรมที่ขาดแคลนน้ำโดยการไม่นำน้ำของคลองน้ำหูไปใช้เพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำของประชาชน ไม่ให้เดือดร้อน ชาวเนินพระ มบคตทุกและพื้นที่ใกล้เคียงขอเรียกร้องดังนี้

1. ขอให้ยุติการก่อสร้างแนวท่อส่งน้ำจากคลองน้ำหูเข้าเขตนครอุตสาหกรรมโดยทันที
2. ขอให้รื้อถอนท่อน้ำออกไปจากคลองน้ำหูโดยเร่งด่วนภายใน 7 วัน

ขอแสดงความนับถือ

ติดต่อกลับ 03-0362719

ลงชื่อ

นายรัชบุทร วงศ์ฤชรงค์

(นายรัชบุทร วงศ์ฤชรงค์)

เลขาธิการชมรมกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองมบคตทุก

ลงชื่อ

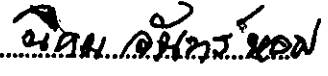
(นายเจริญ เดชคุ้ม)

ประธานชุมชนเกาะกก-หนองแดงเม

ลงชื่อ

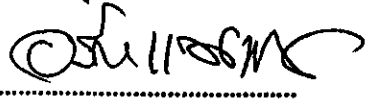
(นายสมบัติ พงษ์พันธุ์)

ประธานชุมชนหนองน้ำเย็น

ลงชื่อ

(นายนิคม จันทร์หอม)

ประธานชุมชนคลองน้ำหู

ลงชื่อ

(นายสวน วงษ์เนิน)

ประธานชุมชนกรอกขาชา

8 สิงหาคม 2548

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
สำนักกรรมการธิการ
วันที่ 19, 1948
วันที่ 16, 1956
เวลา 9.00 น.
ถึง โสภณ

เรื่อง ขอบความเป็นธรรม

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรสมาชิกวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. ชื่อเรียกร่องของราษฎรในพื้นที่ 3 อำเภอ	จำนวน 1 แผ่น
	2. แผนที่ประกอบชื่อเรียกร่อง	จำนวน 1 แผ่น
	3. แผนการแก้ไขปัญหากลากตะวันออก (จังหวัดระยอง)	จำนวน 1 ชุด

ด้วยราษฎรในเขตพื้นที่อำเภอแกลง อ.วังจันทร์ กิ่ง อ.เขาชะเมา กำลังประสบกับความเดือดร้อนจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยบริษัท อีสวอเตอร์ จำกัด (มหาชน) และกรมชลประทานได้วางแผนการนำน้ำจากโครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์ ความจุน้ำประมาณ 248 ล้าน ม.³ ซึ่งโครงการดังกล่าวพวกกระผมซึ่งเป็นคนของกลุ่มน้ำประแสร์ทั้ง 3 อำเภอ ไม่มีสิทธิ์ที่จะร่วมตัดสินใจแต่อย่างใด ทั้งที่โครงการดังกล่าวราษฎรได้เสียสละที่ดินให้กรมชลประทานได้ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำประแสร์ เพื่อหวังจะนำน้ำไปช่วยเกษตรกรชาวสวนผลไม้ซึ่งมีความยากจนในเขตพื้นที่ 3 อำเภอ

จึงเรียนมาเพื่อขอรับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือหรือหาทางจัดสรรน้ำให้กับเกษตรกรผู้ยากจนในกลุ่มน้ำประแสร์แห่งนี้ก่อนตามชื่อเรียกร่อง ดังนี้

1. ต้องให้เกษตรกรในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ทุกกลุ่มน้ำหรือลำคลองย่อยทุกหมู่บ้านก่อน

1.1 โครงการก่อสร้างท่อส่งน้ำระยะทางประมาณ 5 กม. จากอ่างเก็บน้ำประแสร์ ถึงคลองโพธิ์บริเวณบ้านมะเดื่อ ต.เจ้าน้อย

สาเหตุที่จำเป็นต้องนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ไปลงคลองโพธิ์ เนื่องจากลำน้ำคลองโพธิ์เป็นลำธารหลักของ กิ่ง อ.เขาชะเมา ซึ่งมีต้นน้ำอยู่บริเวณเขาปลายคลองโพธิ์, คลองยางเอน ซึ่งในแต่ละปีน้ำจะแห้งตลอดทั้งคลอง เกษตรกรประมาณ 20,000 คนของกิ่ง อ.เขาชะเมา ที่เพาะปลูกสวนผลไม้เป็นอาชีพหลักประสบความขาดแคลนน้ำและความยากจนมาเกือบทุกปี ถึงแม้กรมชลประทานจะมีโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำที่บริเวณบ้านสี่แยกพัฒนาที่ตามแต่คงเป็นโครงการระยะยาว เนื่องจากอยู่ระหว่างสำรวจความเป็นไปได้ของโครงการเท่านั้น และยังไม่ทราบว่าจะดำเนินการเมื่อไร พวกกระผมจึงเห็นควรเสนอโครงการวางท่อผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ไปบ้านมะเดื่อ ต.เจ้าน้อย ระยะทางประมาณ 4-5 กม. เพื่อผันน้ำไปลงคลองโพธิ์ จะสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง ระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน ได้เป็นอย่างดี ซึ่งถ้าหาก

กรมชลประทานสามารถสร้างอ่างเก็บน้ำที่บริเวณสี่แยกพัฒนาได้จริง ท่อส่งน้ำตัวนี้จะเป็นตัวเสริมน้ำต้นทุนให้ ล่าคลองโพธิ์เมื่อขาดแคลนน้ำได้อีกในอนาคต

1.2 โครงการวางท่อส่งน้ำจากคลองวังหว่าไปคลองสองสลึง และจากคลองสองสลึงไปคลอง ทุเรียน

โครงการดังกล่าวทั้ง 2 โครงการนี้ เกษตรกรในพื้นที่อ.แก่งคันตะวันตกของกลุ่มน้ำประแสร์ ได้แก่ ค.วังหว่าบางส่วน ค.ห้วยยาง ค.เนินขี้ ค.สองสลึง ค.ซากพง และ ค.กรำ รวม 6 ตำบล ซึ่งเป็น เกษตรกรชาวสวนผลไม้หลายหมื่นคน พื้นที่หลายพันไร่ จะได้น้ำต้นทุนจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ ซึ่งล่าคลอง ดังกล่าวในแต่ละปีในช่วงฤดูแล้งจะประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อทำสวนผลไม้เป็นอย่างมาก และก่อให้เกิดการเป็นหนี้เป็นสินนอกระบบคิดตามมา ซึ่งถ้าหากสามารถผันน้ำต่อจากคลองวังหว่าซึ่งกรมชลประทานได้ วางท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์มาลงแล้วจะยังประโยชน์ให้กับเกษตรกรใน 6 ตำบลของ อ.แก่งคัน เป็น อย่างมาก

1.3 โครงการวางท่อส่งน้ำจากไร่ก้านสาครถึงบ้านคลองสะพาน

เนื่องจากพื้นที่บริเวณ ค.ป่าขุบใน ค.ชุมแสงบางส่วน ในฤดูแล้งมักขาดแคลนน้ำเพื่อ การเกษตร หากได้ดำเนินการวางท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ — บ้านคลองสะพานได้แล้ว จะสามารถส่ง น้ำเข้าพื้นที่เพาะปลูกใน ค.ป่าขุบใน และ ค.ชุมแสงทั้งตำบล

2. ต้องให้มีคณะกรรมการภาคประชาชนเข้ามาร่วมจัดสรรน้ำให้กับ บริษัท อีสวอเตอร์ จำกัด (มหาชน) (ประชาชน + ชลประทาน + บ.อีสวอเตอร์)

เนื่องจากโครงการนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำดอกกรายไปใช้ในนิคมอุตสาหกรรมของ บริษัท อีสวอเตอร์ ไม่มีการคำนวณน้ำต้นทุนกับปริมาณน้ำที่ใช้ในแต่ละวันของบริษัทต่าง ๆ ในนิคมอุตสาหกรรม กล่าวคือ บริษัทฯ จะขายน้ำให้ได้เงินมาอย่างเดียว ไม่คำนึงถึงว่าน้ำจะพอหรือไม่เนื่องจากมีผลตอบแทนสูงใน ราคา ๓๑.๕๐ บาท ก่อให้เกิดการขาดแคลนน้ำอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เนื่องมาจากการไม่มีส่วนร่วมของภาค ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของลุ่มน้ำระยอง ฉะนั้น เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์เหมือนกับลุ่มน้ำระยอง ราษฎรลุ่มน้ำ ประแสร์แห่งนี้จึงขอเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรน้ำให้ภาคอุตสาหกรรม หากมีน้ำส่วนเกินจริง แต่ทั้งนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเสนอข้อที่ 1 ก่อน นั่นคือ ต้องให้คนลุ่มน้ำประแสร์ได้ใช้และตัดสินใจก่อน

3. ผลกำไรจากการขายน้ำให้คืนให้กับท้องถิ่นที่อยู่ในเขต 3 อำเภอ ตามความเหมาะสม เพื่อนำ มาพัฒนาท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากผลกำไรจากการขายน้ำของบริษัท อีสวอเตอร์ อย่างมากมายมหาศาลในช่วง 10 กว่าปีที่ ผ่านมา บริษัทฯ ไม่เคยคืนผลกำไรทางสังคมให้กับคนลุ่มน้ำระยองแม้แต่น้อย จากเหตุการณ์ดังกล่าวคนลุ่มน้ำ ประแสร์ จึงเสนอขอส่วนแบ่งของการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คืนให้กับสังคมของคนลุ่มน้ำประแสร์ ตามความเหมาะสมหากมีน้ำส่วนเกินจริง

คณะกรรมการพัฒนาชุมชน 24 ชุมชน

วันที่ 11 สิงหาคม 2548

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักกรรมการ ฯ วันที่ 100, 2548 วันที่ 16, 159, 2548 เวลา 1.00 น. ชื่ <u>ไพฑูริ</u>

เรื่อง ไม่เห็นด้วยกับการสร้างทำนบกั้นแม่น้ำระของ
 เวียง ประธานคณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้สร้างทำนบกั้นแม่น้ำระของเพื่อผันน้ำในแม่น้ำระของส่งไป
 ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมตามที่ทราบกันดีแล้วนั้น

ในการนี้คณะกรรมการพัฒนาชุมชน 24 ชุมชน พร้อมทั้งประชาชน ในเขตเทศบาลนคร
 ระของไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าว เพราะ

1. ทำให้น้ำเน่าเสีย เนื่องจากไม่มีน้ำในแม่น้ำระของช่วยระบายน้ำเสียที่ถ่ายเท จากอาคาร
 บ้านเรือน

2. ทำให้แม่น้ำระของคืนเงินชาวประมงไม่สามารถออกไปทำการประมงได้เนื่องจาก
 เรือประมงจะสามารถวิ่งเข้า - ออก เพื่อทำการประมงได้ต้องอาศัยน้ำในแม่น้ำระของช่วยหนุนกับ
 น้ำทะเลที่ไหลเข้ามา

3. ทำลายระบบนิเวศวิทยาเนื่องจาก ถ้าไม่มีน้ำในแม่น้ำระของจะทำให้น้ำทะเลซึ่งเค็มจัด
 ไหลถึงป่าชายเลนบริเวณเจดีย์กลางน้ำซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา และป่าโกงกาง แหล่งสุดท้าย
 ของเมืองระของ ซึ่งทั้งหมดอาจถูกทำลายได้

4. ทำลายวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครระของเนื่องจากปัจจุบันมีประชาชน
 จำนวนมากที่อาศัยแม่น้ำระของในการเลี้ยงปลา จับสัตว์น้ำเลี้ยงคักกะเจด ปลุกคักนึ่ง ฯลฯ ถ้าหาก
 มีการสร้างทำนบกั้นน้ำระของจะทำให้มีประชาชนจำนวนมากได้รับความเดือดร้อนไปด้วย

“คณะกรรมการพัฒนาชุมชน 24 ชุมชน พร้อมทั้งประชาชนในเขตเทศบาลระของจึง
 ขอให้ประธานคณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภาได้กรุณาแสดงเจตจำนงของ
 ประชาชนในเขตเทศบาลนครระของ ที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าวต่อผู้บริหาร

ขอแสดงความนับถือ

คณะกรรมการพัฒนาชุมชน 24 ชุมชนพร้อมทั้งประชาชนในเขตเทศบาลนครระของ

ชื่อ/นาม/นาม:

หมายเลขที่ 1 ในกลุ่มที่มีสมาชิก ๑๑ คน ซึ่งได้รับเลือกเมื่อวันที่ ๑๑/๑๑/๒๕๖๓
ชื่อ/นาม/นาม ๑. เสริมสาร นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม
ชื่อ/นาม/นาม ๒. เสริมสาร นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม

หมายเลขที่ 2 กลุ่มที่มีสมาชิก ๓ คน นาม นาม นาม ๑. เสริมสาร
ชื่อ/นาม/นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม
ชื่อ/นาม/นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม
นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม
ชื่อ/นาม/นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม
นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม
นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม

ชื่อ/นาม/นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม

ชื่อ/นาม/นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม

(Signature)

(นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม)

นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม
นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม นาม

หากพื้นที่ ๗๐๑ ตารางเมตร 78 " ๕ นาที ๐๕" ๒ นาที ๕๖ วินาที ๑๑"

อ้างว่า... ๕๖ วินาที ๑๑" ... ๕๖ วินาที ๑๑" ... ๕๖ วินาที ๑๑"

หน้า 47 - 48 พบชื่อ... ๕๖ วินาที ๑๑"

หน้า ๕๖-๕๗ ... ๕๖ วินาที ๑๑" ... ๕๖ วินาที ๑๑"

หาก... ๕๖ วินาที ๑๑" ... ๕๖ วินาที ๑๑"

หน้า ๕๖-๕๗ ... ๕๖ วินาที ๑๑" ... ๕๖ วินาที ๑๑"

1. ឧបសគ្គទាំងអស់នៃកិច្ចសន្យា ក្នុងនាមជាដើម ដើម្បីធានាថា ១ (ដើម្បីធានាថា ១)
2. ឧបសគ្គដែលបានកំណត់ដោយស្របច្បាប់ លើកលែងតែ
3. ការប្រកាសណាមួយដែលបានកំណត់ដោយស្របច្បាប់
4. ការប្រកាសណាមួយដែលបានកំណត់ដោយស្របច្បាប់ ក្នុងនាមជាដើម
5. បុគ្គលិកដែលបានកំណត់ដោយស្របច្បាប់ ដើម្បីធានាថា ១
6. គិតត្រឹមត្រូវ តាមការប្រកាស ដោយស្របច្បាប់ តាមលក្ខណៈ
7. បុគ្គលិកដែលបានកំណត់ដោយស្របច្បាប់ ១០០-២០០ ប្រភេទ លើកលែងតែ
8. បុគ្គលិកដែលបានកំណត់ដោយស្របច្បាប់ ដើម្បីធានាថា ១
9. ឧបសគ្គទាំងអស់នៃកិច្ចសន្យា ក្នុងនាមជាដើម ដើម្បីធានាថា ១

ដើម្បីធានាថា ១ ប្រតិបត្តិការសហប្រជាជាតិ គឺជាការប្រតិបត្តិការ

ដើម្បីធានាថា ១ ប្រតិបត្តិការសហប្រជាជាតិ គឺជាការប្រតិបត្តិការ ដើម្បីធានាថា ១

១១ ឧបសគ្គទាំងអស់នៃកិច្ចសន្យា

ស្របច្បាប់

(ការប្រកាសណាមួយដែលបានកំណត់ដោយស្របច្បាប់)

ការប្រកាសណាមួយដែលបានកំណត់ដោយស្របច្បាប់ ១. ១១ ឧបសគ្គទាំងអស់នៃកិច្ចសន្យា

ภาคผนวก ก

สำเนาหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำ
ภาคตะวันออก

ด่วนที่สุด

ที่ ๓๑๗๐/๒๕๕๔

81

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๖๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอให้พิจารณาบททวนโครงการแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม
ภาคตะวันออก

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือร้องเรียนของนายกสมาคมประมงระยอง เรื่อง ขอคัดค้านการสร้างเขื่อน
กักน้ำ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑ ชุด
๒. สำเนาหนังสือร้องเรียนของตัวแทนราษฎรตำบลทับมา เรื่อง ขอส่งมติดความคิดเห็น
ของประชาชนตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม
๒๕๕๔ จำนวน ๑ ชุด
๓. สำเนาหนังสือร้องเรียนของนายภิรมเดช อมรสุคนธ์ ประธานคณะกรรมการวิสามัญ
ประจำสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ฝ่ายอุตสาหกรรมสิ่งแวดล้อมและ
ทรัพยากรธรรมชาติ เรื่อง ขอให้โปรดพิจารณายกเลิกโครงการก่อสร้างวางท่อผันน้ำ
อ่างเก็บน้ำประแสร์ - หนองปลาไหล ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔
จำนวน ๑ ชุด
๔. สำเนาหนังสือร้องเรียนของนายสมพงษ์ โชติวรรณ นายกสมาคมชาวสวนผลไม้
จังหวัดระยอง เรื่อง ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงการนำน้ำเพื่อการเกษตรจากโครงการ
ลุ่มน้ำประแสร์ไปใช้ในเขตนิคมอุตสาหกรรม ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔
จำนวน ๑ ชุด
๕. มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การแก้ไขสถานการณ์น้ำในเขตภาคตะวันออก จำนวน ๑ ชุด

ด้วยคณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้รับหนังสือร้องเรียนของเกษตรกร
ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก
ตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังจะดำเนินการอยู่ในขณะนี้ รายละเอียดปรากฏตาม
สิ่งที่ส่งมาด้วย

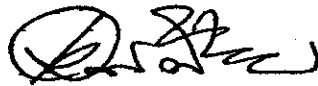
ในการนี้ คณะกรรมาธิการฯ ได้มีการพิจารณาศึกษาปัญหาดังกล่าว โดยได้เชิญหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งจากการพิจารณาศึกษาที่ประชุม
มีความเห็นว่า การแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออกด้วย
มาตรการต่างๆ ของรัฐบาลที่กำลังจะดำเนินการอยู่นั้น ราษฎรได้รับความเดือดร้อนและได้รับผลกระทบ

- ๒ -

ตามประเด็นที่เป็นข้อร้องเรียนของราษฎรดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นสิทธิที่ราษฎรจะได้มีส่วนร่วมกับภาครัฐ และชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้ง การคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของตน โดยรัฐจะต้องให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าวทั้งราษฎรในลุ่มน้ำระยะของและลุ่มน้ำประแสร์ รวมทั้งรัฐบาลควรจะทำให้ความเข้าใจและชี้แจงถึงรายละเอียดของโครงการในทุกด้านทุกประเด็น ตลอดจนผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับก่อนเป็นอันดับแรก แล้วจึงมีมาตรการให้ดำเนินการตามแผนที่รัฐบาลกำหนดไว้ ดังนั้น คณะกรรมาธิการฯ จึงมีมติเห็นควรทำหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรื เพื่อโปรดพิจารณาประเด็นข้อร้องเรียนของราษฎร และประเด็นข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการฯ ต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๘ เพื่อพิจารณาทบทวนโครงการดังกล่าวต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูงยิ่ง

(นายนิวัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมาธิการ ๑

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๐-๑

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๕ , ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๑

ด่วนที่สุด

ที่ ๓๖๗๑/๖๕๔

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๖๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ขอให้พิจารณาบททวนโครงการแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง
กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือวุฒิสภา ด่วนที่สุด ที่ ๓๑๗๐/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ขอให้พิจารณาบททวนโครงการแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม
ภาคตะวันออก

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาหนังสือร้องเรียนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวังจันทร์
กิ่งอำเภอเขาชะเมา และอำเภอแกลง จังหวัดระยอง เรื่อง ขอความเป็นธรรม
ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ จำนวน ๑ ชุด
  ๒. สำเนาหนังสือร้องเรียนของคณะกรรมการพัฒนาชุมชน ๒๔ ชุมชน พร้อมทั้งประชาชน
ในเขตเทศบาลนครระยอง เรื่อง ไม่เห็นด้วยกับการสร้างทำนบกั้นแม่น้ำระยอง
ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๘ จำนวน ๑ ชุด
  ๓. สำเนาหนังสือร้องเรียนของ เลขาธิการชมรมกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองมาบตาพุด
และประธานชุมชนต่างๆ เรื่อง ขอคัดค้านการใช้น้ำจากคลองน้ำหุเพื่อการใช้ใน
ภาคอุตสาหกรรม ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๘ จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษา
เรื่องร้องเรียนของเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากการแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่
นิคมอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง โดยคณะกรรมาธิการฯ มีความเห็นว่า การแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยมาตรการ
ต่างๆ ของรัฐบาลที่กำลังจะดำเนินการนั้น ราษฎรได้รับความเดือดร้อนและได้รับผลกระทบ ซึ่งรัฐบาล
จะต้องทำความเข้าใจและชี้แจงถึงรายละเอียดโครงการในทุกด้านทุกประเด็น ตลอดจนผลกระทบที่คาดว่าจะ
เกิดขึ้นให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับก่อนเป็นอันดับแรก คณะกรรมาธิการฯ จึงได้ทำหนังสือกราบเรียน
นายกรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณาประเด็นข้อร้องเรียนของราษฎร และประเด็นข้อสังเกตของ
คณะกรรมาธิการฯ เสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๘ เพื่อพิจารณาบททวน
โครงการดังกล่าว ต่อมา เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๘ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรที่จังหวัดจันทบุรี
ได้อนุมัติกรอบแผนงานและงบประมาณให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำ แม่ น้ำ และ
คลองในเขตจังหวัดระยอง ไปให้นิคมอุตสาหกรรม โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว นั้น เป็นเหตุให้
ราษฎรในพื้นที่ต่างๆ ร้องเรียนมายังคณะกรรมาธิการฯ เป็นจำนวนมาก และเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม
๒๕๔๘ คณะกรรมาธิการฯ ได้เดินทางไปจังหวัดระยอง เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ และรับฟัง
ข้อเท็จจริงจากราษฎร ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยเกษตรกรและอาชีพอื่นๆ พร้อมกับรับฟังคำชี้แจง
จากผู้แทนฝ่ายรัฐที่จะดำเนินการตามแผนเร่งด่วนตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว นั้น ว่ามีขั้นตอนที่ค้ำึงถึง

ผลกระทบ ทั้งต่อสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และการประกอบอาชีพของราษฎรชุมชนต่าง ๆ ที่มีส่วนได้เสียในทรัพยากรของแต่ละแหล่งน้ำที่ต่างก็มีอยู่น้อยหรือไม่มี ทั้งนี้ เนื่องจากทุกพื้นที่ของจังหวัดระยองในขณะนี้ ราษฎรทั่วไปต่างประสบความเดือดร้อนจากปัญหาการขาดแคลนน้ำเหมือนกับที่นิคมอุตสาหกรรม เช่นกัน

จากการพิจารณาศึกษาสภาพปัญหา และรับฟังข้อเท็จจริงจากทุกฝ่ายในพื้นที่ครั้งนี้ คณะกรรมาธิการฯ มีความเห็นว่า การแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนให้แก่ภาคอุตสาหกรรม เป็นหลักตามแผนปฏิบัติการเร่งด่วนของรัฐบาล โดยการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ จากแม่น้ำระยอง และคลองทับมาไปให้นิคมอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง นั้น เป็นการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ ทั้งในลุ่มน้ำประแสร์และลุ่มน้ำระยองที่ต้องใช้น้ำในการดำรงชีวิตและทำการเกษตร ดังรายละเอียดในประเด็นปัญหาข้อร้องเรียน และข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการฯ เพื่อให้รัฐบาลโปรดพิจารณา ดังต่อไปนี้

๑. ที่โครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์ อำเภอวังจันทร์ มีราษฎรในเขต ๓ อำเภอ คือ อำเภอวังจันทร์ กิ่งอำเภอเขาชะเมา และอำเภอแกลง จำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน มาร่วมชุมนุมรอรับ คณะกรรมาธิการฯ และได้ยื่นหนังสือร้องเรียนขอความเป็นธรรม ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ จากนั้น นายกองค้ำการบริบาลส่วนตำบลต่าง ๆ และผู้แทนราษฎรลุ่มน้ำประแสร์ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมาธิการฯ สรุปได้ว่า

- โครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์ ที่ก่อสร้างขึ้นมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการอุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตร (สวนผลไม้) ซึ่งกว่าจะเกิดโครงการนี้ เกษตรกรในลุ่มน้ำประแสร์ทั้งหลายต้องดิ้นรน และแสวงหาแนวทางต่อสู้ด้วยความยากลำบากแสนเข็ญ กว่าจะได้รับงบประมาณในการก่อสร้าง และคณะรัฐมนตรี ได้อนุมัติให้เปิดโครงการนี้ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ที่สำคัญพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำซึ่งถูกน้ำท่วมเป็นสวนและไร่นาจำนวนหลายหมื่นไร่ของเกษตรกรและชาวบ้านลุ่มน้ำประแสร์ทั้งสิ้น พอสร้างเขื่อนเสร็จ เพิ่งจะเก็บกักน้ำได้เพียงเล็กน้อยราว ๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร (ความจุของอ่างเก็บน้ำอยู่ที่ ๒๕๔ ล้านลูกบาศก์เมตร) ราษฎรลุ่มน้ำประแสร์ทั้ง ๓ อำเภอ ยังไม่ได้ใช้น้ำเลย เพราะการวางท่อระบบส่งน้ำยังไม่แล้วเสร็จ ต่อมากรมชลประทาน และรัฐบาลได้กำหนดแผนที่จะผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์โดยต่อท่อไปยังอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม โดยออกเป็นมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๔ ที่ผ่านมาให้ผันน้ำปีละ ๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ไปให้กลุ่มอุตสาหกรรมที่อยู่นอกลุ่มน้ำ โดยมอบให้กรมชลประทาน ดำเนินการให้เสร็จในต้นปี ๒๕๔๕

- แผนงานที่รัฐบาลจะดำเนินการโดยด่วนครั้งนี้ประชาชนในเขต ๓ อำเภอ ผู้มีส่วนได้เสียในทรัพยากรน้ำของลุ่มน้ำประแสร์ต่างทราบกันเองจากสื่อต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ จึงมีความรู้สึกว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารระดับสูงกำลังใช้อำนาจรัฐเอ่งชิงทรัพยากรของพวกเขาที่มีความต้องการอย่างมากและรอคอยโครงการนี้มานานเกือบสิบปี ไปให้ภาคอุตสาหกรรมอย่างไม่เป็นธรรม

- ปัญหาความแห้งแล้งไม่ได้เกิดเฉพาะที่บริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาตาทุกเท่านั้น ความแห้งแล้งเกิดขึ้นในทุกพื้นที่ของอำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ และกิ่งอำเภอเขาชะเมาทุกปี ซึ่งยัง

ไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องและเหมาะสมจากภาครัฐ เกษตรกรชาวสวนผลไม้ทั้งหลายยังต้องซื้อน้ำมาใช้รดต้นไม้ทุกปี ส่วนอาชีพอุตสาหกรรมเป็นของคนรวย ทำไมต้องมาแย่งน้ำจากเกษตรกรผู้ยากจน ซึ่งมีสิทธิเต็มที่ในทรัพยากรน้ำของตน เช่นนี้

- ขอให้มีการทำประชาพิจารณ์จากประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์ก่อน และขอให้ภาคประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำประแสร์อย่างแท้จริงตามนัยสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ด้วย

- ท้ายสุดกลุ่มตัวแทนราษฎรได้เสนอกับคณะกรรมการฯ ว่าแผนงานที่รัฐบาลสมควรพิจารณาทบทวน คือ ให้กรมชลประทาน ก่อสร้างระบบส่งน้ำให้แก่พื้นที่ในเขตโครงการจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ไร่เศษ ให้เสร็จก่อนแล้วจึงวางท่อผันน้ำไปยังอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหลในลำดับต่อไป ส่วนที่อ้างว่าจะผันน้ำส่วนที่เหลือจากการใช้อุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตรไปปีละ ๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตรนั้น ก็ให้สร้างท่อสูบน้ำจากอ่างเก็บน้ำ ส่วนที่มีความจุมากกว่า ๑๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตรแล้วเท่านั้น หากเมื่อใดอ่างเก็บน้ำมีความจุน้อยกว่า ๑๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นของราษฎรในเขตโครงการประแสร์ที่จะใช้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ จากการพิจารณาข้อร้องเรียนต่าง ๆ ดังกล่าว คณะกรรมการฯ ขอเสนอแนะให้ชะลอการดำเนินการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ในกรณีฉุกเฉิน ตามกรอบที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๔ ไว้ชั่วคราว และเห็นสมควรเร่งรัดก่อสร้างระบบส่งน้ำให้แก่ผู้ได้รับประโยชน์ ชาวลุ่มน้ำประแสร์ตามโครงการที่กรมชลประทานวางโครงการไว้ให้แล้วเสร็จโดยด่วน เป็นลำดับแรก ส่วนการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ไปยังลุ่มน้ำระยองเพื่อนิคมอุตสาหกรรมนั้น รัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาถึงศักยภาพน้ำที่อ่างเก็บน้ำประแสร์ จะมีในแต่ละปีให้มีความแน่ชัด และปริมาณน้ำที่จะจัดสรรแก่นิคมอุตสาหกรรมนั้น ควรกำหนดกรอบการจัดสรรให้ชัดเจน โดยไม่กระทบกับปริมาณน้ำแต่ละปีที่จะใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคของชุมชนและเทศบาลต่าง ๆ การเกษตรในเขตพื้นที่ชลประทานทั้งหมด การประมงและน้ำที่ใช้เพื่อการรักษาระบบนิเวศในลุ่มน้ำประแสร์ ฯลฯ ทั้งนี้ ให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำโครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์ขึ้นมาโดยเร็ว และให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรน้ำกับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อไป ทั้งหมดดังที่กล่าวมานี้ให้ดำเนินการด้วยความโปร่งใสมีความชัดเจนก็ย่อมแสดงแก่ชาวลุ่มน้ำประแสร์ให้เกิดการยอมรับต่อไปได้ ซึ่งการดำเนินงานของรัฐบาลแม้จะไม่แล้วเสร็จตามแผนงานเร่งด่วน แต่จะสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างราบรื่นเกิดผลสัมฤทธิ์ในที่สุด

๒. ที่บริเวณก่อสร้างทำนบกั้นน้ำแม่ น้ำระยอง ในเขตเทศบาลนครระยอง มีราษฎรในเขตเทศบาลและบริเวณใกล้เคียง จำนวนเกือบ ๑,๐๐๐ คน มาร่วมชุมนุมรอรับคณะกรรมการฯ ซึ่งได้ยื่นหนังสือร้องเรียนไม่เห็นด้วยกับการสร้างทำนบกั้นน้ำแม่ น้ำระยอง รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ ซึ่งตัวแทนราษฎรได้ชี้แจงข้อร้องเรียนต่อคณะกรรมการฯ สรุปได้ว่า

- การทำทำนบกั้นน้ำแม่ น้ำระยอง ดำเนินการตามแผนเร่งด่วนโดยสำนักงานชลประทานจังหวัดระยอง โดยชาวชุมชนและชาวบ้านที่อยู่ติดแม่ น้ำระยองไม่ทราบมาก่อน เนื่องจากเป็นแผนแบบเร่งด่วน เพื่อพยายามเก็บน้ำในแม่ น้ำระยองให้มีระดับสูง สำหรับสนับสนุนการสูบน้ำจากแม่ น้ำระยอง

เข้าสู่ระบบท่อของบริษัท อีสท์ วอเตอร์ ไปยังนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ให้สามารถดำเนินการได้
 อย่างมีประสิทธิภาพตามแผนที่กำหนดวันละ ๒๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร

- เนื่องด้วยเป็นแผนแบบเร่งด่วนตามมติคณะรัฐมนตรี จึงต้องมีการเร่งดำเนินการ
 แบบทันทีทันใด เพื่อพยายามหาน้ำส่งสนับสนุนภาคอุตสาหกรรม จึงไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ หรือ
 ผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนหรือชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ โดยไม่มีการทำความเข้าใจร่วมกับ
 ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และไม่มีการฟังเสียงประชาชนก่อนดำเนินการ ตามที่ปรากฏมาตั้งแต่ต้นจนถึง
 บัดนี้ก็ไม่มีผู้ใหญ่ขององค์กรให้ข้อมูลที่ชัดเจนในทุกด้านทุกประเด็นแก่ชาวชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ และ
 ประชาชนผู้ใช้น้ำในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น การเกษตร การอุปโภคบริโภค การประมง ปัญหาน้ำเสีย ฯลฯ
 แต่เห็นได้ชัดว่ามีผลดีกับภาคอุตสาหกรรมฝ่ายเดียว

- ในปัจจุบันแม้จะมีการชี้แจงจากผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชั้นผู้น้อย
 บ้าง ก็ไม่มีความชัดเจน การที่บอกว่าไม่มีผลกระทบหรือเกิดผลกระทบน้อยมากนั้น ชัดกับข้อเท็จจริง
 และไม่มีความกระจ่างพอ ชาวบ้านมีความรู้สึกว่ารูปลักษณ์ปิดและบิดเบือนข้อเท็จจริงไม่มีความ
 โปร่งใส จึงขอคัดค้านการดำเนินการโครงการนี้

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ จากการพิจารณาข้อร้องเรียนต่าง ๆ ดังกล่าวและ
 รับฟังข้อมูลจากฝ่ายราชการที่กำลังจะถมทำนบดินปิดกั้นแม่น้ำระยอง เป็นการชั่วคราว มีการฝังท่อ
 ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑ เมตร จำนวน ๔ แถว สูงจากท้องแม่น้ำประมาณ ๑.๕๐ เมตร เพื่อยกระดับน้ำ
 แม่น้ำระยองให้สูงขึ้นจนล้นเข้าท่อแบบฝายไปเอง ส่วนน้ำที่จะสูบเข้าสู่ระบบท่อนั้น จะเริ่มสูบ
 ประมาณปลายเดือนสิงหาคม ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูฝนมีปริมาณน้ำเป็นจำนวนมาก ไม่น่าส่งผลกระทบต่อ
 ฝ่ายต่าง ๆ อย่างแน่นอน คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าการปฏิบัติงานของภาครัฐนั้น
 เริ่มตั้งแต่ขั้นต้นแรก ผู้รับผิดชอบการแก้ปัญหาวิกฤต ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติได้มีการทำ
 ความเข้าใจกับประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในแม่น้ำระยองบริเวณนั้นให้เข้าใจถึงรายละเอียดของโครงการ
 ในทุกด้านทุกประเด็น ตลอดจนผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับก่อนเป็นลำดับ
 แรกกลับดำเนินการโดยอาศัยมติคณะรัฐมนตรีเป็นหลัก จนเกิดความขัดแย้งกับประชาชนผู้ไม่เห็นด้วย
 จนต่อต้านโครงการนี้ขึ้น แล้วจึงมีหนังสือชี้แจงให้ประชาชนทราบว่า มีแผนจะดำเนินการอย่างไร และ
 อ้างว่ามีผลกระทบกับวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตลอดจนบริเวณใกล้เคียงน้อยมาก โดยไม่มี
 หลักประกันที่ชัดเจน จึงทำให้เกิดความไม่เชื่อถือต่อการดำเนินการของรัฐในครั้งนี้ ดังนั้น
 คณะกรรมการฯ ขอเสนอแนะให้ชะลอการดำเนินการก่อสร้างทำนบดินนี้ไว้ชั่วคราวก่อน ให้จังหวัด
 ระยองและผู้รับผิดชอบแผนการดำเนินงานพิจารณาทบทวนกระบวนการดำเนินงานในรายละเอียด
 ทุกด้านร่วมกับผู้แทนของผู้ได้รับผลจากโครงการให้ได้ข้อเท็จจริงที่เป็นข้อยุติ และเห็นพ้องกันทุกฝ่าย
 ว่าควรดำเนินการอย่างไรให้ชัดเจนเสียก่อนโดยเร็วยอมเกิดผลดีกว่าการหักหาญดำเนินการโดยอาศัย
 อำนาจรัฐเพียงอย่างเดียว ดังที่ปรากฏเป็นข่าวอยู่ในขณะนี้

๓. ที่วัดทับมา ตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง มีราษฎรชาวเนินพระ มาบตาพุด และ
 พื้นที่ใกล้เคียง จำนวนเกือบ ๕๐๐ คน มาร่วมชุมนุมรื้อรับคณะกรรมการฯ และได้ยื่นหนังสือ
 ร้องเรียนขอคัดค้านการใช้น้ำจากคลองน้ำหูเพื่อการใช้ในภาคอุตสาหกรรม รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่
 ส่งมาด้วย ๓ ซึ่งตัวแทนราษฎรได้ทขยอกร้องเรียนต่อคณะกรรมการฯ สรุปได้ว่า

- ตามที่รัฐบาลมีมติคณะรัฐมนตรี จะวางท่อสูบน้ำจากคลองทับมา และคลองน้ำหู สูบส่งไปให้นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตัวแทนราษฎรตำบลทับมาขอให้รัฐบาลทราบถึงลักษณะทางกายภาพ และวิถีชีวิตของชาวชุมชนทับมาว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนผลไม้ ได้แก่ เงาะ มังคุด และทุเรียน รวม ๗ หมู่บ้าน ซึ่งอาจจะมีสวนยางพาราปะปนอยู่บ้าง ที่สำคัญพื้นที่ทั่วไปยังใช้น้ำขุดหรือน้ำบ่ออยู่ โดยสูบน้ำจากบ่อขึ้นมาใช้ดื่มกินและใช้อุปโภคภายในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนคลองทับมามีฝายกั้นน้ำไว้เป็นระยะ ๆ ใช้เพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคภายในตำบลทับมา คลองทับมาและคลองน้ำหู ขณะนี้มีน้ำไหลน้อย หากมีการนำน้ำไปให้อุตสาหกรรม แล้วชาวสวนเกษตรกรและชาวบ้านทั่วไปจะมีน้ำจากไหนใช้เพื่อการดำรงอยู่อย่างเพียงพอ

- การแก้ปัญหาของรัฐดังกล่าวไม่มีการบอกกล่าวหรือทำความเข้าใจกับประชาชนตำบลทับมาก่อนแต่อย่างใด ซึ่งเห็นได้ชัดว่าได้สร้างผลกระทบและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนชาวตำบลทับมา และตำบลที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งตามรัฐธรรมนูญมีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า หากรัฐบาลจะดำเนินการโครงการใด ๆ ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นนั้น ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อ การดำเนินวิถีชีวิตตามปกติ จะต้องมืองค์กรอิสระทำการศึกษาวินิจฉัยว่ากระบวนการนั้นมีผลกระทบต่อประชาชนอย่างไรหรือไม่ ทำให้รัฐบาลจึงไม่ดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวนี้ก่อนในลำดับแรก

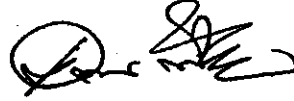
- ขอให้ยุติการดำเนินการวางท่อ นำน้ำจากคลองทับมาและคลองน้ำหูไปอย่างเด็ดขาด รัฐบาลสมควรช่วยเหลือชาวตำบลทับมาขุดลอกท่อน้ำคลองทับมาและคลองน้ำหู ให้มีความกว้างและความลึกโดยตลอด เพื่อช่วยเหลือประชาชนชาวตำบลทับมาจะเป็นการดีที่สุด

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ จากการรับฟังข้อร้องเรียนต่าง ๆ ดังกล่าว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าราษฎรตำบลทับมาในหลายหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวนผลไม้เป็นส่วนใหญ่ ได้รับผลกระทบจะไม่สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง เนื่องจากการปฏิบัติการของรัฐที่จะนำน้ำที่ชุมชนต่าง ๆ ได้อาศัยและใช้อยู่อย่างปกติสุขมา ชำนานไปสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมที่มีกำลังความสามารถพึ่งพาตนเองได้ จึงขอเสนอแนะว่ารัฐบาลควรชะลอโครงการนี้ไว้ชั่วคราว แล้วเร่งให้มีการศึกษาวิเคราะห์ว่ากระบวนการดังกล่าวที่ฝ่ายรัฐตั้งเป้าหมายดำเนินการนั้น มีผลกระทบเกิดความเดือดร้อนกับประชาชนในระดับใดอย่างไร โดยให้ตัวแทนชุมชนผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาวิเคราะห์ด้วย

ในการนี้ คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วจึงมีมติเห็นควรทำหนังสือกราบเรียน นายกรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณาประเด็นข้อร้องเรียนของราษฎรดังกล่าวข้างต้น และประเด็นข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาทบทวนโครงการดังกล่าวให้เกิดความเหมาะสมต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายนิวัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๑

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๐

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๑

วันที่ 1408, 1698
วันที่ 30 ส.ค. 25
เวลา 17.30 น
ส่ง 1000

ที่ นร ๐๔๑๐/๑๐๕๗

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอให้พิจารณาทบทวนโครงการแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม
ภาคตะวันออก

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

อ้างถึง หนังสือวุฒิสภา ด่วนที่สุด ที่ ๓๑๗๐/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้มีหนังสือ
กราบเรียนนายกรัฐมนตรีขอให้ทบทวนโครงการแก้ไขสถานการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคม
อุตสาหกรรมภาคตะวันออก เนื่องจากเกษตรกรจะได้รับผลกระทบ ความแจ้งแล้ว นั้น

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้นำเรียนรองนายกรัฐมนตรี (นายทินิจ จารุสมบัติ)
ในฐานะกำกับการบริหารราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาและมีบัญชาให้ส่งเรื่องนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาต่อไปแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายระวี หิรัญโชติ)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักประสานงานการเมือง

โทร. ๐ ๒๖๒๙ ๙๒๙๔

โทรสาร. ๐ ๒๒๘๐ ๑๖๒๐

90

วันที่ 18/10/2564
วันที่ 8 ก.ย. 2564
เวลา 13.10 น.
ที่ กทม.

ที่ นร ๐๔๑๐/๑๐๗๗๕

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๕ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอให้พิจารณาทบทวนโครงการแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม
ในภาคตะวันออก

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

อ้างถึง หนังสือวุฒิสภาด่วนที่สุด ที่ ๓๖๓๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภาได้มีหนังสือ
กราบเรียนนายกรัฐมนตรีเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำภาคตะวันออก มาเพื่อ
รัฐบาลพิจารณาดำเนินการรวมหลายประการ ความแจ้งแล้ว นั้น

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้ส่งเรื่องให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาต่อไปแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ.

(นายระวี หิรัญโชติ)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักประสานงานการเมือง

โทร. ๐ ๒๖๒๕ ๕๒๕๔

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๖๒๐

สำนักเลขาธิการรัฐมนตรี
ว.ที่ 35153
วันที่ ๒๖ มิ.ย. ๕๖ น.

ที่ กษ 0100/ 3253

สำนักงานรัฐมนตรี
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

๙ กันยายน 2548

เรื่อง ขอให้พิจารณาทบทวนโครงการแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม
เรียน รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง (นายไชยยศ จิรเมธากร)
อ้างถึง หนังสือที่ นร 0411/ลร6/9710 ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2548

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณากรณีคณะกรรมการเกษตร
และสหกรณ์ วุฒิสภา มีหนังสือเรียนรองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมวดี) ขอให้ทบทวน โครงการแก้ไข
วิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับทราบและตระหนักถึงปัญหาความเดือดร้อน
ดังกล่าว จึงได้โปรดมีบัญชาให้กรมชลประทานพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานผลให้ทราบเป็นกรณี
เร่งด่วน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบในเบื้องต้น ผลการพิจารณาเป็นประการใด จะแจ้งให้ทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

นาวาอากาศตรี

(ศิธา ทิวารี)

เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

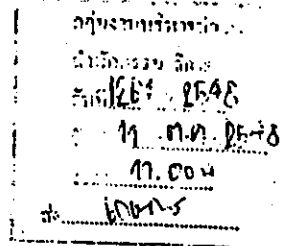
แจ้ง กษ ๒๖ กษ ๖๖

กลุ่มงานประสานการเมือง

โทร. 0-2281-8510. 0-2280-3456

โทรสาร 0-2280-3456

ร.ร. (6) 2365
26 กย ๕๖ 16:30 น.

ที่ นร 0411/สร6/12394

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ 10300

๖ ตุลาคม 2548

เรื่อง ขอให้พิจารณาทบทวนโครงการแก้ไขวิกฤติการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม
เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือวุฒิสภา ส่วนที่สด ที่ 3172/2548 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2548

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ 0100/3253
ลงวันที่ 8 กันยายน 2548

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้รองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ) พิจารณา
ทบทวนโครงการแก้ไขวิกฤติการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม เนื่องจากมาตรการ
ต่าง ๆ ที่ดำเนินการ ส่งผลกระทบต่อประชาชน ดังรายละเอียดตามแนบแล้ว นั้น

รองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ) พิจารณาแล้ว มีบัญชาให้
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณา ในขั้นนี้ได้รับรายงานจากกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ว่า ได้ส่งเรื่องให้กรมชลประทานพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบไว้ชั้นหนึ่งก่อน

ขอแสดงความนับถือ

(นายไชยยศ จิรเมธากร)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานเลขานุการรองนายกรัฐมนตรี

โทร. 0 2281 1360, 0 2282 8721

โทรสาร. 0 2281 8903

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
สำนักกรรมการอำนวยการ
วันที่ 10, 1549
วันที่ 5, 20, 1549
เวลา 10.40 น.
ส่ง 11/11/49

ที่ นร ๐๔๑๐/๑๖๕๐๑

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๘

เรื่อง โครงการแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๑๐/๑๐๘๔๕ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีแจ้งให้ทราบว่า ได้ส่งเรื่องของคณะกรรมการฯ เสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำภาคตะวันออกให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณา ความแจ้งแล้ว นั้น

บัดนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รายงานผลการดำเนินการแก้ไขสถานการณ์น้ำขาดแคลนในพื้นที่ข้างต้น ดังนี้

๑. เกี่ยวกับโครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์ กรมชลประทานได้ชะลอการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ในกรณีฉุกเฉิน โดยในปี ๒๕๔๘ ไม่มีการผันน้ำดังกล่าว พร้อมทั้งศึกษาศักยภาพของอ่างเก็บน้ำประแสร์ให้มีความชัดเจน อีกทั้งได้เร่งรัดการก่อสร้างระบบส่งน้ำให้ชาวลุ่มน้ำประแสร์ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว นอกจากนี้ ได้ดำเนินจัดกิจกรรมการฝึกอบรม การจัดเวทีประชาคม เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรน้ำ ซึ่งจังหวัดระยองได้เสนอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำทั้งสาม ได้แก่ ลุ่มน้ำประแสร์ ลุ่มน้ำระยอง และลุ่มน้ำทับมา ด้วยแล้ว

๒. สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการก่อสร้างท่อบก้นน้ำแม่ น้ำระยอง และการนำน้ำจากคลองทับมาและคลองน้ำหูไปใช้ภาคอุตสาหกรรมนั้น กรมชลประทานได้รื้อท่อบก้นดังกล่าวทิ้งแล้ว เนื่องจากราษฎรบางส่วนคัดค้าน และจังหวัดระยองได้วางท่อผันน้ำคลองทับมาและคลองน้ำหูไปยังนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ซึ่งได้เริ่มสูบน้ำตั้งแต่วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๘ แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายระวี หิรัญโชติ)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักประสานงานการเมือง

โทร. ๐ ๒๖๒๔ ๔๒๔๔ ๐ ๒๒๘๒ ๔๕๐๒

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๔๓๒๓

ภาคผนวก ง

สรุปการรับฟังข้อมูลเรื่อง การจัดการน้ำภาคตะวันออก
ของคณะกรรมการฯ

สรุปผลการรับฟังข้อมูลของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

เรื่อง การจัดการน้ำภาคตะวันออก

เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘

.....

เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้เชิญ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ผู้อำนวยการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) นายปรีชัย ชุ่มบุญยืนยง และนายสมพงษ์ โชติวรรณ มาร่วมประชุม ณ อาคารรัฐสภา ๒ สรุปได้ดังนี้

ภาพรวมการจัดการน้ำภาคตะวันออกในส่วนของการใช้ภาคอุตสาหกรรม

- มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศในปี ๒๕๔๖ เท่ากับ ๕,๙๓๐,๙๖๐ ล้านบาท มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันออก (๘ จังหวัด) ๘๗๗,๗๘๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘ ของประเทศ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของอุตสาหกรรมภาคตะวันออกในปี ๒๕๔๖ (๘ จังหวัด) ๔๘๒,๗๘๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคตะวันออก

- รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร ปี ๒๕๔๗ ทั้งประเทศ ๑๐๒,๔๔๗ บาท/คน/ปี รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในภาคตะวันออก ๒๒๙,๘๗๗ บาท/คน/ปี หากเฉลี่ยเฉพาะจังหวัดชลบุรี และระยอง ๗๐๑,๔๒๖ บาท/คน/ปี เหตุผลที่ทำให้รายได้ต่อหัวของประชากรภาคตะวันออกสูงเนื่องจากมีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

- ในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลน กระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีการสมมุติสถานการณ์ว่าหากเกิดวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนจนโรงงานอุตสาหกรรมเฉพาะในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ต้องหยุดการผลิต ๒๖ โรงงาน จะส่งผลให้สูญเสียเงินจำนวน ๑๓๐,๐๐๐ ล้านบาท/เดือน โดยความต้องการใช้น้ำของภาคตะวันออกเฉพาะในภาคอุตสาหกรรม ปี ๒๕๔๘ ของจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จำนวน ๑๖๕ ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ซึ่งสถานการณ์ความต้องการใช้น้ำของอุตสาหกรรมภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง) ในสถานการณ์ปกติ เท่ากับ ๔๕๓,๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน แบ่งเป็นความต้องการใช้น้ำในนิคมอุตสาหกรรม ๓๐๔,๖๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน และนอกนิคมอุตสาหกรรม ๑๔๘,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน และจากการคาดการณ์ความต้องการใช้น้ำ ๕ ปี ข้างหน้าของอุตสาหกรรมภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง) เป็น ๑,๐๖๐,๓๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน ซึ่งมากกว่า ๒ เท่าของจำนวนในปัจจุบัน เนื่องจากคาดการณ์จากสภาพเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต

- สำหรับสถานการณ์น้ำของอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหลและอ่างเก็บน้ำดอกกราย ณ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘ อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหลมีความจุ ๑๖๓.๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ความจุของอ่างเก็บน้ำดอกกราย ๗๑.๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำที่เก็บกักได้ในอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล และดอกกรายรวมกันเท่ากับ ๑๕๒.๙๖ ล้านลูกบาศก์เมตร สำหรับปริมาณน้ำที่ใช้สุทธิคงเหลือ ๑๔๔.๘๖ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งการใช้น้ำปัจจุบันของอ่างเก็บน้ำทั้ง ๒ แห่ง ณ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘

ใช้น้ำสุทธิ ๓๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน ปริมาณน้ำไหลเข้าอ่าง ๑,๒๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน และคาดว่าในเดือนธันวาคมเป็นต้นไปจะมีน้ำไหลลงอ่างน้อยมาก

- กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ประสานความร่วมมือในการแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลน ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และบริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ดังกล่าว

ต่อข้อซักถามในประเด็นที่เกี่ยวกับการคาดการณ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม ในอนาคต ภาคอุตสาหกรรมจะมีความต้องการใช้น้ำมากขึ้นเนื่องจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ดังนั้น ภาคอุตสาหกรรมมีแนวความคิดที่จะนำน้ำทะเลมาใช้หรือไม่ นั้น

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้กล่าวชี้แจงว่า ในการวางแผนการลงทุนผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมตระหนักถึงปัญหาน้ำในภาคตะวันออก ซึ่งทุกโครงการที่ยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุน ทางสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จะให้ข้อมูลและชี้แนะให้ผู้ประกอบการดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในโรงงานเอง ในส่วนของโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้ประกอบการแล้วนั้น ได้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนเรื่องการผลิตน้ำและการจัดหาหน้าโดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาหน้า ซึ่งในอดีตจะเป็นการจัดหาหน้าจากแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่ปัจจุบันได้มีแนวความคิดที่จะนำน้ำที่ใช้อย่างประหยัดกลับมาใช้ใหม่และนำน้ำทะเลมากลั่นเป็นน้ำจืด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุน เช่น โครงการของบริษัท โกลว์ เอสพีพี ๓ จำกัด ได้นำวิธีการผลิตน้ำดิบโดยนำน้ำทะเลที่ผ่านกระบวนการเพื่อผลิตน้ำอุตสาหกรรมใช้ในโครงการ โดยการนำน้ำทะเลมาผ่านเครื่อง Sea Water R/O Plant ซึ่งกำลังการผลิตของเครื่อง Sea Water R/O Plant ๒ ชุด = ๑.๖ ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ซึ่งมูลค่าในการลงทุนค่อนข้างสูง รวมทั้งบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ได้มีแผนที่จะนำน้ำทะเลมาใช้เช่นกัน

ผู้แทนสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้ให้ข้อมูลว่า ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ฝาแดง ตะวันออก เอเชีย ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดสรรน้ำดังนี้

๑. เพื่อการอุปโภคบริโภค
๒. เพื่อการเกษตรกรรม
๓. เพื่อการอุตสาหกรรม

สำหรับวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนที่ผ่านมานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้พยายามหามาตรการในการบรรเทาปัญหาโดยการนำน้ำที่ใช้อย่างประหยัดกลับมาใช้ใหม่โดยการ Recycle รวมทั้งนำมามาตรการ Reduce เพื่อลดการใช้น้ำ และReuse ใช้ประโยชน์ในด้านอื่นก่อนทิ้ง ซึ่งโรงงานที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดทุกโรงงานได้ดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว ส่วนโรงงานที่จะเข้ามาลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จะต้องมีการยื่นคำร้องขอประกอบกิจการ ซึ่งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจะทำการพิจารณาถึงการวางแผนการใช้น้ำด้วย

ซึ่งการนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้มีโครงการที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ดังนี้

๑. โครงการนำน้ำทิ้งกลับมาใช้ใหม่ ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
๒. โครงการนำน้ำทะเลมาทำเป็นน้ำจืด โดยการตั้งโรงงาน Desalination ที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า สถานการณ์ปริมาณน้ำที่เก็บกักได้ในอ่างเก็บน้ำดอกกรายและหนองปลาไหล ในปี ๒๕๔๘ มีปริมาณรวมกันประมาณ ๑๕๑ ล้านลูกบาศก์เมตร ในปี ๒๕๔๗ มีปริมาณน้ำรวมกันประมาณ ๑๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งปริมาณน้ำที่เก็บกักได้ในปี ๒๕๔๘ จะมีปริมาณน้อยกว่า แต่เนื่องจากปัจจุบันมีอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ที่กรมชลประทานได้ทำการก่อสร้างแล้วเสร็จซึ่งสามารถเก็บกักน้ำได้ประมาณ ๔๑.๖ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังนั้น เมื่อรวมปริมาณน้ำทั้ง ๓ อ่าง สามารถเก็บกักน้ำได้รวมกัน ๑๙๒ ล้านลูกบาศก์เมตร จึงทำให้มีปริมาณน้ำมากกว่าปี ๒๕๔๗ สำหรับจังหวัดชลบุรี มีอ่างเก็บน้ำหลัก คือ อ่างเก็บน้ำบางพระ และหนองค้อ ซึ่งในปี ๒๕๔๗ สามารถเก็บกักน้ำได้ประมาณ ๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ปี ๒๕๔๘ เก็บกักน้ำได้ ๖๔ ล้านลูกบาศก์เมตร จากภาพรวมสถานการณ์เก็บกักน้ำของทั้งจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง สามารถเก็บกักน้ำได้มากกว่าปี ๒๕๔๗ เล็กน้อย แต่เนื่องจากได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติมทั้งจากจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง โดยได้มีการวางท่อสูบน้ำจากคลองน้ำหู สามารถใช้น้ำได้ ๑๐ ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี รวมทั้งบริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) ได้วางท่อส่งน้ำจากแม่น้ำระยองเข้ามาในระบบท่อมาบตาพุด ซึ่งคาดว่าจะในปี ๒๕๔๙ จะสามารถสูบน้ำมาใช้ได้ประมาณ ๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และการวางท่อส่งน้ำจากบางปะกงไปบางพระ หากดำเนินการแล้วเสร็จจะสามารถสูบน้ำเข้าไปในพื้นที่ชลบุรีประมาณ ๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จากสถานการณ์การเก็บกักน้ำปัจจุบันซึ่งสามารถเก็บกักน้ำได้มากกว่าในปี ๒๕๔๗ และยังมีแหล่งน้ำจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม จึงคาดว่าจะในปี ๒๕๔๙ จะไม่เกิดวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนอีก

ความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำที่ผ่านมาซึ่งทางรัฐบาลได้กำหนดเป็นมาตรการระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว สรุปได้ดังนี้

มาตรการระยะสั้นที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ มีดังนี้

๑. การขุดลอกคลองชักน้ำอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล
๒. การวางท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำบางพระ - โรงกรองน้ำประปาชลบุรี
๓. การวางท่อส่งน้ำจากทับมา - คลองน้ำหู
๔. การวางท่อส่งน้ำจากแม่น้ำระยอง - มาบตาพุด

มาตรการระยะกลาง มีดังนี้

๑. การวางท่อส่งน้ำบางปะกง - ชลบุรี ระยะทาง ๕๓ กิโลเมตร ซึ่งจะสามารถจุน้ำได้ ๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ซึ่งเป็นโครงการของบริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) ขณะนี้ผลการดำเนินงานแล้วเสร็จไปแล้วกว่า ร้อยละ ๙๐

๒. วางท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ - หนองปลาไหล ระยะทาง ๓๑ กิโลเมตร สามารถผันน้ำได้ ๑๖ ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ดำเนินโครงการโดยกรมชลประทาน ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง

๓. วางท่อเชื่อมโยงอ่างเก็บน้ำประแสร์ - คลองใหญ่ ระยะทาง ๓๑ กิโลเมตร สามารถผันน้ำได้ ๒๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน ดำเนินโครงการโดยกรมชลประทาน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๙

๔. วางท่อส่งน้ำดอกกราย - ทนงปลาไหล สามารถผันถ่ายน้ำได้ ๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ขณะนี้กรมชลประทานอยู่ระหว่างดำเนินการออกแบบ

มาตรการระยะยาว มีดังนี้

- โครงการผันน้ำวังโดนด - ระลอก - ประแสร์ สามารถผันน้ำมาใช้ได้ ๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี โดยจะใช้ระยะเวลาก่อสร้าง ๑ ปี ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการออกแบบ รับผิดชอบโครงการโดยกรมชลประทาน

จังหวัดชลบุรีได้รายงานถึงปริมาณน้ำ และความต้องการใช้น้ำให้รัฐบาลรับทราบถึงสถานการณ์ โดยได้มีการประชุมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทุกเดือน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในอนาคต ผลความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชลบุรี คือ โครงการสร้างวางท่อส่งน้ำบางปะกง - บางพระ ได้ดำเนินการโดยบริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วประมาณร้อยละ ๙๐

ส่วนภาคการอุตสาหกรรมจากยุทธศาสตร์กลุ่มอุตสาหกรรมภาคตะวันออกชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด จากปัญหาวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลน ควรมีการวางแผนร่วมกันทุกส่วนราชการ โดยให้ผู้ว่า CEO เป็นผู้ประสานและเร่งรัดติดตามประเมินผลเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

ซึ่งจากเหตุการณ์พายุตีเปรสชั่นทำให้จังหวัดชลบุรีเกิดน้ำท่วมฉับพลัน ดังนั้น จึงได้มีแนวความคิดที่จะนำน้ำท่วมฉับพลันมาเก็บไว้ใช้ได้ เนื่องจากปัจจุบันต้องระบายน้ำท่วมไปที่แม่น้ำบางปะกง จึงได้มีการตั้งคณะทำงานขึ้นมาโดยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจถึงสาเหตุในการเกิดน้ำท่วม จึงได้มีการวางแผนร่วมกันในการขุดลอกคู คลอง ลำรางต่าง ๆ เพื่อให้น้ำไหลได้สะดวกจะได้ไม่เกิดน้ำท่วม รวมทั้งได้ดำเนินการสำรวจตามเส้นทางหลวงที่ขัดขวางทางไหลของน้ำด้วย

ผู้แทนจังหวัดระยอง ได้ให้ข้อมูลว่า จากวิกฤตการณ์น้ำขาดแคลนในปี ๒๕๔๘ จึงทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างภาคประชาชน และภาคอุตสาหกรรม จากการใช้ของภาคอุตสาหกรรม ดังนั้น จังหวัดระยองจึงได้ดำเนินการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยโครงการเร่งด่วนที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ เช่น โครงการประแสร์ โครงการแม่น้ำระยอง ซึ่งจะมีประชาชนเข้ามาสอบถามถึงการดำเนินงานเป็นระยะ รวมทั้งได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการลุ่มน้ำจังหวัดระยอง (ลุ่มน้ำประแสร์) ขึ้นมาเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีผู้แทนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและผู้แทนประชาชน เป็นกรรมการ เพื่อพยายามลดความขัดแย้งกัน และจังหวัดระยอง ได้เสนอยุทธศาสตร์เอื้ออาทรเพื่อให้ภาคเกษตรกร และภาคอุตสาหกรรม สามารถอยู่รวมกันได้

ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสรุปสถานการณ์น้ำในพื้นที่ภาคตะวันออก ณ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ปริมาณความสามารถในการเก็บกักน้ำในอ่าง ๙ อ่าง ซึ่งไม่รวมอ่างเก็บน้ำประแสร์ และอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ มีปริมาณความจุ ๔๑๓.๔๗ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยในปลายปี ๒๕๔๗ สามารถเก็บกักน้ำได้ประมาณ ๒๐๕.๑๒ ล้านลูกบาศก์เมตร

สำหรับปริมาณน้ำที่เก็บกักได้ในปี ๒๕๔๔ (ของอ่างเก็บน้ำ ๙ อ่าง ยกเว้นอ่างเก็บน้ำ ประแสร์ และอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่) มีดังนี้

- ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีปริมาณน้ำ ๔๔.๙๓ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๙
- ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีปริมาณน้ำ ๖๕.๐๗ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๗
- ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีปริมาณน้ำ ๒๒๘.๕๕ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็น ร้อยละ ๕๕.๓
- ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีปริมาณน้ำ ๒๓๒.๕๗ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็น ร้อยละ ๕๖.๒
- ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีปริมาณน้ำ ๒๓๕.๑๖ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็น ร้อยละ ๕๖.๙

สำหรับปริมาณความต้องการใช้น้ำ ประมาณ ๒๒๗.๑๒ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็น ร้อยละ ๕๕.๒ ของปริมาณความจุของอ่างเก็บน้ำทั้ง ๙ อ่าง แต่เนื่องจากจะต้องมีปริมาณน้ำก้นอ่างที่ใช้การ ไม่ได้ จำนวน ๙ อ่าง เท่ากับ ๑๕.๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร รวมความต้องการใช้น้ำทั้งสิ้น ๒๔๓.๖๒ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๙ ดังนั้น จากปริมาณการเก็บกักน้ำ ณ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีปริมาณน้ำ ๒๓๕.๑๖ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งขาดปริมาณน้ำประมาณ ๘.๔๖ ล้านลูกบาศก์เมตร ถึงจะเพียงพอกับปริมาณความต้องการใช้น้ำในปี ๒๕๔๕ และจากการคาดการณ์ว่าปลายปี ๒๕๔๔ จะมีปริมาณน้ำ ๑๙๐ - ๒๑๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะยังขาดน้ำประมาณ ๓๓ - ๕๓ ล้านลูกบาศก์เมตร จึงจะเพียงพอกับปริมาณความต้องการใช้น้ำในปี ๒๕๔๕ ดังนั้น จึงได้พยายามที่จะหาแหล่งน้ำเพื่อรองรับ ปริมาณน้ำที่ขาดแคลน ดังนี้

๑. ผันน้ำจากบางปะกง - บางพระ ๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร
๒. รวบรวมน้ำในพื้นที่ ๖ โครงการ ๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร
๓. นำน้ำจากบ่อบาดาลสูบน้ำได้วันละ ๐.๑๘ ล้านลูกบาศก์เมตร ทั้งปีมีปริมาณทั้งสิ้น ๖๕.๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

รวมปริมาณน้ำที่รองรับปริมาณน้ำที่ขาดแคลน มีปริมาณ ๑๔๕.๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะมีปริมาณน้ำมากกว่าน้ำที่ขาดแคลน หากสถานการณ์น้ำในปี ๒๕๔๕ มีลักษณะคล้ายกับปี ๒๕๔๔ ถ้าสามารถบริหารจัดการได้ตั้งแต่ต้นปี ๒๕๔๕ โดยปล่อยน้ำจากอ่างต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน คาดว่า จะไม่เกิดวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำดังกล่าวอีก

ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการแก้ไขปัญหาการขาดแคลน น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการอุตสาหกรรมในพื้นที่ภาคตะวันออกกว่า (จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี) ปัจจุบันได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยสามารถเจาะบ่อบาดาลได้จำนวน ๔๑๕ บ่อ สามารถสูบบ่อน้ำ บาดาลมาใช้ได้ จำนวน ๒๐๖,๑๙๘ ล้านลูกบาศก์เมตร/วัน และติดตั้งเครื่องสูบน้ำ จำนวน ๔๑๕ เครื่อง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในภาคอุปโภคบริโภค และภาคอุตสาหกรรม เพื่อแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำได้

ผู้แทนกรมชลประทาน ได้ให้ข้อมูลภาพรวมในการแก้ไขปัญหาน้ำขาดแคลนว่า กรมชลประทานได้กำหนดเขตพื้นที่ชลประทานและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดสรรน้ำ เพื่อการเกษตรเป็นหลัก จากนั้น จึงจะจัดสรรให้เพื่อการอุปโภคบริโภค การอุตสาหกรรม และการรักษา

ระบบนิเวศน์ แต่สำหรับอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล และอ่างเก็บน้ำดอกกรายสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อภาคอุตสาหกรรม ซึ่งการดำเนินการจัดสรรน้ำของกรมชลประทานจะพิจารณาจากต้นทุนของน้ำในแต่ละปีเป็นหลัก

สำหรับภาพรวมภารกิจน้ำในจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีอ่างเก็บน้ำ ๗ อ่าง ปริมาณน้ำต้นทุนเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงการใช้น้ำในภาคการเกษตรและภาคการอุปโภคบริโภค โดยจะมีปริมาณน้ำเพียงพอกับความต้องการจนถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๙ สำหรับจังหวัดระยอง มีอ่างเก็บน้ำ ๕ อ่าง ซึ่งจะมีปริมาณน้ำเพียงพอกับความต้องการจนถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๙ เช่นเดียวกัน

ผู้แทนเกษตรกร ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ปัญหาที่หน่วยงานต่าง ๆ นำเสนอนั้นขาดความชัดเจน เช่น กรณีที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเข้ามาลงทุนในพื้นที่จังหวัดระยอง ดังนั้น จึงอยากให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งประชาชนจังหวัดระยอง ต้องการให้ภาครัฐลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยไม่มองว่าอาชีพใดให้ความสำคัญต่อประเทศชาติกว่ากัน

สำหรับกรณีอ่างเก็บน้ำประแสร์ เจตนารมณ์ในการก่อสร้างเพื่อนำน้ำไปใช้เพื่อเกษตรกรรม และเพื่ออุปโภคบริโภค จากนั้น หากมีปริมาณน้ำเพียงพอจึงจะนำไปใช้ในภาคอุตสาหกรรม แต่แนวความคิดในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้พยายามที่จะหาแหล่งน้ำใหม่มาใช้ในภาคอุตสาหกรรม ทั้งที่แหล่งน้ำต่าง ๆ ถือเป็นน้ำที่ใช้เพื่ออุปโภคบริโภคของประชาชน

ต่อข้อซักถามในประเด็นที่เกี่ยวกับข้อมูลที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้นำมาเสนอว่าในอนาคตเกรงว่าจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทั้งระบบ เนื่องจากปริมาณที่คาดการณ์ในต้นปี ๒๕๔๙ มีปริมาณที่ต่ำกว่าต้นปี ๒๕๔๘ เพียงเล็กน้อย อีกทั้งจากข้อมูลของกระทรวงอุตสาหกรรมที่คาดว่า ในอนาคตจะมีการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ปริมาณการใช้น้ำในอนาคตมีปริมาณมากขึ้น ดังนั้น หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลปริมาณความต้องการใช้น้ำ เนื่องจากปัจจุบันข้อมูลยังกระจายตามหน่วยงานต่าง ๆ

ผู้แทนจังหวัดชลบุรี ได้ให้ข้อมูลว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในภาคตะวันออก ควรจะเป็นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพราะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการวางแผนพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ดังนั้น ในการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะต้องรับผิดชอบในการจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาชน และนำข้อมูลต่าง ๆ มาทำการศึกษาว่าควรพัฒนาไปในทิศทางใดจึงจะเกิดประโยชน์มากที่สุด

ข้อสังเกต

๑. เนื่องจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในอีก ๕ ปีข้างหน้ามีความต้องการใช้น้ำค่อนข้างสูง ดังนั้น หากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมยังไม่มีการจำกัด จะทำให้ปริมาณน้ำมีไม่เพียงพอกับความต้องการสำหรับการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดความขัดแย้งในอนาคตได้ จึงควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับภาคประชาชนเพื่อหามาตรการในการจัดสรรและบริหารน้ำให้เพียงพออย่างยั่งยืนต่อไป

๒. ให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) หามาตรการในการจูงใจเพื่อให้ผู้ประกอบการเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมภาคตะวันออก มีมาตรการในการนำน้ำที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ มาตรการในการนำน้ำทะเลมาผลิตเป็นน้ำจืด และมาตรการในการประหยัดน้ำ เนื่องจากแม้ปัจจุบันการขาดแคลนน้ำแม้จะผันภาวะวิกฤตเพราะฝนตกลงมาเป็นจำนวนมากในช่วงเดือนกันยายน ตุลาคม และพฤศจิกายน แต่จากการศึกษาของคณะกรรมการฯ พบว่าปริมาณน้ำต้นทุนน้ำในปี ๒๕๔๗ กับปริมาณน้ำต้นทุนในปี ๒๕๔๘ แตกต่างกันเพียงเล็กน้อยทั้งที่อัตราการใช้น้ำยังคงเดิมและมากกว่าเดิมนั้น ควรมีมาตรการในการบริหารและจัดสรรกรใช้น้ำในปีต่อ ๆ ไปให้มีความชัดเจนในกลุ่มที่ต้องการน้ำ

๓. จากแผนงานที่ทางบริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินการก่อสร้างท่อส่งน้ำจากบางปะกง - บางพระ ควรมีการศึกษาวิเคราะห์รวมทั้งจากส่วนราชการ และภาคประชาชน ว่าควรสูบน้ำในช่วงเวลาใดจึงจะไม่กระทบกับการใช้น้ำของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากในช่วงเดือนมกราคม - มิถุนายน ของทุกปี ลุ่มน้ำบางปะกงจะมีน้ำน้อยเช่นเดียวกัน ดังนั้นหากมีการผันน้ำจากลุ่มน้ำบางปะกงจะทำให้พื้นที่ได้รับความเดือดร้อน รวมทั้งหากมีการผันน้ำมาใช้ประชาชนในพื้นที่จะได้รับประโยชน์ใดตอบแทน หากสามารถสูบน้ำมาใช้ได้จะต้องสูบน้ำมาใช้ในช่วงน้ำมากจะสามารถสูบได้เพียง ๒ - ๓ เดือน ดังนั้น จึงเกรงว่าจะไม่คุ้มกับเงินลงทุน เนื่องจากการสูบน้ำจากแม่น้ำบางปะกงลำเลียงโดยระบบท่อ ถ้ามีการสูบโดยนำน้ำไปพักไว้ที่อ่างเก็บน้ำบางพระอาจทำให้น้ำระเหยไปแต่ละวันเป็นจำนวนมากด้วย

.....

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๘

**สรุปผลการรับฟังข้อมูลของคณะกรรมการติดตามผลการแก้ปัญหาภัยแล้ง
ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา
เรื่อง พิจารณาศึกษาข้อมูลการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในภาคตะวันออกเฉียง
เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘**

คณะกรรมการติดตามผลการแก้ปัญหาภัยแล้ง ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้มีการสรุปประเด็นข้อซักถาม พร้อมทั้งข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ในวันพฤหัสบดีที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ สรุปได้ดังนี้

ข้อซักถาม

๑. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำของรัฐบาลที่มีต่อภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคอุปโภคบริโภค และภาคธุรกิจ โดยวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาการใช้ยากับแหล่งน้ำจะสามารถบริหารจัดการอย่างไรให้เกิดความสมดุล รวมทั้งการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดเป็นแผนแม่บทและจะให้หน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ รวมทั้งกระบวนการในการทำความเข้าใจในการบริหารจัดการน้ำให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

๒. หน่วยงานใดจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การใช้น้ำของภาคอุตสาหกรรมว่าควรอยู่ในเกณฑ์ใด จึงจะเหมาะสม

๓. หน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ ไปอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ ซึ่งเกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนจังหวัดระยองกับภาคอุตสาหกรรม

๔. กรณีอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ ก่อสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์สำหรับน้ำเพื่อการเกษตร เหตุใดจึงทำการวางท่อส่งน้ำไปอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล

ข้อสังเกต

๑. ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมมีการเจริญเติบโตสูงขึ้นเนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจในประเทศไทยจากการส่งเสริมของรัฐบาล จึงทำให้ความต้องการใช้น้ำในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ปริมาณน้ำมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้น จึงต้องใช้วิธีการวางท่อส่งน้ำเพื่อผันน้ำจากแหล่งอื่นมาใช้ จึงอาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนเจ้าของน้ำกับภาคอุตสาหกรรมได้

๒. กรณีการวางท่อส่งน้ำจากบางปะกงไปบางพระ โดยหลักการแล้วกรมชลประทานจะอนุญาตให้สูบน้ำได้เฉพาะในฤดูฝนและจะต้องให้ประชาชนในพื้นที่ใช้น้ำก่อน หากเหลือพอจึงจะผันไปยังลุ่มน้ำอื่นต่อไป รวมทั้งกรณีการผันน้ำในบริเวณภาคเดียวกันต้องเป็นไปตามความเหมาะสม และจะผันได้เฉพาะในพื้นที่ที่มาจากแหล่งน้ำที่เหลือจากการใช้ของพื้นที่ก่อน

๓. ปัจจุบัน East Water จะจ่ายน้ำด้วยระบบท่อส่งน้ำ ซึ่ง East Water จะทำการสูบน้ำจากอ่างเก็บน้ำ โดยจะสามารถสูบน้ำได้ทุกเวลา เนื่องจากมิเตอร์ควบคุมการจ่ายน้ำจะอยู่ในการควบคุมโดย East Water ดังนั้น ควรมีมาตรการในการควบคุมการสูบน้ำของ East Water เพื่อให้เป็นไปตาม

หลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยให้มิเตอร์จ่ายน้ำอยู่ในการควบคุมของกรมชลประทาน เพื่อจะได้ทราบปริมาณการใช้น้ำที่แท้จริง อีกทั้ง East Water มีหน้าที่ในการวางท่อส่งน้ำจากลุ่มน้ำต่าง ๆ โดยได้มีการศึกษาวิเคราะห์ว่าได้ปริมาณน้ำตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่

๔. การบริหารจัดการในกลุ่มต่าง ๆ ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบโดยตรง ดังนั้น เมื่อเกิดวิกฤตการณ์เรื่องน้ำจึงทำให้การบริหารจัดการน้ำไม่มีความชัดเจน ซึ่งในอนาคตคาดว่าความต้องการใช้น้ำจะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ส่วนแหล่งน้ำที่จะนำมาใช้ยังคงเป็นไปตามวัฏจักรธรรมชาติ จึงควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารจัดการเรื่องน้ำ เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

๑. กรณีการวางท่อส่งน้ำเพื่อเชื่อมโยงไปยังลุ่มน้ำต่าง ๆ ควรมีมาตรการในการบริหารจัดการเรื่องน้ำโดยการจัดสรรน้ำให้ชัดเจนสำหรับภาคเกษตรกรรม น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และภาคอุตสาหกรรมเท่าใด และควรมีการศึกษาวิเคราะห์ว่ามีปริมาณน้ำเพียงพอที่จะผันน้ำได้หรือไม่ มิฉะนั้น อาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่

๒. ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้น้ำ โดยแบ่งเป็นข้อมูลการใช้น้ำในแต่ละประเภท เช่น การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม เป็นต้น จากนั้น จึงนำข้อมูลความต้องการใช้น้ำทั้งหมดมาทำการบริหารจัดการ โดยมีมาตรการในการควบคุมการจัดสรรน้ำในแต่ละภาคการผลิตให้เหมาะสม

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำหากนำมารวมไว้ในกระทรวงหรือทบวงเดียวกัน อาจทำให้สามารถแก้ไขปัญหาน้ำทั้งระบบ

๔. กรณีการจัดสรรน้ำในแต่ละพื้นที่หากให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนรวมในการจัดสรรน้ำในรูปของคณะกรรมการ จะทำให้แก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้

ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรมีการสรุปเป็นแนวทางในการนำเสนอให้รัฐบาลได้รับทราบถึงสภาพปัญหา เพื่อให้การบริหารงานของรัฐบาลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

.....

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๔

สรุปผลการรับฟังข้อมูลของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา
เรื่อง ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการน้ำภาคตะวันออก
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้เชิญ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายสันติ บางอ้อ) ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี และนางจันทร์เพ็ญ ไชว์พันธุ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ มาร่วมประชุม ณ อาคารรัฐสภา ๒ สรุปได้ดังนี้

ตามที่คณะกรรมการฯ ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องน้ำภาคตะวันออกมาแล้วหลายครั้ง และได้รับทราบข้อมูลในการดำเนินการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่ได้รับผลกระทบ มาโดยตลอด จากการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ แล้ว ที่ประชุมได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำภาคตะวันออกว่า การแก้ไขปัญหาน้ำภาคตะวันออก โดยเฉพาะที่จังหวัดระยอง และชลบุรี เป็นการดำเนินการเฉพาะเหตุการณ์/ฤดูกาลที่เกิดขึ้น ดังนั้น หากไม่มีการบริหารจัดการที่ชัดเจนจะเกิดปัญหาขึ้นอย่างแน่นอน แผนในการแก้ไขปัญหาน้ำในภาคตะวันออกของแต่ละหน่วยงานยังไม่มี การเชื่อมโยงกัน ทำให้ไม่สามารถบูรณาการเพื่อนำไปสู่การลดความขัดแย้งของกลุ่มบุคคลที่มีสิทธิในทรัพยากรน้ำ (ผู้ประกอบการ-บริโภค ผู้ใช้น้ำด้านการเกษตร กลุ่มอุตสาหกรรม และกลุ่มธุรกิจบริการ) ได้ ซึ่งความต้องการใช้น้ำในแต่ละภาคส่วนมีเพิ่มขึ้น ตลอดจนขนาดการบริหารจัดการในภาพรวม ซึ่งในการปฏิบัติงานในพื้นที่นั้นมีหลายหน่วยงานที่ดำเนินการและอยู่ต่างกระทรวงกัน ในการนี้ คณะกรรมการฯ มีความประสงค์ขอทราบเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการน้ำภาคตะวันออกที่สัมฤทธิ์ผล เพื่อมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ในอนาคตว่า ควรจะมีระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจนอย่างไร และคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ มีแนวคิดในการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ อย่างไร

ผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้กล่าวถึงการปรับปรุงโครงการของกระทรวง ทบวง กรม เมื่อประมาณกลางปี ๒๕๔๘ ว่าได้มีการทบทวนโครงสร้างดังกล่าวหลังจากที่ได้มีการปฏิรูประบบราชการไปเมื่อปี ๒๕๔๖ พบว่าเรื่องน้ำเป็นปัญหาสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งในปี ๒๕๔๖ ได้มีการบูรณาการหน่วยงานเรื่องน้ำไปแล้วในระดับหนึ่ง แต่ในขณะนี้ยังมีปัญหาว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องน้ำยังคงมีอยู่ทั้งในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงเป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้การบริหารจัดการน้ำในภาพรวมไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ในการปฏิรูปที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้มีการศึกษาในเบื้องต้นและนำเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ไปแล้ว คือ การบูรณาการหน่วยงานเรื่องน้ำทั้งหมด จึงได้มีแนวคิดในการจัดตั้งทบวงน้ำขึ้นในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นเจ้าภาพและมีเอกภาพในการบริหารจัดการน้ำทั้งหมด

นายสันติ บางอ้อ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงวิกฤติเรื่องน้ำ (ฝนทิ้งช่วง) ที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำในภาคตะวันออก กล่าวคือในภาคตะวันออก

(Eastern Seaboard) มีการขยายตัวของอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาน้ำมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ปัจจุบันมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเรื่องน้ำประมาณ ๔-๕ หน่วยงาน และแยกกันดูแลรับผิดชอบ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีว่าการดูแลเรื่องน้ำต้องดำเนินการแบบบูรณาการ โดยดูแลทั้งลุ่มน้ำ ต่อมาคณะรัฐมนตรี ได้มีมติว่ายุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ จะต้องพิจารณาทั้งลุ่มน้ำ และขณะนี้ได้มี Mega Project ทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำแล้ว

สำหรับลุ่มน้ำภาคตะวันออก หลังจากเกิดวิกฤติทุกหน่วยงานได้เสนอโครงการแก้ปัญหา น้ำ เพื่อหาน้ำมาเติมในอ่างเก็บน้ำที่มีอยู่ในภาคตะวันออก เพื่อให้สามารถผ่านพ้นปัญหาไปได้ ส่วนในปี ๒๕๔๙ การแก้ไขปัญหาน้ำภาคตะวันออก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รับมอบหมายให้เป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำภาคตะวันออก โดยจะพิจารณาว่าโครงการแก้ไขปัญหาน้ำที่ได้ดำเนินการไปแล้วจะช่วยให้มีน้ำใช้หรือไม่ และในปีหน้าจะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำอีกหรือไม่ และหากมีปัญหาจะแก้ปัญหาอย่างไร ซึ่งต้องมีหน่วยงานที่เข้ามาดูแลว่า ความต้องการน้ำในแต่ละภาคมีจำนวนเท่าใด ในระยะยาวภาคตะวันออกควรจะมีน้ำในปริมาณเท่าใด ตลอดจนพิจารณาว่าขณะนี้ลุ่มน้ำในภาคตะวันออกมีเพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอจะแก้ไขอย่างไร อาทิ จะหยุดการพัฒนาภาคตะวันออก Eastern Seaboard หรือการหาน้ำจากที่อื่นมาพัฒนา ซึ่งแท้จริงแล้วควรจะมีกระทรวงน้ำ มาดูแลเรื่องน้ำในภาพรวมเช่นเดียวกับที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินการอยู่ในขณะนี้

ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการพัฒนา Eastern Seaboard ว่ามีมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ ซึ่งมีแผนที่จะพัฒนาอ่างเก็บน้ำคลองหลวงเพื่อรองรับ Eastern Seaboard ในปี ๒๕๔๖ จนถึงปัจจุบันยังไม่มีอ่างเก็บน้ำดังกล่าว สำหรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม ของจังหวัดชลบุรี นั้น จะไม่มีลุ่มน้ำหรือแม่น้ำใด ๆ มีเพียงแค่น้ำจากฝนที่ตกลงมาเพื่อเติมน้ำในอ่างเก็บน้ำเท่านั้น

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้วางแผนพัฒนา Eastern Seaboard ปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๙ ซึ่งได้ลงทุนไปแล้วด้วยงบประมาณจำนวนมาก จังหวัดชลบุรี ต้องการเห็นการติดตามผลทุก ๆ ๖ เดือน เพื่อให้แผนพัฒนาดังกล่าวบรรลุเป้าหมาย และไม่ต้องการให้มีการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุอีกต่อไป นับจากนี้ไปแผนพัฒนาต่าง ๆ จะเป็นไปตามที่วางแผนไว้หรือไม่ และเหตุใดแผนพัฒนา Eastern Seaboard ในปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๙ จึงไม่เป็นไปตามแผนที่วางแผนไว้ จึงเป็นสาเหตุของการขาดแคลนน้ำในปัจจุบัน เนื่องจากสาธารณูปโภคที่จะมารองรับการขยายตัวของ Eastern Seaboard มีไม่เพียงพอ

สำหรับสถานการณ์น้ำต้นทุนของจังหวัดชลบุรี ในขณะนี้จะสามารถรองรับการพัฒนา Eastern Seaboard ในอีก ๓ ปีข้างหน้าได้อย่างไร (จะพัฒนาให้เป็น De-troit of Asia ในปี ๒๕๕๓) อุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับปิโตรเคมี ดังนั้น ควรจะรวบรวมปัญหาเพื่อให้มีการสัมมนาหาแนวทางการแก้ปัญหาอย่างจริงจังต่อไป ในการแก้ปัญหาน้ำของภาคตะวันออก และไม่ควรถูกแยกออกเป็นน้ำภาคอุตสาหกรรมหรือภาคการเกษตร เพราะในจังหวัดชลบุรีมีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก ที่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปวัตถุดิบจากการเกษตร แม้กระทั่งไม้ยางพารายังมีการรวมกลุ่มเป็น Cluster ดังนั้น ทุกภาคส่วนของผู้ใช้น้ำจะต้องดำเนินควบคู่กันไป

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า เหตุที่การพัฒนาไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ สาเหตุประการหนึ่งคือ มีการเปลี่ยนผู้ดูแลรับผิดชอบบ่อยครั้ง ซึ่งปัจจุบันมีรองนายกรัฐมนตรี (นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ) เป็นผู้รับผิดชอบ

หลักของการบริหารจัดการน้ำ คือ เมื่อมีการนำน้ำจากที่หนึ่งไปให้อีกที่หนึ่ง จะต้องมีผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่เจ้าของน้ำ โดยการตกลงทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ดีกว่าการออกกฎหมายมาบังคับ

ต่อประเด็นคำถามและการแสดงความเห็น

๑. ปัญหาเรื่องน้ำของภาคตะวันออก เป็นปัญหาทางภาคอุตสาหกรรมและภาคการเกษตร เนื่องจากปริมาณน้ำนั้นมีไม่เพียงพอแทบทุกจังหวัด ดังนั้น รัฐควรกำหนดแนวทางการบริหารจัดการที่ชัดเจน และควรจะดูแลทุกฝ่าย

๒. East Water ควรลงทุนสร้างระบบส่งน้ำให้แก่ภาคการเกษตรในระบบ Turn Key ด้วยเช่นกัน เพื่อลดปัญหาข้อขัดแย้งกันระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคการเกษตร ซึ่งการดำเนินการของ East Water ดำเนินการในรูปบริษัท ชื้อน้ำในราคาถูกจากกรมชลประทาน แต่ไปขายให้ภาคอุตสาหกรรมในราคาแพง ส่วนกำไรนำไปแบ่งปันกันภายในหุ้นส่วน และควรจะนำกำไรส่วนหนึ่งมาดูแลเรื่องน้ำให้เกษตรกรบ้าง

๓. หากนโยบายของภาครัฐมุ่งเน้นไปที่การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและจะมีการวางแผนเกี่ยวกับภาคการเกษตรไว้หรือไม่ และคิดว่าในทางปฏิบัติจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาของแต่ละภาคอย่างไร

๔. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีตัวเลขปริมาณการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมหรือไม่ และหน่วยงานใดเป็นผู้ดูแล (รวบรวม) ตัวเลขเหล่านี้

๕. คณะกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำระยอง ที่ได้มีการตั้งขึ้นมาแล้ว ได้มีการประชุมบ้างแล้วหรือไม่

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ตอบข้อซักถามดังนี้

๑. กรณีปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในการจัดลำดับความสำคัญของผู้ใช้น้ำ หากพิจารณาในแง่ของหลักเศรษฐศาสตร์ จะเห็นว่าน้ำเป็นทรัพยากรที่จำกัด ภาคไหนนำไปใช้แล้วสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากกว่ากัน แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเทศแล้ว จะต้องจัดสรรตามลำดับดังต่อไปนี้

- น้ำเพื่ออุปโภค-บริโภค
- น้ำภาคการเกษตร
- น้ำภาคอุตสาหกรรม
- น้ำภาคการบริการ

๒. กรณีการขาดแคลนน้ำชั่วคราว และมีการยืมน้ำจากที่อื่นมาใช้ (กรณีน้ำภาคการเกษตรมีเหลือ) ได้เสนอให้มีการชดเชยหากต้องผันน้ำไปให้ภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะผันน้ำได้เฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น

๓. สำหรับผู้ดูแลเรื่องการจัดสรรน้ำ ได้มีการเสนอให้ตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำ ซึ่งประกอบด้วยผู้มีส่วนได้เสียในทุกภาคส่วนของการใช้น้ำได้เข้ามาดูแลและหาข้อตกลงระหว่างกัน และเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง จึงไม่ควรให้บุคคลภายนอกเข้าไปตัดสินใจแทน

๔. ปัญหาของ East Water ได้ให้ข้อเสนอว่า ควรจะมีบริษัทอื่นเข้ามาแข่งขัน เพื่อให้ผู้บริโภคได้ประโยชน์สูงสุด เนื่องจากประชาชนให้ข้อมูลว่าราคาน้ำค่อนข้างแพง และ East Water เป็นผู้ผูกขาดเพียงบริษัทเดียว

ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ได้ตอบข้อซักถามในประเด็นที่เกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำระยอง ว่า เป็นคณะกรรมการที่รองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ) ได้ตั้งไว้ ๓ คณะ ซึ่งในคำสั่งของสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นเรื่องเฉพาะกิจ ได้มีการประชุมไปแล้วทั้งหมด และในส่วนของจังหวัดระยอง ได้ตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำขึ้นอีก ๓ คณะ เนื่องจากประชาชนชาวจังหวัดระยอง เกรงว่าทรัพยากรน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่สร้างขึ้นมาเพื่อการเกษตร จะถูกนำไปช่วยภาคอุตสาหกรรม ดังนั้น ไม่ว่าจะตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำอีกกี่คณะ ก็จะไม่สามารถทำให้ประชาชนมีความไว้วางใจได้

ในปี ๒๕๔๔ นำด้านการเกษตรและด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดระยอง สถานการณ์น้ำยังไม่น่าเป็นกังวล แต่สำหรับในฤดูแล้ง ปี ๒๕๔๔ เกรงว่าน้ำประปาจะขาดแคลน กล่าวคือระบบประปาจังหวัดระยอง ได้วางแผนมาตั้งแต่จังหวัดระยองมีประชากรประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน ปัจจุบันมีจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร และประชากรที่แฝงอยู่นับแสนคน ปริมาณการใช้น้ำประปาประมาณ ๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/เดือน แต่ปริมาณการใช้น้ำจริง ๆ ๑๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/เดือน ปัญหาของการสร้างระบบส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์ขณะนี้คือ ค่าชดเชยที่ดินยังไม่เป็นที่พอใจของประชาชน จึงได้เร่งให้กรมที่ดิน รับผิดชอบการออกโฉนดเพื่อให้ประชาชนได้รับค่าชดเชยในราคาที่เหมาะสม

ต่อข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาค่าชดเชยของจังหวัดระยอง คือ

- ใช้หลัก win-win เข้าไปดำเนินการ
- ปรับกระบวนการดำเนินการในเรื่องระบบท่อที่เป็นเหตุให้ประชาชนไม่พอใจใหม่
- ควรให้ความสำคัญต่อน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

ผู้แทนการประปาส่วนภูมิภาค ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมเกี่ยวกับ ปัญหาของระบบประปาจังหวัดระยองว่า เนื่องจากในปี ๒๕๓๕ ได้เคยมีการปรับปรุงระบบประปา แต่การจะปรับปรุงระบบผลิตจะต้องวางแผนล่วงหน้า ๑๐ ปี ต่อมาเมื่อถึงเวลาที่จะดำเนินการปรับปรุงได้มีบริษัทเอกชนต้องการเข้ามาร่วมลงทุน (take over) จึงไม่มีการปรับปรุง บริษัทเอกชนที่จะเข้ามาร่วมลงทุนได้นำข้อมูลไปศึกษาเมื่อครบ ๔ ปี (เมื่อปี ๒๕๔๗) แจ้งว่าไม่ต้องการมาร่วมลงทุนแล้ว ทำให้การประปาส่วนภูมิภาคต้องเข้าไปจัดการ โดยได้วางแผนว่าต้องใช้งบประมาณ จำนวน ๔๐๐ ล้านบาท เพื่อปรับปรุงระบบผลิตของประปา ระยอง แต่เมื่อวางแผนเสร็จ ทาง East Water แจ้งว่าสนใจที่จะเข้ามาร่วมลงทุน ทำให้การประปาส่วนภูมิภาค ต้องชะลอโครงการ

นายสันติ บางอ้อ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลว่า งบประมาณการปรับปรุงระบบประปา นั้น จังหวัดจะมีงบประมาณ CEO ซึ่งสามารถนำงบประมาณนี้ไปใช้ได้ แต่หากเป็นเรื่องที่ใหญ่เกินกว่าที่ CEO จะดำเนินการได้ จะมีโครงการ Mega Project มารองรับ

สำหรับประเด็นการจัดตั้งกระทรวงน้ำ เพื่อให้เป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องน้ำเพียงหน่วยงานเดียวนั้น จะเห็นได้ว่าน้ำจะมีความสัมพันธ์กับเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นจึงควรจัดตั้งเป็นทบวงน้ำ ที่อยู่ในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้ดูแลตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ ตลอดจนปัญหาน้ำท่วม น้ำขาดแคลน แต่ปัญหาที่สำคัญคือ การทำงานร่วมกันและการบูรณาการยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้

นายปราโมทย์ ไม้กลัด ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการที่จะกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแก้ไขปัญหาภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่มีความชัดเจน ข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ยังไม่ชัดเจนจึงยังไม่สามารถสรุปหาข้อยุติได้ ดังนั้นปัญหาเรื่องน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคาดว่าจะยังคงต้องดำเนินต่อไป

ปัจจุบันตัวเลขการใช้น้ำภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรีและระยอง มีประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน ในอนาคตอีก ๕ ปีข้างหน้าตัวเลขการใช้น้ำจะมีประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน และโดยศักยภาพของธรรมชาติที่ให้น้ำของจังหวัดชลบุรีและระยองมีอยู่เท่าเดิม ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ แม้จะมีการสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อเพิ่ม supply ให้แล้วก็ตาม แต่ยังมีไม่เพียงพอ

ยุทธศาสตร์สำคัญที่ควรมีการพิจารณา คือ

๑. จะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ด้าน supply ว่าศักยภาพของพื้นที่ในจังหวัดชลบุรีและระยองสามารถผลิตน้ำได้เต็มศักยภาพเท่าไร จากนั้นจึงนำมาคำนวณกับ demand ของทุกภาคส่วนการใช้น้ำที่จะสามารถจัดสรรการใช้น้ำได้อย่างไร โดยพิจารณาอยู่บนหลักการ ดังนี้

- น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคต้องจัดหาให้เพียงพอตลอดทั้งปี
- น้ำเพื่อการเกษตร จะต้องจัดสรรให้เพียงพอเต็มศักยภาพในฤดูฝน
- โรงงานอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นจะต้องนำมาพิจารณาตามศักยภาพของน้ำ

นอกจากนี้ทุกกลุ่มน้ำจะต้องมีการจัดทำแผนแม่บท (แผนยุทธศาสตร์) ที่แสดงการพัฒนา การบูรณาการจัดสรรการใช้น้ำ รวมไปถึงการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำต่าง ๆ เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว และหากกระบวนการแก้ไขปัญหาโดยใช้อำนาจรัฐอยู่เช่นนี้จะไม่สามารถบริหารจัดการน้ำได้ตามแผนที่ได้กำหนดไว้

๒. โครงการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำที่รัฐได้วางแผนไว้ตามมติคณะรัฐมนตรี เกรงว่าบางโครงการจะไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาทิ การวางท่อเพื่อดึงน้ำมาจากแม่น้ำบางปะกง เป็นต้น ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบ และทำแผนแม่บทแล้วหรือไม่ นอกจากนั้นจะต้องมีหน่วยงานกลางที่ดูแลรับผิดชอบ และกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการน้ำในทุกมิติให้สอดคล้องกับความเป็นจริงที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

ที่ประชุมคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วสรุปได้ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรมีแนวทาง ดังนี้
  - ยุทธศาสตร์การจัดหาน้ำ ทั้งน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน และอื่น ๆ

- ยุทธศาสตร์การแบ่งปัน จัดสรรการใช้น้ำ โดยต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้อง และการยอมรับของคนที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำนั้น ๆ (เจ้าของน้ำ)

- ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์น้ำ ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

๒. ควรมีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการบูรณาการ การประสานงานในการจัดสรรทรัพยากรน้ำ

.....

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘

ภาคผนวก จ

สรุปผลการติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานแก่วิกฤตน้ำภาคตะวันออก

รายงาน

เรื่อง สรุปผลการติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานแก้วิกฤตน้ำภาคตะวันออก

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

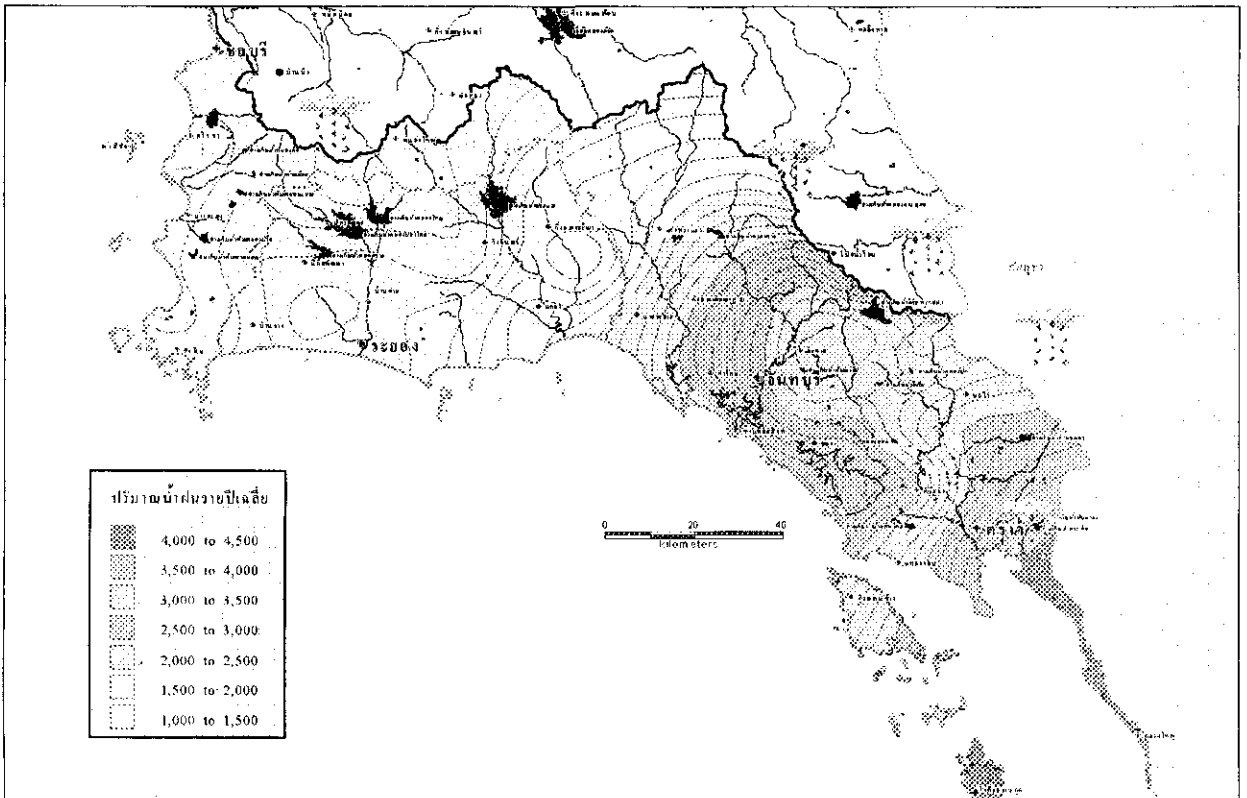
วันที่ 13 มกราคม พ.ศ.2549

ปัญหาการขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง)

สำหรับปัญหาการขาดแคลนน้ำในภาคต่างๆของประเทศไทยนั้น ปรากฏว่าเมื่อถึงปลายฤดูฝน ได้เกิดพายุพัดเข้าสู่ภาคเหนือของประเทศและได้ทำให้เกิดฝนตกชุกขึ้นทำมีน้ำไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำต่างๆ จนสถานการณ์ภัยแล้งได้คลี่คลายลง แต่ในภาคตะวันออกนั้น ปรากฏว่าสถานการณ์การขาดแคลนน้ำ ในปี พ.ศ. 2548 ได้เริ่มตั้งแต่ต้นปี และยืดเยื้อต่อมาจนถึงปลายปี โดยในช่วงฤดูแล้งปรากฏว่าน้ำในอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ของกรมชลประทาน เช่น อ่างเก็บน้ำบางพระ อ่างเก็บน้ำหนองค้อ ในจังหวัดชลบุรี อ่างเก็บน้ำดอกกราย อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล ในจังหวัดระยอง มีปริมาณน้ำในอ่างต่ำมาก ทำให้เกิดความกังวลว่าจะเกิดผลกระทบขึ้นต่อการประปา และภาคอุตสาหกรรม ซึ่งรัฐบาลได้สั่งการให้หน่วยงานต่างๆ เร่งรัดแก้ไข เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อการขาดแคลนน้ำในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมาตรการต่างๆ ที่หน่วยงานได้เร่งดำเนินการนั้น บางมาตรการมีผลกระทบต่อสิทธิในการใช้น้ำของประชาชน และบางมาตรการได้ทำให้เกษตรกรเกิดความกังวลว่า ภาคอุตสาหกรรมได้เข้ามาใช้น้ำในส่วนที่ควรจะเป็นของภาคเกษตรกรรม จึงมีการร้องเรียน และการคัดค้านการดำเนินการของภาครัฐเกิดขึ้น ซึ่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้ความสนใจต่อการแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างมาก โดยได้ประชุมพิจารณาเรื่องดังกล่าวโดยเชิญผู้รับผิดชอบ ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ผู้อำนวยการนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ผู้อำนวยการใหญ่บริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (East Water) ฯลฯ รวม 3 ครั้ง คือ ในวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548 วันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 และวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2548 รวมทั้งได้เดินทางไปดูงานในพื้นที่รวม 2 ครั้ง คือเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2548 และวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2549 และได้จัดให้มีการเสวนารับฟังข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน ณ โรงแรมสตาร์ จังหวัดระยอง ในวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2549 นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ยังได้ประชุมพิจารณาเรื่องการแก้ไขปัญหาภัยแล้งดังกล่าวด้วยเช่นกัน ซึ่งผลการพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วและขอเสนอแนะ ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ได้นำเสนอไว้ข้างท้ายนี้

สาเหตุของวิกฤติการณ์น้ำในภาคตะวันออกเฉียงในปี พ.ศ. 2548

สาเหตุของการมีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำต่างๆ ในเขตจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยองน้อยมาก ตั้งแต่ต้นปีจนถึงเดือนสิงหาคม 2548 เพราะปริมาณฝนในปี พ.ศ. 2547 ในช่วงฤดูฝนลดน้อยลงตั้งแต่เดือนกันยายน ตุลาคม และพฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ส่วนในปี พ.ศ. 2548 นั้นปรากฏว่าฝนตกน้อยกว่าปกติมากตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นไปจนตลอดฤดูแล้งและต่อเนื่องไปจนถึงปลายฤดูฝน ซึ่งในช่วงดังกล่าวนี้ ได้มีความพยายามที่จะเติมน้ำลงอ่างเก็บน้ำต่างๆ โดยการทำฝนหลวงแต่ไม่ได้ปริมาณน้ำลงอ่างตาม ที่ต้องการ ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมยังคงใช้น้ำในปริมาณมากอยู่ทำให้ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำต่างๆ ลดลงอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548 ซึ่งปริมาณน้ำในอ่างก็ใกล้หมด ปัญหาจึงเริ่มเป็นที่ตระหนักและรัฐบาลได้สั่งการให้ดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ทั้งการนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเกษตรเป็นหลักมาใช้โดยการวางท่อเพื่อสูบน้ำ การปิดกั้นลำน้ำและสูบน้ำมาเติมระบบท่อของ บริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออกเฉียง จำกัด (East Water) และการขุดบ่อบาดาลด้วยเป้าหมายสูงถึง 200,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน เป็นต้น

รูปที่ ค.1 เส้นชั้นแสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยที่ตกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง

แหล่งน้ำในจังหวัดชลบุรีและระยอง

แหล่งน้ำในภาคตะวันออกในเขตจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยองมาจากแหล่งน้ำต่าง ๆ ของกรมชลประทาน ตามรายละเอียดในตารางที่ ค.1 โดยสรุปคือ จังหวัดชลบุรีมีอ่างเก็บน้ำทั้งหมด 8 อ่างฯ มีความจุอ่างเก็บน้ำรวม 180.33 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่จะมีปริมาณน้ำไหลลงอ่างเฉลี่ยปีละ 120.876 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนจังหวัดระยองเดิมมีอ่างเก็บน้ำทั้งหมด 2 อ่าง คือ อ่างเก็บน้ำดอกกราย และอ่างเก็บน้ำ หนองปลาไหล มีความจุอ่างเก็บน้ำ 235.15 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่ในปัจจุบันมีอ่างเก็บน้ำเพิ่มอีก 3 อ่าง คือ อ่างเก็บน้ำประแสร์ อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ และอ่างเก็บน้ำระโอก มีความจุรวม 305.6 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งอ่างฯ ทั้ง 3 นี้มีจุดประสงค์เพื่อการเกษตรเป็นหลัก รวมความจุอ่างเก็บน้ำทั้งหมดในจังหวัดระยองเป็น 540.75 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณน้ำไหลลงอ่างเฉลี่ย 738.57 ล้านลูกบาศก์เมตร รวมเป็นความจุอ่างเก็บน้ำทั้งหมดในจังหวัดชลบุรีและระยองคือ 721.08 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณน้ำไหลลงอ่างทั้งหมดเฉลี่ย 853.77 ล้านลูกบาศก์เมตร

รูปที่ ค.2 แผนที่แสดงอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ของกรมชลประทานในภาคตะวันออกทุกจังหวัด

ที่	ชื่ออ่างฯ	ความจุของอ่างฯ	ปริมาณน้ำไหลลงอ่างฯเฉลี่ย
	จังหวัดชลบุรี	180.33	115.628
1	อ่างฯบางพระ	117.00	50.357
2	อ่างฯหนองค้อ	21.40	24.847
3	อ่างฯมาบประชัน	16.60	9.779
4	อ่างฯหนองกลางดง	7.66	5.253
5	อ่างฯบ้านบึง	2.00	19.271
6	อ่างฯห้วยสะพาน	3.84	5.696
7	อ่างฯห้วยขุนจิต	4.80	2.766
8	อ่างฯซากนอก	7.03	2.906
	จังหวัดระยอง	540.75	738.57
1	อ่างฯคอกทราย	71.40	170.49
2	อ่างฯหนองปลาไหล	163.75	186.13
3	อ่างฯคลองใหญ่	40.10	55.80
4	อ่างฯประแสร์	248.00	280.90
5	อ่างฯระโศก	17.5	45.25
	รวมทั้งหมด	721.08	853.77

(หน่วยเป็น ล้าน ลบ.ม.)

ตารางที่ ค.1 ตารางแสดงอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ของกรมชลประทานในจังหวัดชลบุรีและระยอง

ความต้องการใช้น้ำ

ความต้องการใช้น้ำในจังหวัดชลบุรีประกอบด้วย การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ได้แก่ สำนักงานประปาชลบุรี กำลังการผลิต 112,800 ลูกบาศก์เมตร/วัน ใช้แหล่งน้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำบางพระและชื่อน้ำดิบจาก บริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (East Water) สำนักงานประปบบ้านบึง กำลังการผลิต 7,620 ลูกบาศก์เมตร/วัน แหล่งน้ำดิบใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยมะไฟ อ่างเก็บน้ำ รพช. และชื่อน้ำดิบจากบริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (East Water) สำนักงานประปาพนัสนิคม กำลังการผลิต 5,720 ลูกบาศก์เมตร/วัน แหล่งน้ำดิบจากสระเก็บน้ำของการประปาและชื่อน้ำจากเอกชน สำนักงานประปาศรีราชา รับน้ำประปาจากสำนักงานประปาชลบุรีและแหลมฉบัง สำนักงานประปาแหลมฉบัง กำลังการผลิต 42,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน แหล่งน้ำดิบ ชื่อน้ำดิบจาก บริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด และสำนักงานประปาพิทยา กำลังการผลิต 120,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน แหล่งน้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำมาบประชัน อ่างเก็บน้ำห้วยซากนอก อ่างเก็บน้ำหนองกลางดง อ่างเก็บน้ำห้วยขุนจิต อ่างเก็บน้ำห้วยสะพาน

ซื้อน้ำดิบจาก บริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด และรับน้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาค 3,500 ลูกบาศก์เมตร/วัน สรุปรวมการใช้น้ำเพื่ออุปโภค บริโภคในเขตชลบุรีแหลมฉบัง 150,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน และในเขตพิทโยอีก 100,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน รวมเป็นปีละ 91.25 ล้านลูกบาศก์เมตร

สำหรับการใช้น้ำสำหรับอุตสาหกรรมในจังหวัดชลบุรีประกอบด้วย นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง ซึ่งใช้น้ำ 22,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน และโรงงานทั่วไปใช้น้ำอีก 23,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน รวมเป็น 45,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน หรือปีละ 16.425 ล้านลูกบาศก์เมตร

ในเขตจังหวัดระยอง การประปาของมีความต้องการใช้น้ำ 50,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน ใช้อุปโภคบริโภคที่สัตหีบ บ้านฉาง อีก 35,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน รวมเป็น 85,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน

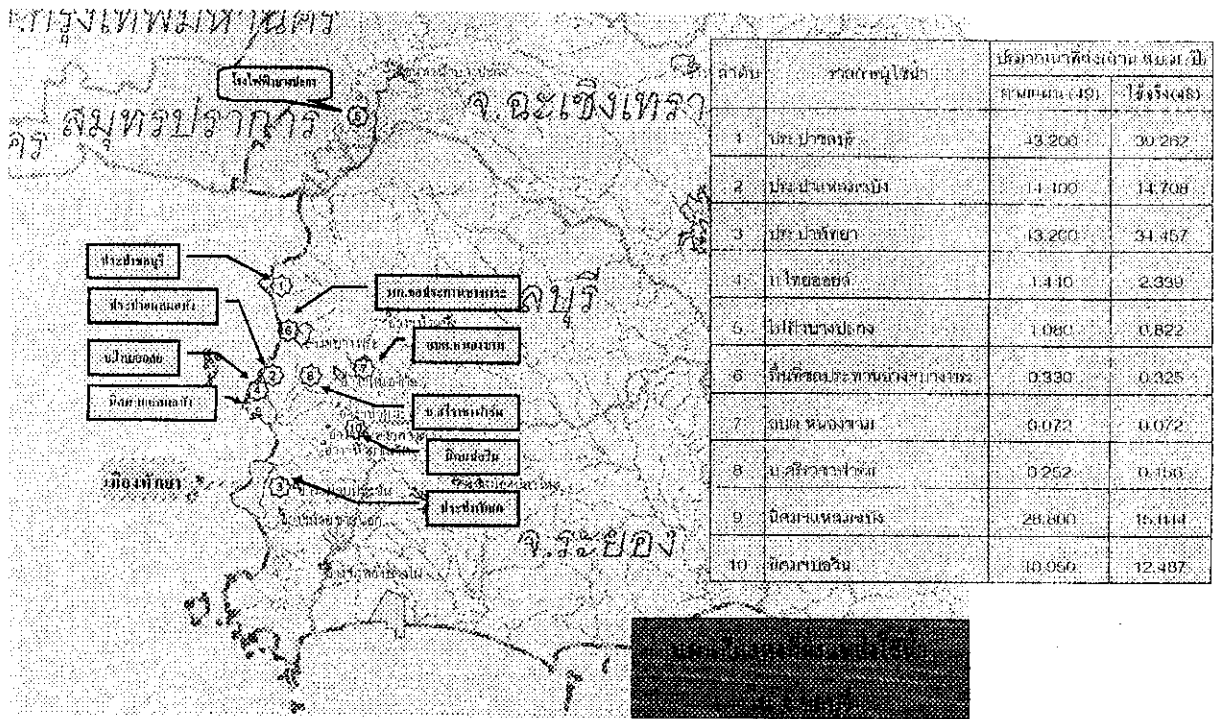
สำหรับการใช้น้ำเพื่ออุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง มีความต้องการ 265,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน โดยเป็นความต้องการน้ำของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด 174,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน โรงงานทั่วไป 85,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน ที่นิคมฯ บ่อวิน มีความต้องการน้ำ 30,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน TPI นิคมฯ โรงนะ มีความต้องการน้ำ 100,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน

รวมความต้องการน้ำทั้งหมด 775,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน หรือปีละ 282.87 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยแบ่งเป็นภาคอุตสาหกรรม 440,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน หรือปีละ 160.6 ล้านลูกบาศก์เมตร

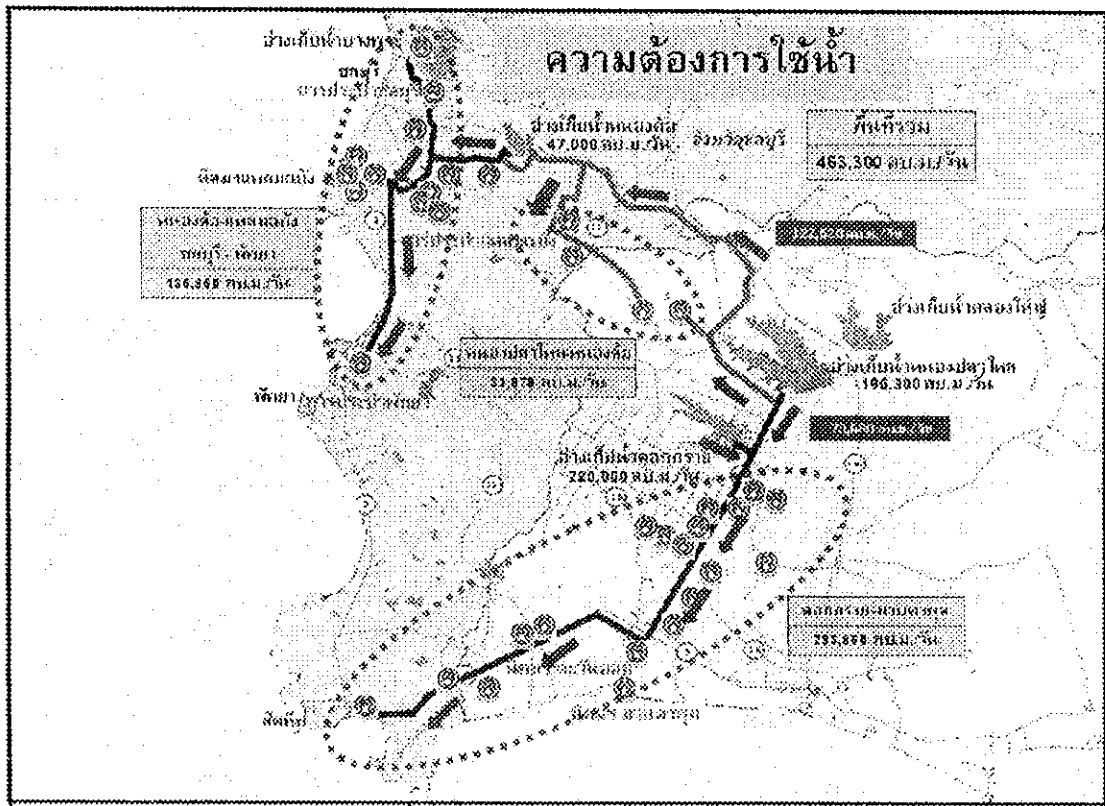
กิจกรรม	ปริมาณการใช้น้ำ (ล้านลูกบาศก์เมตรปี)					
	2546	2548	2551	2556	2561	2566
ปี พ.ศ.	2546	2548	2551	2556	2561	2566
อุปโภค-บริโภค	102.41	116.86	131.3	156	177.1	202.1
อุตสาหกรรม	142.03	171.04	200.4	228.3	250.6	261.9
การเกษตร	53.93	53.93	242	242	242	242
รักษาระบบนิเวศน์ท้ายน้ำ	68.72	68.72	68.72	68.72	68.72	68.72
รวมความต้องการน้ำทั้งหมด	367.08	410.55	642.5	659	738.5	774.7

แหล่งที่มา : เอกสารการสัมมนา กรมชลประทาน วันที่ 7 ตุลาคม 2548

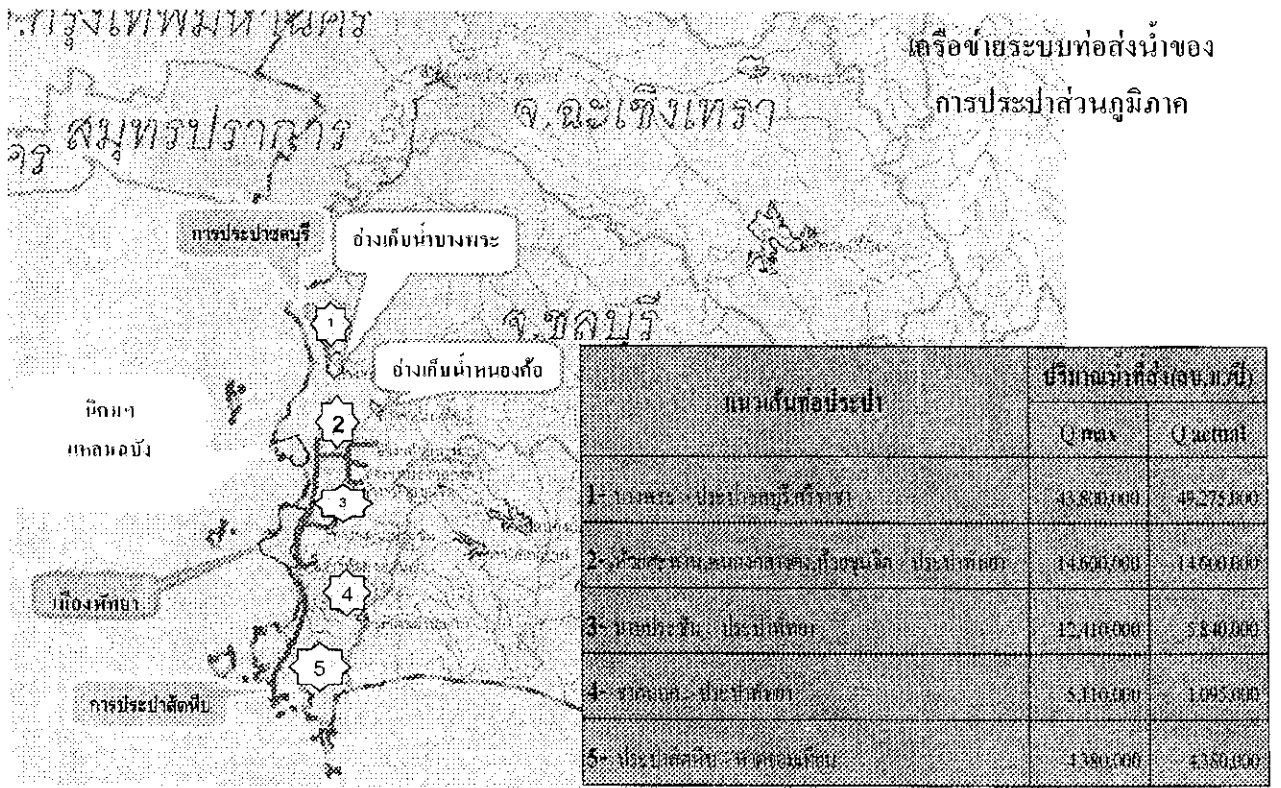
ตารางที่ ค.2 ตารางแสดงการคาดการณ์ความต้องการการใช้น้ำในเขตจังหวัดชลบุรีและระยอง

รูปที่ ค.5 แผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งใช้น้ำในจังหวัดชลบุรี

รูปที่ ค.6 แผนที่แสดงอ่างที่ตั้งของแหล่งใช้น้ำในจังหวัดระยอง

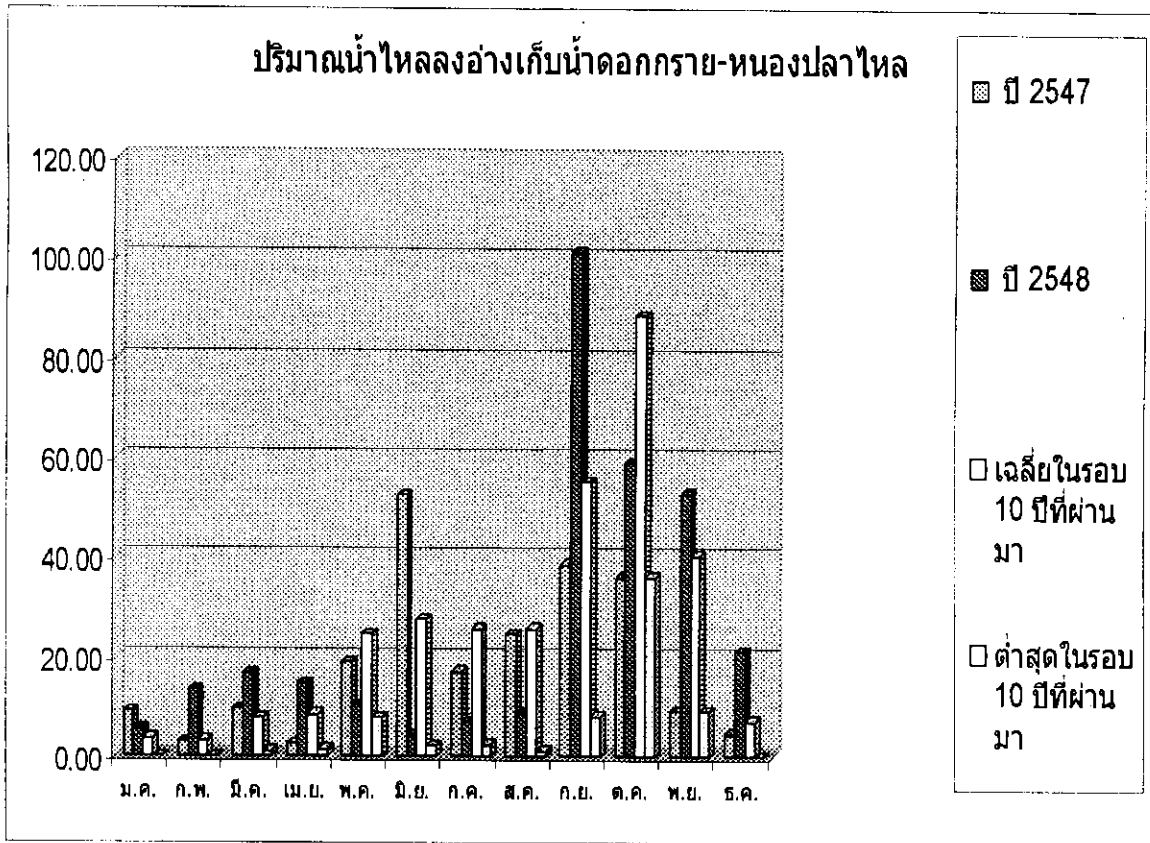

รูปที่ ค.7 ระบบท่อส่งน้ำของการประปาภูมิภาค

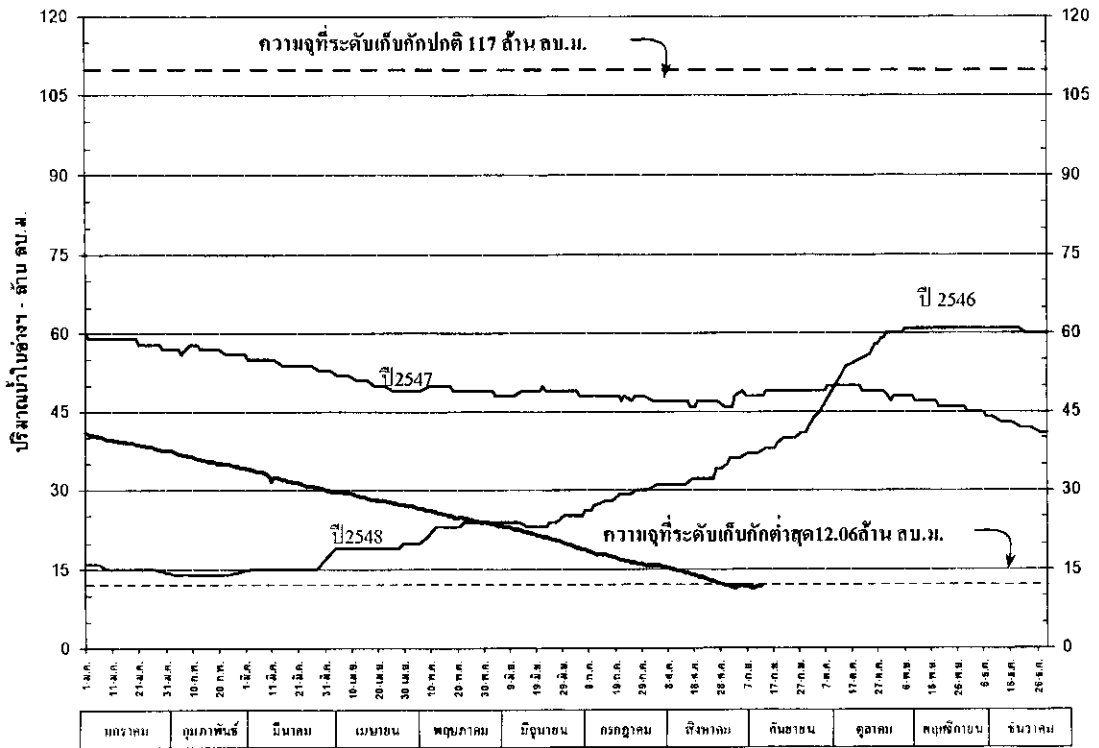
รูปที่ ค.8 เครื่องใช้ระบบท่อส่งน้ำดิบ

สภาวะขาดแคลนน้ำในปี 2548

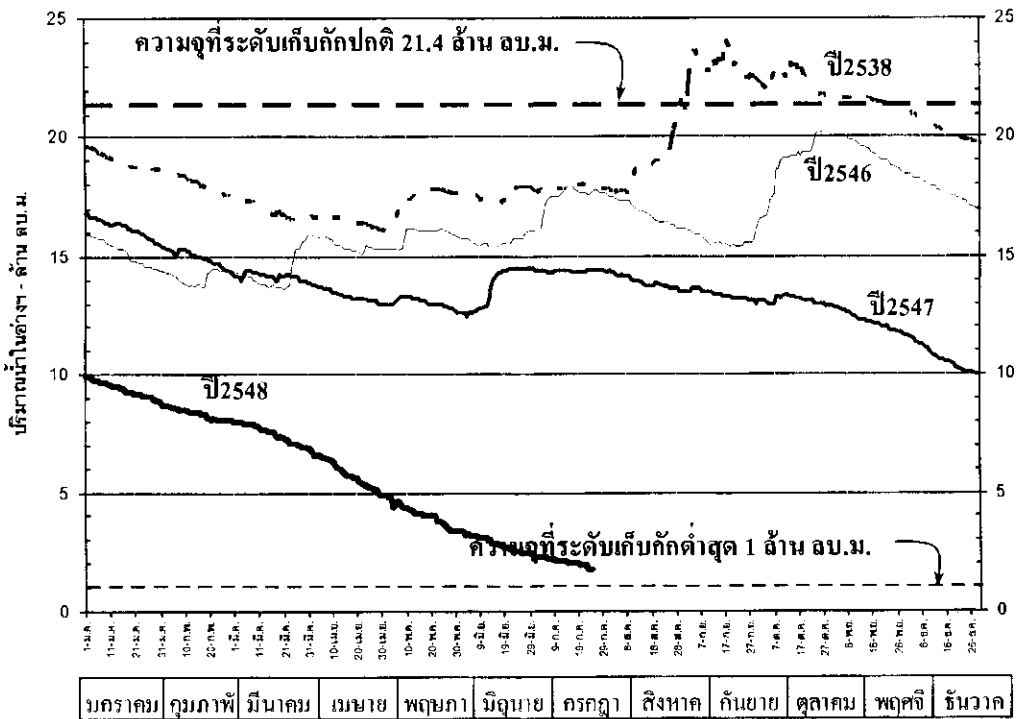

รูปที่ ๙ ปริมาณน้ำที่ไหลลงอ่างเก็บน้ำดอกกรายและหนองปลาไหล

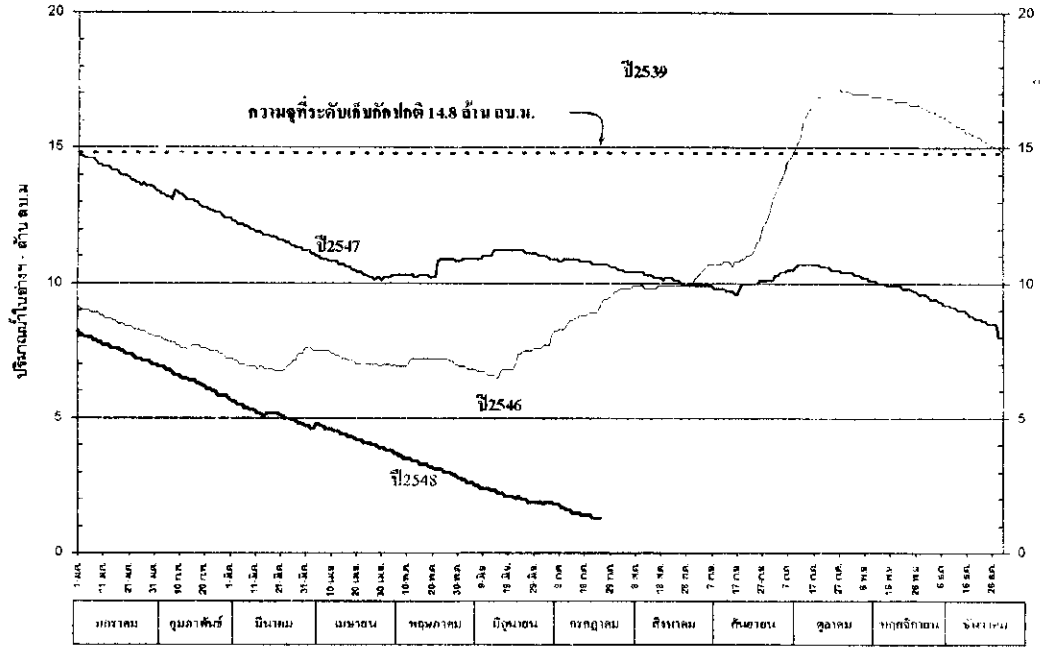
ปริมาณน้ำที่ไหลลงอ่างเก็บน้ำต่างๆในจังหวัดชลบุรีและระยองมีปริมาณลดต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอย่างมากตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2547 ซึ่งปกติเป็นช่วงฤดูฝนของพื้นที่แถบนี้ที่ควรมีน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำมากเป็นต้นมา ในเดือนตุลาคม และพฤศจิกายนก็มีน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำน้อยมากเช่นเดียวกัน ทำให้ถึงต้นฤดูแล้งปี พ.ศ. 2548 มีน้ำในอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ น้อย สำหรับในปี พ.ศ. 2548 นั้น แทบจะไม่มีฝนตกเป็นปริมาณมากจนถึงปลายปี ทำให้มีปริมาณน้ำไหลลงอ่างตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 มีเพียงเล็กน้อย ในขณะที่ปริมาณการใช้น้ำค่อนข้างคงที่ เป็นสาเหตุให้ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำต่างๆลดลงอย่างต่อเนื่อง และเมื่อถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548 ปริมาณน้ำในอ่างหลายอ่างใกล้ถึงความจุกักน้ำ (dead storage) และหลายฝ่ายต่างวิตกเกรงว่าโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆจะต้องประสบปัญหาอาจต้องหยุดการผลิต ซึ่งเป็นสาเหตุให้รัฐบาลได้สั่งการให้ดำเนินการตามมาตรการต่างๆ อย่างเร่งด่วน

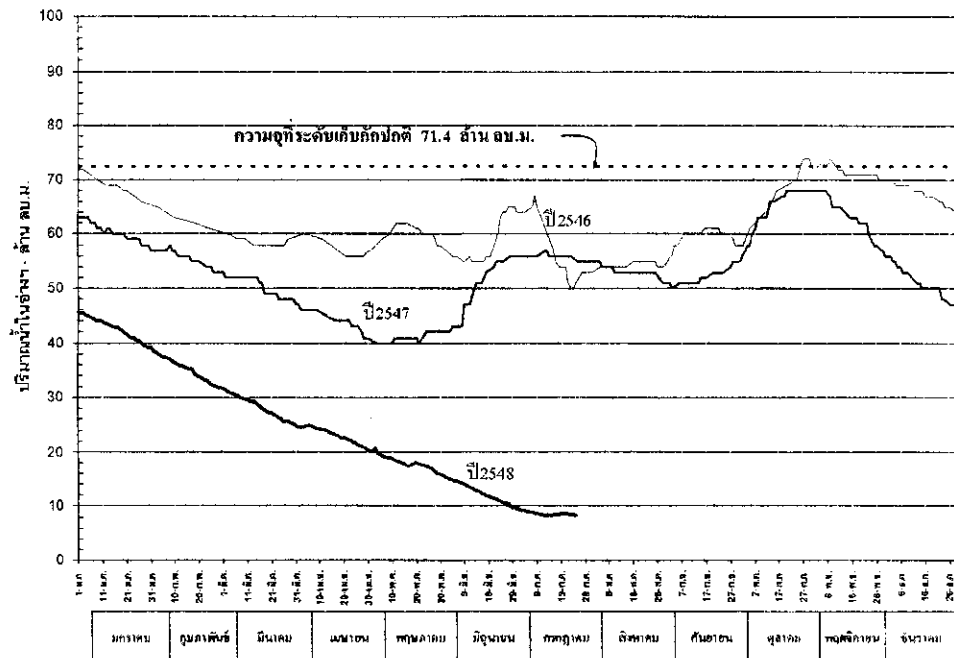
รูปที่ ค.10 ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนบางพระ จ.ชลบุรี

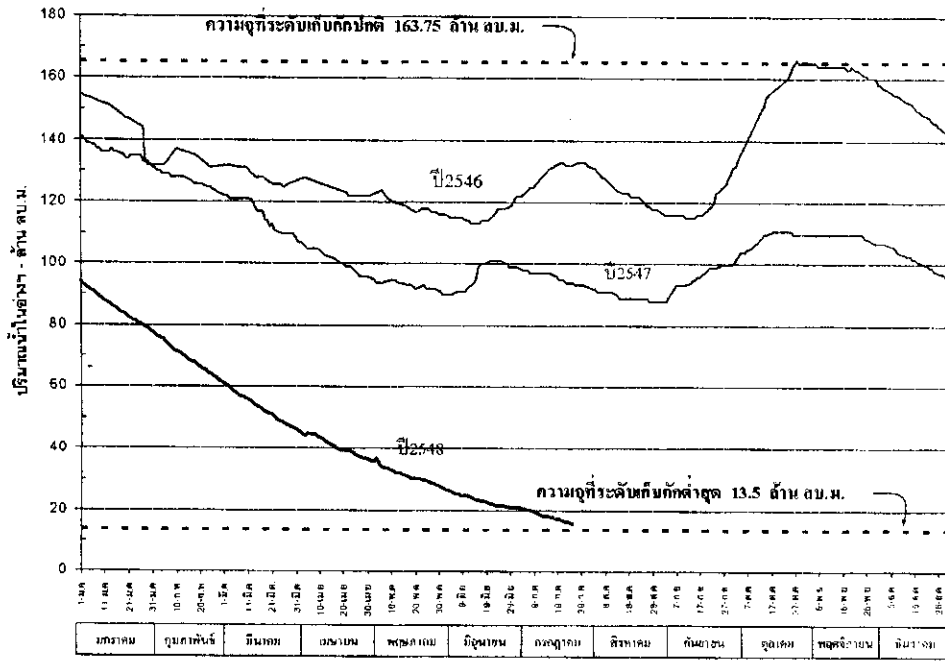
รูปที่ ค.11 ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนหนองก่อ จ.ชลบุรี

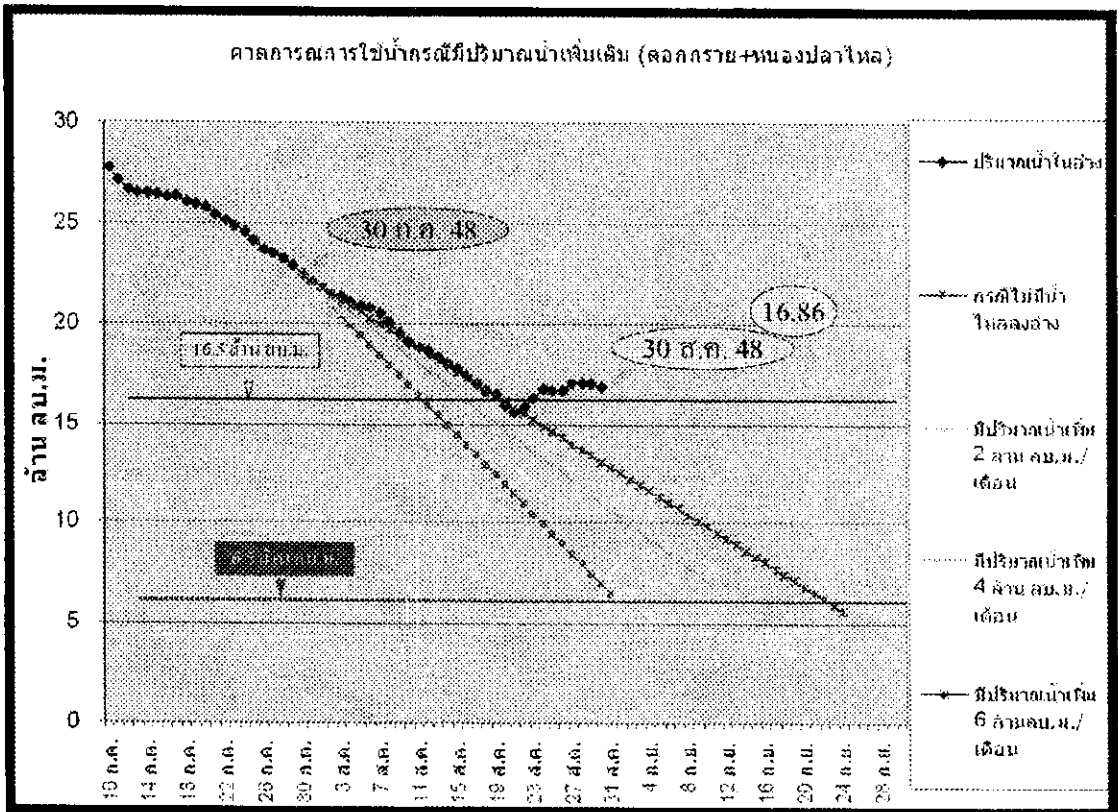
รูปที่ ค.12 ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนมาบประชัน จ.ชลบุรี

รูปที่ ค.13 ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนตอกทราย จ.ระยอง

รูปที่ ค.14 ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนหนองปลาไหล จ.ระยอง

รูปที่ ค.15 กราฟแสดงการคาดการณ์การใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำดอกกรายและอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล

หลังจากปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นที่ทราบกันทั่วไปในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548 รัฐบาลได้ออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยบางส่วนกรมชลประทานได้ดำเนินการไปล่วงหน้า และบางส่วนดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม และ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2548 ดังนี้

มาตรการระยะสั้น มีดังนี้

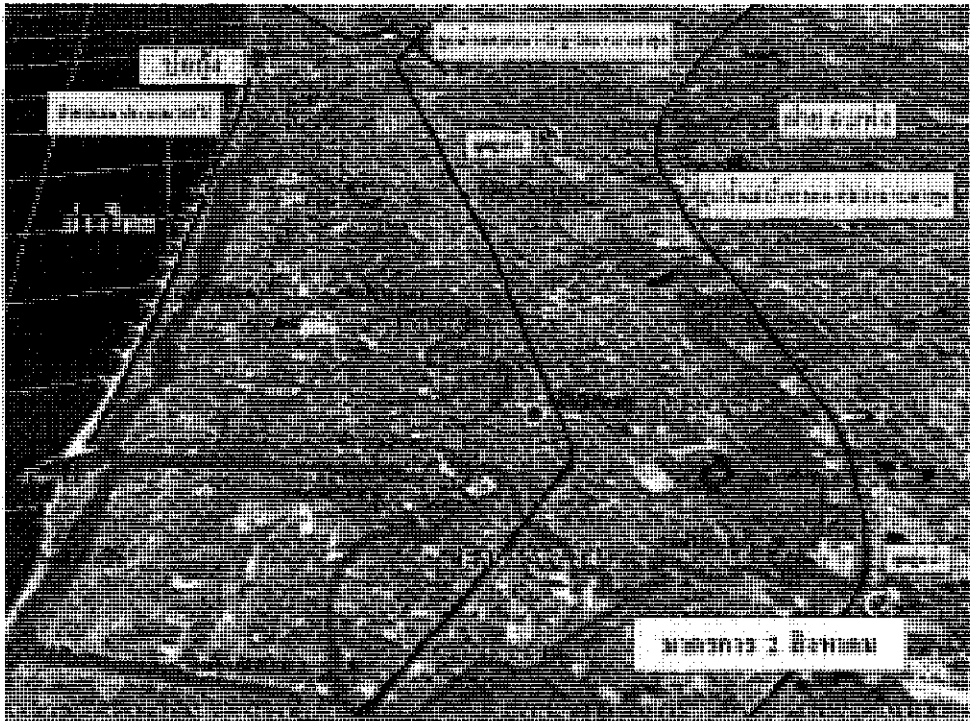
- ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่ออุปโภค – บริโภคและอุตสาหกรรม 200,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน
- การขุดลอกคลองชักน้ำอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล
- การวางท่อผันน้ำจากอ่างบางพระ- โรงกรองน้ำประปาชลบุรี
- การวางท่อผันน้ำจากคลองทับมา - คลองน้ำหู- นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
- การวางท่อผันน้ำจากแม่น้ำระยอง – มาบข่า เพื่อเชื่อมต่อระบบท่อดอกกราย – มาบตาพุด

มาตรการระยะกลาง มีดังนี้

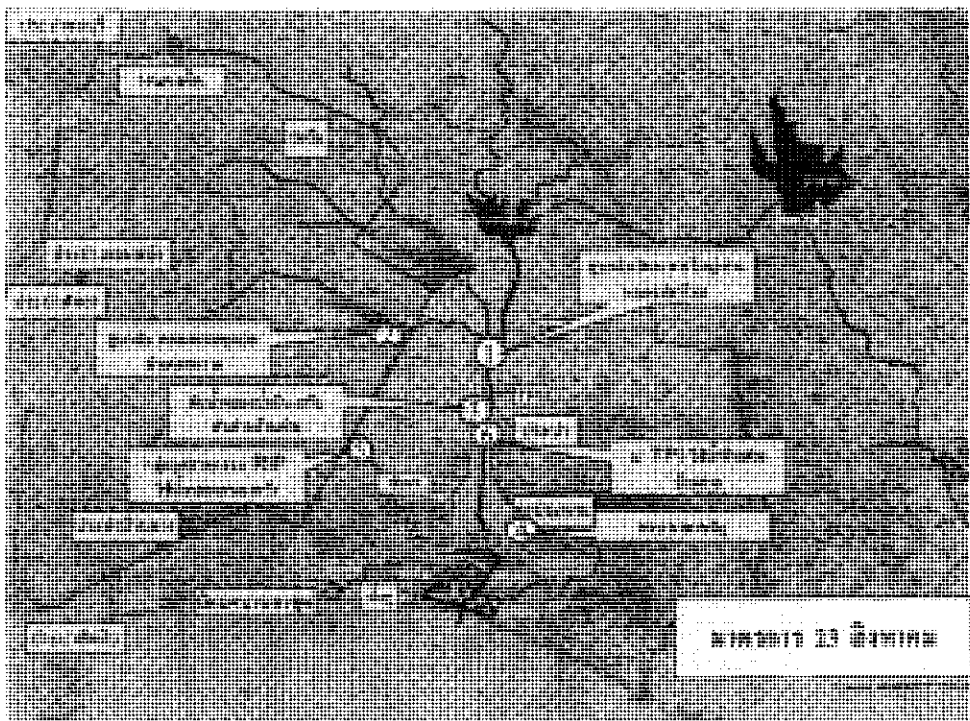
- การวางท่อส่งน้ำบางปะกง – อ่างเก็บน้ำบางพระ ระยะทาง 45 กิโลเมตร ซึ่งสามารถสูบน้ำได้ 50 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ดำเนินการ โดยบริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (East Water)
- วางท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ – หนองปลาไหล ระยะทาง 31 กิโลเมตร สามารถผันน้ำได้ ปีละ 16 ล้านลูกบาศก์เมตร ดำเนินการ โดยกรมชลประทาน

มาตรการระยะยาว

- โครงการผันน้ำวังโตนด – ระโงก – ประแสร์ สามารถผันน้ำมาใช้ได้ 50 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี โดยจะใช้ระยะเวลาก่อสร้าง 1 ปี ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการรับผิดชอบโครงการโดยกรมชลประทาน
- วางท่อเชื่อมโยงอ่างเก็บน้ำประแสร์ – คลองใหญ่ ระยะทาง 31 กิโลเมตร สามารถผันน้ำได้ ปีละ 70 ล้านลูกบาศก์เมตร ดำเนินการ โดยกรมชลประทาน (กำลังศึกษาออกแบบ)

รูปที่ ค.16 มาตรการ ในการแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำตามมติ ครม. วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2548

รูปที่ ค.17 มาตรการ ในการแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำตามมติ ครม. วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2548

การติดตามผลการแก้ปัญหาโดยคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ได้ติดตามผลการดำเนินการในมาตรการต่างๆ ของหน่วยงานที่ดำเนินการแล้วพบว่า ยังมีปัญหาในบางมาตรการจึงมีข้อสังเกต ดังนี้

1. การสูบน้ำหรือการนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่มีจุดประสงค์เพื่อการเกษตร เช่น จากอ่างเก็บน้ำประแสร์ ซึ่งมีการคัดค้านจากเกษตรกรโดยเหตุผลที่ว่าอ่างเก็บน้ำประแสร์สร้างขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการเกษตร แต่ขณะนี้เกษตรกรยังไม่ได้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำดังกล่าวแต่กลับมีการวางท่อเพื่อนำน้ำไปใช้ในภาคอุตสาหกรรม

2. การสูบน้ำจากแม่น้ำหรือคลองธรรมชาติ เช่น จากแม่น้ำระยอง หรือคลองทับมา ได้รับความร้องเรียนว่าไม่ได้คำนึงถึงสิทธิในการใช้น้ำของประชาชน และผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่นอาจเกิดสภาวะน้ำเค็มแทนที่จะเป็นน้ำกร่อยทางด้านท้ายของจุดที่จะสร้างประตูระบายน้ำแม่น้ำระยอง ดังนั้น จึงต้องศึกษาผลกระทบดังกล่าวก่อนและดำเนินการได้ต่อเมื่อประชาชนให้ความยินยอม

3. การวางแผนผันน้ำจากแม่น้ำบางปะกงหรือคลองพระองค์ไชยानุชิตจำเป็นต้องมีการศึกษาอย่างรอบคอบถึงปริมาณน้ำที่จะนำมาได้รวมทั้งช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมเพราะในพื้นที่เหล่านี้ก็ต้องประสบกับปัญหาน้ำขาดแคลนด้วยเช่นกัน

4. ควรมีการพิจารณาในกรณีที่มีการนำน้ำที่ใช้ในภาคเกษตรมาใช้ในภาคการใช้น้ำอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรม ควรมีการชดเชยให้เหมาะสมด้วย

5. ควรพิจารณาลดความต้องการใช้น้ำของภาคอุตสาหกรรม จากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ โดยส่งเสริมการใช้น้ำทิ้ง น้ำ recycle และน้ำจืดที่ได้จากการกลั่นน้ำทะเล

6. ควรใช้น้ำบาดาลมาเสริมในจุดที่เหมาะสม เช่น ใช้ทำประปา เพราะง่ายและประหยัดในการกรอง ทำให้สามารถลดภาระการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำได้

7. การเปิดโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มต้องคำนึงถึงข้อจำกัดในเรื่องการจัดการแหล่งน้ำเพิ่มควรมีเงื่อนไขให้มีการผลิตน้ำจืดจากน้ำทะเลเพื่อใช้ในโรงงาน และอนุญาตให้ใช้น้ำจืดได้ต่อเมื่อมีน้ำในอ่างเก็บน้ำเหลือมากพอ

8. ควรจำกัดการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมไม่ให้เกินศักยภาพของแหล่งน้ำจืดมากเกินไป เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

โดยสรุปแล้วคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ มีความเห็นว่าการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิในการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำในพื้นที่และมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบและให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาตัดสินใจทุกขั้นตอน

หมายเหตุ : ขอขอบคุณข้อมูลจากสำนักชลประทานที่ 9 และ นางนพคุณ โสมสิน ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านอุทกวิทยา กรมชลประทาน

ภาคผนวก ฉ

ภาพกิจกรรมการเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
0 ๒๒๔๔ ๑๕๖๑ , 0 ๒๒๔๔ ๑๕๖๓ , 0 ๒๒๔๔ ๑๗๔๑-๒